

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

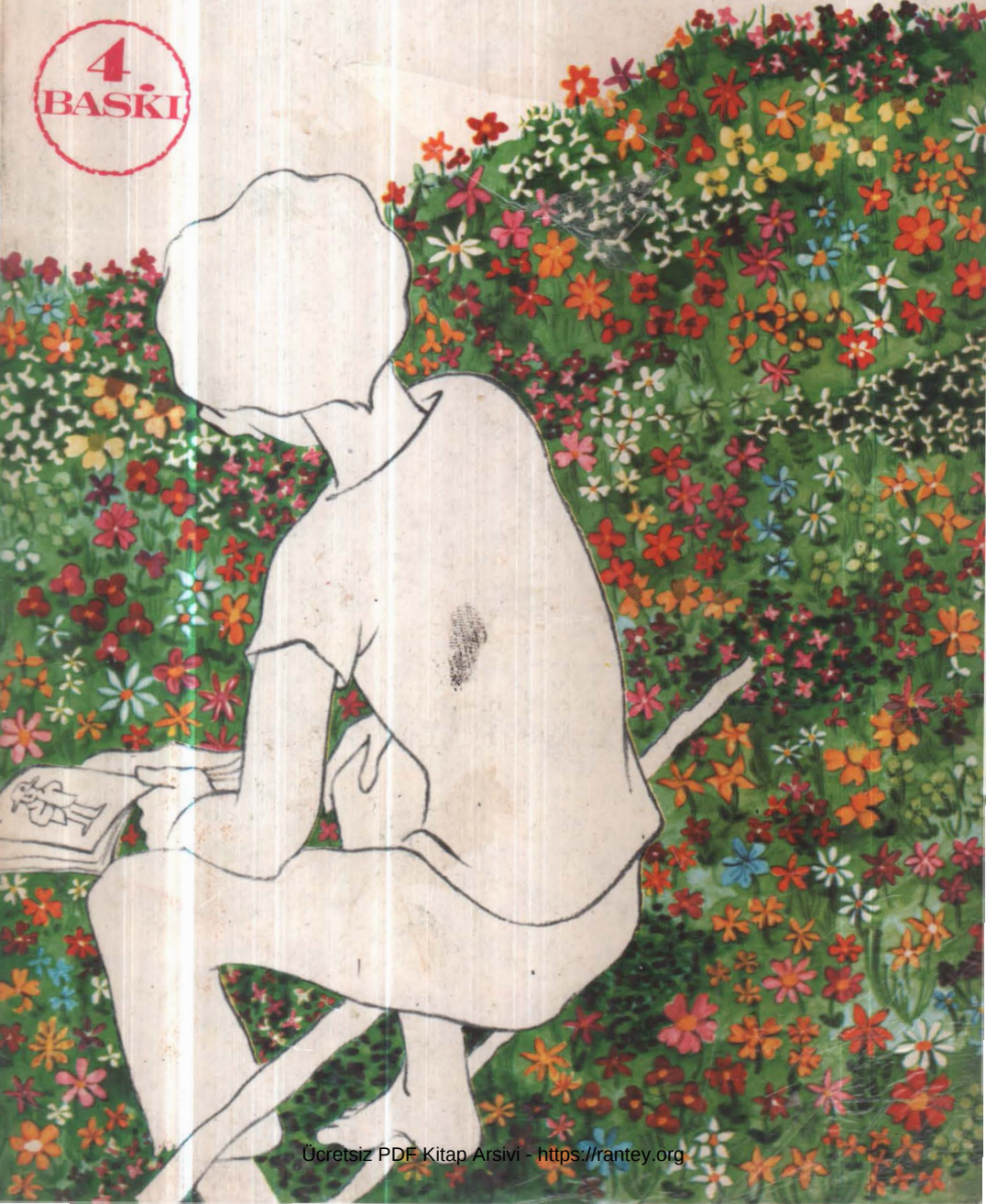
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

barbiana

ÖĞRENCİLERİNDEN MEKTUP

4
BASKI

YAYIN HAKKI : GÖZLEM YAYINLARI

BEŞİNCİ BASKI : Ekim 1979

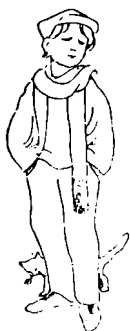
**Ozgün adı: Lettera a una professoressa / Çeviren: Sevgi Tanırtan - Bülent
Özen / Dizgi: Kardaş Matbaası / Basılı: Gözlem Basımevi / Kapak Dü-
zeni: Nesih Dağrusoy - Belkıs Taşkeser / Desenler: Tan Oral / GÖZLEM
YAYINLARI: Başmusaşip Sok. Tan AP. D. 6 Cağaloğlu / Yazışma adresi:
PK: 966 Karaköy / İSTANBUL**

barbiana

ÖĞRENCİLERİNDEN MEKTUP

Türkçesi
Sevgi TAMĞÜÇ - Bülent ÖZEN

Desenler
Tan ORAL

Önsöz

İtalya'nın küçük bir köyü olan Barbiana'da Millî Eğitim'e bağlı olmayan bir okul var. Bir üniversite profesörünün oğlu olan köy papazının, köylülerin ve çocukların hep birlikte kurdukları bir okul. Çocuklar kendi aralarında ders yapar. Bu çocukların çoğu «Millî Eğitim» in sınıfta bıraktığı, «okumaya karşı kabiliyetli yok» deyip kenara attığı çocuklardır.

Ama Barbiana'da sınıfta kalmak, belge almak, terk etmek, kovulmak diye bir şey yoktur. Herkes öğreniyor, «odunlar» odunluklarından! kurtulup, okumayı, yazmayı ardından da tarihî, coğrafyayı «gerçek anlamıyla» kavıyorlar.

Bu okulun sekiz öğrencisi eski öğretmenlerine, bazı konuları aydınlatacak bir mektup yazmayı kararlaştırdılar.

Mektup, o ana kadar İtalyan edebiyatında çok az rastlanan sade, kolay anlaşılır bir dille ve Avrupa burjuva edebiyatında da ender rastlanan analitik bir akıl yürütme yöntemiyle yazıldı.

Barbiana öğrencileri ve öğretmenleri şöyle diyorlar: «Bir kitabın ya da bir cümlemin değerlendirilmesinde tek kriter gerçeğe yakınlık derecesidir». Bu düzeyde yazmayı öğrenmek, gerçeği görmek, bilinçlenmek anlamına gelir. «Yazmak, üstün zekâya ya da yeteneğe değil, kafayı zorlamakta tembellik etmeyip her an gerçeğe biraz daha yaklaşma inadını göstermeye bağlıdır. Bunun içindir ki işçi sınıfının burjuvaziden çok daha iyi şeyler yazacağına inanıyoruz.»

Barbiana öğrencileri bu inadı gösterdi ve yazdıkları mektupla eğitim sisteminin en temel bozukluklarını gözler önüne serebildiler.

1967 yılında İtalya'da yayınlanmasından sonra Fransa, Belçika, İsviçre, Almanya ve Yunanistan'da yayınlanan ve tüm Avrupa ülkelerinde eğitim sorunlarına değinen önemli kitaplar arasında yer alan «Barbiana Öğrencilerinden Mektup» un ülkemizde de günün konusu olan ortaöğretim reformu sorununa açıklık getireceğine inanıyoruz.

GÖZLEM YAYINLARI

/

BU KİTAP ÖĞRETMENLERDEN ÇOK ANA BABALARA İT-
HAF EDİLMİŞTİR VE ÖRGÜTLENMELERİ İÇİN BİR ÇAĞRIDIR.
İLK BAKIŞTA BİR TEK ÇOCUK TARAFINDAN YAZILDIĞI
SANILABİLİR. ASLINDA BARBİANA OKULUNUN SEKİZ ÖĞREN-
CİSİ TARAFINDAN KALEME ALINMIŞTIR.

ŞİMDİDEN BİR İŞE GİRMİŞ OLAN DİĞER ARKADAŞLAR
DA PAZAR GÜNLERİ GELİP YARDIM ETTİLER.

ÖNCE BİZE HARFLERİ, OKUMAYI VE YAZI YAZMAYI ÖĞ-
RETEN, BÜTÜN ÇALIŞMAMIZA YÖN VEREN BÜYÜĞÜMÜZE
TEŞEKKÜR EDERİZ.

ARDINDAN:

METNİ SADELEŞTİRMEYE YARDIM EDEN ANA BABALA-
RA,

İSTATİSTİK VERİLERİ TOPARLAMAYA YARDIM EDEN BE-
LEDİYE SEKRETERLERİNE, ÖĞRETMENLERE, MÜDÜRLERE,
EĞİTİM BAKANLIĞI VE DEVLET İSTATİSTİK MEMURLARINA,

DİĞER BİLGİLERİ BULMAYA YARDIM EDEN SENDİKACI-
LARA, GAZETECİLERE, YÖNETİCİ KADRODAKİ MEMURLARA,
TARİHÇİLERE, İSTATİSTİKÇİLERE VE HUKUKÇULARA

TEŞEKKÜR EDERİZ.

İTALYAN EĞİTİM SİSTEMİ HAKKINDA BİR AÇIKLAMA

- Eğitim sistemi iki üniteden oluşmaktadır :
 - 1) İlk öğretim (beş yıl).
 - 2) Orta öğretim (sekiz yıl).Orta öğretim yine ikiye ayrılır :
 - a) Alt orta öğretim (üç yıl),
 - b) Üst orta öğretim (beş yıl).
- Mecburi Eğitim sekiz yıllıktır. Yani beş yıllık ilk öğretimi ve üç yıllık alt orta öğretimi kapsar.
- Alt orta diplomasıyla Öğretmen Okuluna gidebilir.
- Yeni Ortaöğretim Programında etüd çalışmaları öngörüldüğü-
se de şimdiye kadar uygulamaya geçilmedi.

(Ç.N.)

Birinci Bölüm

MECBURİ EĞİTİM SINIFTA BIRAKMAK HAKKINA SAHİP DEĞİLDİR

Sevgili Öğretmenim;

Her halde beni hatırlamazsınız.. Sınıfta bıraktığınız öğrencilerin sayısı o kadar çok ki...

Oysa ben sizi, meslektaşlarınızı, eğitim diye adlandırdığınız bu işi ve sınıfta bıraktığınız bütün çocukları defalarca düşündüm.

Bizleri tarlalara, fabrikalara sürüyor sonra da unutup gidiyorsunuz.

Çekingenlik

İki yıl önce, okula ilk başladığımda beni ürküttünüz.

Zaten çekingenlik hayat boyu peşimi bırakmadı ki... Ufacıkken gözlerimi yerden kaldıramaz, göze batmamak için duvar diplerinden yürürdüm.

Önceleri bunun bir hastalık olduğunu ya da aileden geldiğini düşündüm. Şunu da söyleyeyim ki annem telgraf kâğıdından bile ödü patlayan kadınlardandı. Babam ise dinler, kafasında ölçer biçer ama pek konuşmazdı.

Daha sonraları çekingenliğin, dağlıların bir kusuru olduğuna inandım. Ova köylüleri bana kendilerinden daha eminmiş gibi geliyordu. İşçilere gelince, onların durumu da bir âlem...

İşçilerin, partideki bütün kilit noktalarını ve parlamentodaki sandalyeleri zengin aile çocuklarına bıraktığını ancak son zamanlarda farkedebildim.

Demek ki onlar da bizim gibiydi. Fakirlerin çekingenliği oldukça eskilere dayanır. Bu yüzden sebebini ben de tam olarak açıklayamayacağım. Ama bana öyle geliyor ki bu, ne korkaklık ne de kahramanlık; sadece kendini herkesten üstün görmeme alışkanlığıdır.

DAĞLILAR

Birleşik Sınıflar

Devlet bana ikinci dereceden bir ilkokul öğretimi fırsatı verdi. Bir dershanede beş sınıf birden; yani hakkım olan beş sınıflı okulun ancak beşte birinden yararlanabiliyordum!

Bu, beyazlarla siyahlar arasında farklılık yaratmak için Amerika'da uygulanan sistemdir : Çocukluk devrelerinden itibaren bütün fakirlere ikinci dereceden bir eğitim...

Mecburi Eğitim

İlkokulu bitirdikten sonra, üç yıl daha okumaya hakkım vardı. Hatta Anayasa üç yıl daha okumaya mecbur olduğumu söylüyor. Fakat Vicchio'da(1) ortaokul yoktu. Borgo'ya(2) gitmek ise başlı başına bir işti. Bunu göze alabillenirse çuvala para harcamışlardı ve buna karşılık elde ettikleri tek şey pis sokak çocukları olarak alıncaya kadar geri gönderilmek olmuştum.

Ayrıca öğretmen, babama parasını sokağa atmaya değmeyeceğini de söylemişti. «Okumaya kabiliyeti yok. Onu tarlaya gönderin».

Babam öğretmenin yüzüne karşı hiç bir şey söylemedi. Kendi kendine «Barbiana'da olsaydı kabiliyetli olurdu» diyordu.

Barbiana

Barbiana'da (3) bütün çocuklar, yaz kış, sabah erkenden akşam karanlığına kadar, okumak için papaza gidiyorlardı. Orda hiç kimse «okumaya karşı kabiliyetsiz» değildi.

Fakat biz onlardan değildik ve oraya uzaktık. Babam kadere boyun eğmek üzereydi ki San Martino'dan küçük bir ço-

(1) Floransa yakınında bir kasaba (Ç.N.)

(2) Floransa yakınında bir şehir (Ç.N.)

(3) Toskana'da küçük bir köy. (Ç.N.)

cuğun Barbiana'ya gittiğini haber aldı. O zaman bütün cesaretini topladı ve durumun ne olduğunu anlamaya gitti.

Orman

Dönüşünde bana gece için bir cep feneri, bir sefertası ve karda giymek için bir çift çizme getirdi.

İlk gün birlikte gittik. Tam iki saat bıçak ve orakla yol açmak gerekti. Sonraları aynı yolu bir saatte gidip gelmeye başladım.

İki harap evin yanından geçmek zorundaydım. Camları kırılmış, terkedileli çok olmamıştı. Bazen zehirli bir yılan ya da Rocca'da yalnız yaşayan ve uzaktan bir takım şeyler haykıran delinin korkusundan koşmaya koyuluyordum.

O zamanlar on bir yaşındaydım. Yerimde olsaydınız korkudan ödünüz patlardı. Görüyorsunuz ya? Herkesin kendine has korkuları, çekingenlikleri var. Demek ki ödeştik.

Ya da daha doğrusu, herkes olduğu yerde kalmış olsaydı veya siz de bizim işlerimizden imtihandan geçseydiniz ödeşmiş olacaktık. Ama ne yazık ki buna ihtiyacınız yok.

Masalar

Barbiana'ya vardığımda, orda ne kürsü, ne kara tahta, ne de sıralar gördüm. Bilmediğimiz okullara benzer bir tarafı yoktu. Ortada sadece ders yapılan, hem de yemek yenilen büyük masalar vardı.

Derslerde ortada birer tane kitap vardı; çocuklar etrafında toplanıyorlardı. Öğretmenlerin yaşlarının biraz büyük olduğu zar zor farkediliyordu.

Bu öğretmenlerin en yaşlısı, olsa olsa onaltı, en küçüğüse on iki yaşındaydı. Hemen karar verdim. Bir gün ben de ders verecektim.

El Üstünde Tutulanlar

Hayat orada da zordu. Disiplin ve azarlamalar nerdeyse insanın devam etme arzusunu yok ediyordu.

Buna karşılık başarılı olmayanlar, olmak için büyük gayret sarfedenler veya dikkatsiz olanlar el üstünde tutulduklarını hissediyorlardı. Siz sınıf birincilerine nasıl davranıyorsanız biz de onlara öyle davranıyorduk. Sanki okul yalnız onlar içindi. Dersleri anlamadıkları sürece yeni konuya geçilmiyordu.

Teneffüs yoktu, tatil yoktu; hatta pazar günleri bile. Biz buna pek aldırmıyorduk, çünkü bu çalışma ırgatlıktan bin kere daha kolaydı. Ama ziyaret mavallarıyla bize gelen burjuvalar arasında böyle bir çalışmayı göze alabilecek tek kişi bile yoktu.

Aralarında kasıntı bir hoca vardı : «Sayın peder pedagoji (4) okumadınız mı? Polianski (5) der ki, spor çocuklar için fisi-opşiko...» bilmem ne diye ahkâm kesiyordu.

Bize bakmadan konuşuyordu. Üniversitedeki pedagoji hocaları çocuklara bakma ihtiyacını herhalde duymuyorlar! Bizleri sanki hepimiz birbirinden farksız nesnelermişiz gibi görüyorlar galiba!

Yanımızdan ayrıldıktan sonra ahırlarında on altı ineği olan Lucio : «Okul, her zaman hayvan bokuyla uğraşmaktan daha iyidir» dedi.

Yeryüzündeki Köylüler

Lucio'nun bu sözlerini okularınızın kapılarına kazımanız gerekir. Milyonlarca küçük köylü bu sözlerin altına imza atmaya hazırdır.

Çocukların okuldan nefret ettiğini, oyunu sevdiklerini söyleyen sizlersiniz. Bu konuda köy çocuklarının fikrini sormadınız, oysa yeryüzünde 1 milyar 700 milyon köylü vardır (6).

On çocuktan altısı Lucio gibi düşünüyor. (Geri kalan dördünün ne düşündüğünü bilmiyorum.)

İşte sizin eğitiminiz bu tarzda oluşuyor : Sanki yeryüzünde sizden başka insan yokmuş gibi.

Öğrenci Öğretmenler

Ertesi sene öğretmen oldum. Daha doğrusu yarımşar günden haftada üç kere öğretmen oluyordum. Coğrafya, matematik ve altıncı sınıf Fransızcosını okutuyordum.

(4) Pedagoji: Çocuk eğitimi bilimi

(5) Polianski: Kim olduğunu bilmiyoruz ama herhalde ünlü bir eğitimcidir.

(6) Bu sayı köylülerden daha kötü şartlar içinde yaşayan avcılar, balıkçıları, çobanları v.b. de içerir. (Compendium of Social Statistics O.N.U. New-York 1963)

Bir atlası tarumak veya bölme işlemini anlatmak için diplomalı olmayı gerek yok.

Zaten yanlış yaptığım zanıanlar da kıyamet kopmuyordu. Bu tersine çocuklara güven veriyordu. Çalışmaya hep beraber koyuluyorduk. Saatler; sıkıntı, korku duymadan, olaysız geçiyordu. İşte bu yüzdendir ki, siz benim gibi ders vermesini bilmiyorsunuz.

Politika ve Bireycilik

Ayrıca öğretirken birçok şeyler de öğreniyordum. Örneğin, diğer çocukların sorunlarının da benimkilere benzediğini fark ettim. Politika hep birlikte kurtulmak, bireycilik de tek başına kurtulmaktır.

Evet, henüz bireyciliğe karşı aşılınmamıştım. İnanın ki İmtihan zamanında, küçükleri başımdan savmayı çok isterdim; yığınla işim vardı. Ben de çocuklarınız gibiydim. Onlardan tek farkım; Barbiana'da bunu ne kendime ne de diğerlerine itiraf edebilmemdi : Pek güçlü olmadığım zamanlar bile güçlü davranmam gerekiyordu.

Bunun önemli bir sorun olmadığını söyleyeceksiniz. Gel gelelim siz öğrencileriniz için aynı şeyi yapmıyorsunuz, üstlerine o kadar düşmüyorsunuz. Onlardan beklediğiniz, istediğiniz bir şey de yok. Ya da daha doğrusu istediğiniz küçük hayat yollarını tek başlarına kurmalarıdır.

KÖY ÇOCUKLARI

Dengesizler

Vichio'da ortaokul açıldıktan sonra bile Barbiana'ya gelen çocuklar oldu. Tabii gelenler sınıfta çakanlardan başkaları değildi.

Görünüşte, çekingencilik onlar için bir sorun değildi. Fakat başka dengesiz davranışları vardı.

Örneğin tatil, sınıfta şamata yapma, onlara göre bir hak, okul ise bir belâydı. Okula öğrenmek için gidildiğini ve de gi-debilmenin bile bir nimet olduğunu bilmiyorlardı.

Bu çocuklar için öğretmen kendi dünyalarının dışında bil-riydi, önemli olan tek şey de onu tavlamaktı. Kopya çekmeye çalışanlar bile vardı. Barbiana'da «not almak» diye bir şey olmadığını anlamaları için epey zaman geçmesi gerekti.

Seks konusunda da garip davranıyorlardı. Onun ancak gizli gizli konuşulabileceğine inanıyorlardı. Bir horozla bir tavuğu üstüste gördükleri zaman suçüstü yakalamışlar gibi birbirlerini dürtüyorlardı.

Buna rağmen başlangıçta onları canlandıran tek ders buydu. Bir anatomi kitabımız vardı. Bakmak için küçük odaya kapanırlardı. Hatta kitabın iki sayfası iyice yıpranmıştı.

Ardından diğer sayfaların da pek fena olmadığını farkettiler, sonra tarihin de okunmaya değer olduğunu keşfettiler.

Aralarında hiç duraklamayanlar da oldu. Şimdi onları her şey ilgilendiriyor. En küçüklere ders gösteriyorlar; tıpkı bizim gibi oldular.

Fakat bunların yanında bir de mahvettikleriniz, bütün canlılıklarını yok etmeyi başardıklarınız da var.

Kızlar

Kızlara gelince, o yöreden bir tanesi bile gelmedi. Belki yolun elverişsiz oluşundan belki de babalarının geri kafalılığından. Kuş beyinli kadınların bilgi neyine, diyorlardı. Olan onlara yeter, zaten kimse onlardan atomu keşfetmelerini beklemiyor...

Bu da apaçık ırkçılık gibi fark gözetmektir. Ama bu konuda özellikle size söylenecek bir sözüm yok, çünkü kızları ana - babalarından daha ciddiye alıyorsunuz (7).

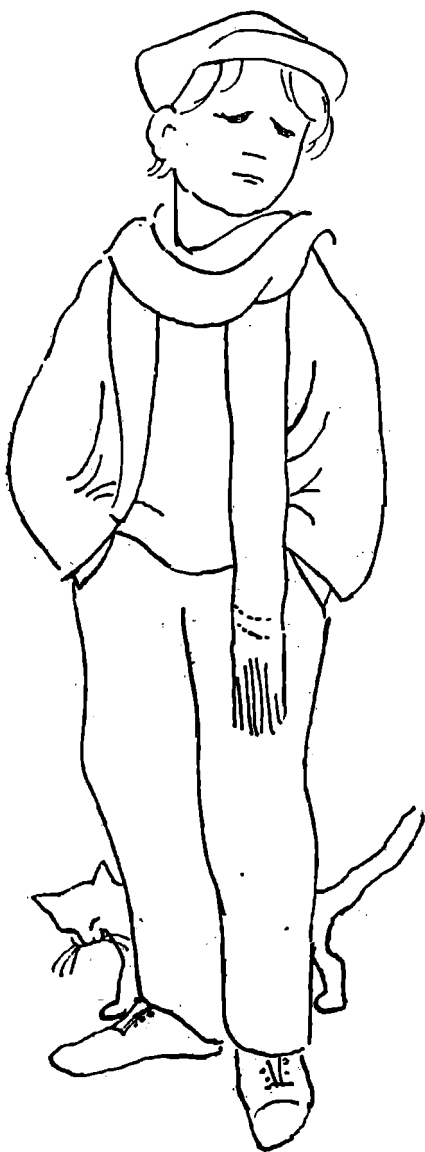
Sandro ve Gianni

Sandro on beş yaşındaydı. Boyu 1,70'li buluyordu. Ergenlik çağına gelmişti; ezilmişti. Öğretmenler onun geri zekâlı olduğunu düşünüyorlardı. Üçüncü kez altıncı sınıfta bırakmak niyetindeydiler.

Gianni on dört yaşındaydı. Dikkatsizdi, okumaya karşı alerjisi vardı. Öğretmenler serseri, sokak çocuğu olduğunu söylüyorlardı. Belki hepten haksız değillerdi ama bu, ondan kurtulmak için yeterli bir sebep değildi.

Ne Sandro'nun ne de Gianni'nin yine aynı sınıfta okumaya niyetleri yoktu. Fabrikayı tercih edecek hale gelmişlerdi. Eğer

(7) Örneğin 1962-63 ders yılında, altıncı sınıfa erkeklerin %65,2'si, kızların da %70,9'u alındı. İkinci yıl erkeklerin %72,9'u, kızların da %80,5'i alındı. (Annuario statistico dell'istruzione 1965 sayfa 81).

«Gianni 14 yaşındaydı. Dikkatsizdi, okumaya karşı alerjisi vardı.»

bize geldilerse, bizde sınıfta bırakmak diye bir adetin olmamasından ve herkesin yaşına uygun sınıfa gidebilmesindendir.

Böylece Sandro'yu orta üçe, Gianni'yi de orta ikiye verdik (8). Bu, okulun onlara verdiği ilk sevinç olmuştu. Sandro bunu her zaman hatırlayacaktır. Gianni ise bazen hatırlayıp bazen unutacaktır.

Küçük Kibritçi Kız

Sevinç veren ikinci olay, nihayet program değiştirmiş olmalarıdır. Siz, çocukların, mükemmel olmadıkları sürece ilerlemelerini istemiyorsunuz. Ama öğrenci büyümüyormuş gibi hep aynı şeyleri okuttuğunuzda mükemmelliğin bir anlamı kalıyor mu? Çocuk değişiyor, olaylar ise hep aynı kalıyor, okuttuklarınızın artık hiç bir gerekliliği olmuyor.

Örneğin, altıncı sınıfta, «Küçük Kibritçi Kız», ya da «La Neve Fioca, Fioca, Fioca»yı (9) bir ikinci, bir üçüncü kez daha okuyacak. Oysa yaşına uygun olan yedinci, sekizinci sınıfa gitmiş olsaydı, ergenlik çağına gelenler için yazılmış olanları okuyacaktı.

Gianni fiillerin çekimini beceremiyordu ama, büyükler dünyasına dair, işe, aileye, köy hayatına dair bir yığın şey biliyordu. Akşamları babasıyla Parti odasına ya da Belediye Meclis toplantılarına gittiği oluyordu.

Grekleriniz ve Romalılarınız yüzünden Gianni bütün tarihten tiksindi. Oysa biz başımızı hiç kaldırmadan, dört saat süreklilikle olarak İkinci Dünya Savaşını okuyabiliriz.

Coğrafyada ikinci kez İtalya'yı okutmaya kalkışacaktınız ve ona dünyanın başka bir yerini öğretemedirt okuldan ayrılacaktı. Bu durumda ona haksızlık yapmış olacaktınız. Gianni gazete bile okumakta zorluk çekecekti

İfaden Zayıf

Sandro, çok kısa bir zamanda bir sürü şeyle ilgilenmeye başladı. Sabah dördüncü sınıfın derslerini izliyordu, bilmediği şeyler hakkında not alıyor, akşam da beşinci ve altıncı sınıfın

(8) Bak açıklama sayfa 10

(9) Küçük Kibritçi Kız: XIX. yüzyılda Danimarkalı yazar Jean - Christian Andersen'in hikâyesi.

La Neve Fioca, Fioca, Fioca: Giovanni Pascoli'nin şiirinden bir dize.

kitaplarını deviriyordu. Bu «geri zekâlı» haziranda bitirme im-tihanına girdi ve bu sefer onu geçiren siz oldunuz!

Gianni'nin durumu daha zordu. Okulunuzdan okumayı yaz-mayı öğrenmeden, üstelik kitaplara da kin duyarak çıkmıştı.

Onun için gerçekten çok uğraştık, bir sürü cambazlıklar yaptık. Yine de, hepsini diyemeyeceğim ama, bazı dersleri sev-direbildik. Ona bir iki tatlı söz söylemeniz ve dörde geçirmeniz yeterdi. Geri kalanını sevdirmeye işi de bize düşerdi.

Fakat imtihanda bir öğretmen ona şöyle dedi : «Başka oku-la gidip de ne yapacaksın? İfadenin zayıf olduğunu görmüyor musun?» «.....» (10).

Gianni'nin ifadesinin zayıf olduğunu ben de biliyorum. Ka-bahatimizi açıkça söyleyelim: Hepimiz suçluyuz. Fakat yine de birinci dereceden suçlu olan, onu geçen sene kapı dışarı eden sizsiniz. Maşallah sisteminiz harikulâde!

Dil Ayırımı Gözetmeksizin

Ayrıca «düzgün konuşma» ile ne demek istendiği konusun-da anlaşmaya varmamız gerekir. Dilleri yaratan ve giderek ge-liştiren yoksul halktır. Zenginler, kendileri gibi konuşmayanlarla alay edebilmek ya da sınıfta bırakmak için lâfları elmas misali traş ederler!

Doktorun oğlu Pierino'nun iyi yazı yazdığını söylüyorsunuz. Tabii, o da sizin gibi konuşuyor da ondan. O da sizlerden.

Fakat Gianni babasının dilini söyler, yazar Gianni küçük-ken radyoya «la - la» diyormuş babası da bütün ciddiyetiyle dü-zeltiyormuş : «la - la denmez.....redyo denir».

İmkân oisaydı da Gianni radyo demeyi öğrenseydi; çok iyi olurdu. O zaman sizin kullandığınız dil belki bir işine yarardı. Ama yine de öğrenememesi, onu kapı dışarı etmek için bir se-bep değildir.

«Dil ayırımı gözetmeksizin bütün vatandaşlar eşittir». Ana-yasa, Gianni durumunda olanları düşünerek böyle diyor (11).

(10) Noktalı yere o gün dilimizin ucuna gelen lafı yazdık ama sonra-dan yayıncı basmak istemedi.

(11) Gerçeği söylemek gerekirse, milletvekilleri güney Tyrol'daki Al-manları düşünüyorlardı ama, işte bu arada ister istemez Gian-ni'yi de düşünmüş oldular.

Fakat siz dilbilgisine Anayasadan daha çok saygı gösteriyorsunuz. Ve işte bu yüzden Gianni Barbiana'ya gelemedi.

Ama bizim orada sonuna kadar dayatılır. Gianni'yi de uzaktan izliyorduk. Artık ne kiliseye ne de herhangi bir parti odasına gitmediğini öğrendik. Boş zamanlarında iyi kurulmuş bir oyuncak misali, beyinsizce modayı takip ediyor; cumartesi dansa, pazarları stadyuma...

Siz onun hakkında hiç bir şey bilmiyorsunuz, hatta yaşayıp yaşamadığını bile.

Hastane

İşte sizinle, sınıfta bıraktığınız, istemediğiniz öğrenciler aracılığıyla tanıştık.

Onlarla okula devam etmenin çok zor olduğunu biz de fark ettik. Bazen, yallah çayıra demek istediğimiz oluyordu. Fakat gitmiş olsalardı okul okulluktan çıkacak, sağlıklı olanlara açık, hastaları da geri gönderen bir hastane durumuna gelecek ve giderek, düzelme imkânı olmayan, insanlar arasında farklılık yaratma aracı olacaktı.

Dünyada hiç bir şekilde böyle bir farklılık aracı olmak istemiyor musunuz? O halde onları geri çağırın, dayatın, sonuna kadar, her şeye yeniden başlayın, size dell gözüyle baksalar bile...

İnsanlar arasında farklılık yaratacak bir araç olmaksızın dell yerine konmak bin kere daha iyidir.

İMTİHAN

Yazı Kuralları

Barbiana'da üç sene okuduktan sonra alt orta diploma imtihanına girdim.

Kompozisyonda şu konuyu verdiler : «Bir şimendiferi konuşturunuz.»

Barbiana'da yazı kurallarını şöyle öğretmişlerdi : İnsanların tümüne ya da çoğuna yararlı olacak, öğretici şeyler yazmalı. Yazının kime hitap ettiği bilinmeli. Malzeme toplanmalı. Fikirleri sıraya koymak için bir düşünce sistemi bulmalı. İşe yaramayan bütün kelimeler atılmalı. Konuşurken kullanmadığınız kelimeler atılmalı. Zaman fazla sınırlanmamalı.

Arkadaşlarla da bu mektubu yukardaki kurallara göre yazdık. Ben de öğretmen olunca, öğrencilerimin bu şekilde yazacağını ümit ederim.

Bıçak Sizin Elinizde

Fakat «Şimendiferi konuşturun» gibi bir konuda güzel, sade yazım kuralları insana nasıl yardımcı olabilir ki? Eğer dü-rüst davranmak isteseydim ya kâğıdı bom boş iade etmeliydim, ya da konuyu ve de konuyu verenleri eleştirmeliydim.

Fakat on dört yaşındaydım ve dağdan geliyordum. Öğretmen okuluna girmek için diploma almam gerekiyordu. Ve bu ufacık kâğıt, hayatıma ve hemen hemen bütün sevdiklerime, bildiklerime yabancı olan beş altı insanın ellerindeydi. Bıçak bizleri tanımayan insanların elindeydi.

Durum böyle olunca, sizin istediğiniz gibi yazmaya çalıştım. İş pek başaramadığımı sanıyorum. Küçük beylerinizin çok daha «güzel» şeyler yazdığına şüphem yok. Zaten bilinen şeyleri yeniden sunmakta, ağız kalabalığı yapmakta onlardan usta olan yoktur.

Tuzak Kurma Kompleksi

Fransızca imtihanı bir haksızlıklar harikasıydı.

İmtihanları ya kaldırmak ya da hiç olmazsa kurallara uygun bir şekilde yapmak gerekir. Soruların zorluğu, hayatta karşılaşılan zorluklara göre ayarlanmalı. Zorlukları çoğaltmak sizin tuzağa düşürme eğiliminde olduğunuzu gösterir. Çocuklarla savaşıyorsunuz gibi bir haliniz var.

Peki ama, neden böyle davranıyorsunuz? Her şeye rağmen iyilikleri için değil mi?

«Hiboux, Cailloux, Eventails» (12)

Hayır, çocuklara iyilik böyle yapılmaz. Fransa'da tuvaletin nerede olduğunu sormasını bile beceremeyecek bir çocuk, Fransızca'dan 9 ile geçti. Çocuğun tek bildiği, çoğul halleri farklı olan «hiboux» (baykuş), «cailloux» (çakıl taşı), «even-

(12) Hiboux, cailloux eventails: Fransız dilbilgisinde «çoğul» kurallarını bozan kelimeler; çoğul halleri «s» ile yazılacağına «x» le yazılır. Bu tür bilgiler çok önemliymiş gibi ilk günden öğrencilere ezberletilir.

tails» (yelpaze) ve buna benzer kelimelerdi. Bunları da sık sık rastladığından değil kural dışı oldukları için ezberlemek zorunda kaldığından biliyordu.

Sonunda çocuk, matematikten nasıl nefret edilirse Fransızcadan da öyle nefret etmeye başladı.

Hedef

Ben yabancı dilleri plaklarla öğrendim. Kendim de farketmeden, işe en geçerli, en çok kullanılan kelimeleri öğrenmekle başladım. Tıpkı ana dilimizi öğrendiğimiz gibi.

O yaz Grenoble'de bir lokantada bulaşıkcılık yapıyordum. Oradakilerle anlaşmakta hiç zorluk çekmedim. Gençlik kamplarında Afrikalı, Avrupalı gençlerle konuşabiliyordum.

Dönüşümde, birçok yabancı dili öğrenmeye hem de çok acele olarak öğrenmeye karar verdim. İyi öğrenilmiş bir tek dil yerine, az da olsa birkaç dili öğrenecektim. Böylece herkesle konuşabilecek, kutsal sınırlar ve ülkeler arasında bir ayrım yapmaksızın yeni insanlar tanıyacak ve sorunlarını öğrenecektim.

Araçlar

Ortaokulun ilk üç yılı boyunca bir yerine iki dil; Fransızca ve İngilizce'yi öğrendik. Herhangi bir sohbetin altından kolaylıkla çıkabilecek kadar kelime öğrenmiştik.

Tabii bir iki dilbilgisi hatası üzerinde de senelerce durmuyorduk. Dilbilgisine ancak yazmaya başlayınca önem verecektik. Konuşmaktan ve yazmaktan başka bir şey söz konusu olmayınca dilbilgisine boş verilebilir. Konuştukça ağır ağır kulak dolgunluğu elde edilir, ileride bu konuda uzmanlaşmak isteyenler oturup uzun uzun çalışabilir, temel bilgiler zaten kazanılmıştır.

Ayrıca ana dilimizi öğrenirken de aynı yolu izliyoruz; dilbilgisi dersi almadan, sekiz yıl rahat rahat konuşuyoruz, ilk dilbilgisi dersinden üç yıl sonra da iyice okuyup yazmaya başlıyoruz.

Yeni eğitim programı, plakları size de tavsiye ediyor. Fakat plakların ancak haftanın yedi gününde, her gün iki üç saat sürekli yabancı dil çalışmaları yapacak okullara faydası dükunabilir. Yoksa sizin okullarda olduğu gibi koca haftada üç saat dersle hiç bir sonuç elde edilemez.

Sisteminizde plakların hiç bir yararı olamaz.

Fransızca sözlü imtihanında başka bir sürprizle karşılaştık. Fransız kültürü denen nesneden, öğrencileriniz gerçek birer ule-maydı. Loire (13) şatoları hakkında neler bildiklerini bir görsey-diniz!...

Daha sonraları koca bir yıl boyunca başka bir şey öğrene-medikleri anlaşıldı. Çünkü programda okumasını ve çevirmesi-ni öğrendikleri birkaç okuma parçasından başka bir şey yoktu.

Eğer bir müfettiş gelseydi, bizden çok daha iyi bir izlenim bırakacaklardı. Bir müfettiş asla programın dışına çıkmaz. Fa-kat bu Fransızcanın, çocukların hiç bir işine yaramadığını onun kadar siz de bilirsiniz. O halde bütün bunları kimin için yapı-yorsunuz? Siz, müfettiş için. O, Baş müfettiş için. O da sırasıy-la Bakan için.

Eğitiminizin en üzücü tarafı da budur: Her şey kendi çık-a-rınız için yapılıyor.

On İki Yaşında Çıkarıcı Olanlar

Öğrencileriniz neyi amaçlıyorlar? Bu da bir sır. Belki hiç bir şeyi, belki çok basit olan şeyleri.

Gün be gün, notlar, karneler, diplomalar için çalışıyorlar. Bu arada yalnızca ve yalnızca hafızladıkları güzelim derslerle hiç mi hiç ilgilenmiyorlar. Yabancı diller olsun, tarih olsun, fen bilimleri olsun hepsi not almaya yarıyor; başka bir şeye değil.

Bu imtihanlar, notlar, karneler ardında yalnızca kişisel çı-karlar yatıyor. Diploma para demektir. Tabii hiç biriniz öyle de-miyor ama sonuç olarak buraya varılıyor.

Bu şartlar altında çocukların kendilerini derse vermesi için on iki yaşında çıkarıcı olmaları gerekirdi.

Fakat on iki yaşında çıkarıcı olanlar parmakla sayılacak kadar azdır. Çocuklarınızın okulu sevmemesi bunun doğru ol-duğunu kanıtlar. Öğretim sisteminiz öyle berbat ki bu tür dav-ranışı fazlasıyla haklıyorsunuz.

İngilizce

Yandaki sınıfta İngilizce dersi verenler vardı. Hele bunlara hepten gıcık oluyorduk. İngilizcenin daha geçerli olduğunu bi-

(13) Loire: Fransa'da bir nehir, kıyı boyu eski şatolarıyla ünlü.

liyorum ama doğru dürüst öğrenildiği zaman; yoksa sizlerin yaptığı gibi çat - pat öğretilince değil. Çocuklar bir «iyi akşamlar» demesini bile bilmiyorlardı, öğrenme cesaretleri de hepten kırılmıştı.

İlk yabancı dil çocuğun hayatında büyük bir olaydır. Çocuk bu işin zevkini almalı yoksa durum sarpa sarar.

Bu pratikte ancak Fransızcayla mümkün oluyor (14) Fransızca konuşan bir misafir geldiğinde Barbiana çocukları onunla anlaşabilme zevkini tadarlardı. Aynı akşam üçüncü bir dil öğrenmek için plakları ortaya çıkaranlar oluyordu.

Zaten önemli olan kazanılmıştı bile : başarabilme isteği ve güveni.

Matematik ve İşkence

Geometri imtihanındaki problem Biennale (15) deki heykelleri andırıyordu. «Yarım küre şeklinde bir cismin üstünde bir silindir var. Silindirin alanı yarım küreninkinin yedide üçüne eşit...»

Alanları ölçmek için belirli bir alet yoktur. Yani gerçekte bir alanın boyutları bilinmeden alan asla belirlenemez. Böyle bir problem ancak hastalıklı bir kafadan çıkabilirdi.

Yeni Etiketler

Deneme ortaokullarında bu tür şeylerin artık tekrarlanmayacağı söyleniyor. Problemler bundan böyle «somut» verilere dayanacaktı.

Gerçekten de bu sene imtihanlarda Carla'ya su kazanıyla ilgili modern bir problem verdiler : «Yarım küre şeklinde bir su kazanı...» İşte buyrun, yine alanlardan söz ediliyor.

Etiketleri değiştirdiği için modern olduğunu sanan bir öğretmen «eski kuşak» bir öğretmenden bin kere beterdir.

Geri Zekâlılar Sınıfı

İmtihanlarda bize düşen öğretmen «eski kuşaktan» dı. Bu yüzden öğrencilerinden hiç biri problemleri çözemedi. Sonuç

(14) Fransız dil yapısıyla İtalyan dil yapısı arasında benzerlikler olduğundan İtalyan çocuğu Fransızca'yı başka bir yabancı dilden daha kolay öğrenir. (Ç.N.)

(15) Biennale: Güzel Sanatlar Galerisi. (Ç.N.)

Yirmi sekiz öğrenciden yirmi altısı çıktı. Barbiana'dan gelmiş olanların yarısı problemleri çözebildi.

Matematik öğretmeni bir geri zekâlılar sınıfına kattığını söylüyordu!

Ana - Babalar Birliği

Bu adamın aklını başına kim getirecekti? Bu işi yapacak olan müdür ya da öğretmenler kurulu olmalıydı fakat hiç kimse rahatını bozmadı.

Ana babalar olabilirdi. Fakat, bıçak sizin elinizde olduğu sürece onlar ağızlarını açıp bu konuda bir tek lâf etmeyecekler. O halde ikisinden biri yapılmalı, ya bıçağı (notlar, karneler, sınavlar) elinizden almak ya da ana babaları örgütlemek gerekir.

Size maaşlarınızı ödeyenlerin bizler olduğunu ve bu ödeyenin, bizi dışarı atmak için değil, işimize yaramanız için yapıldığını hatırlatacak bir anne ve babalar sendikası olmalı.

Eninde sonunda bu sizin iyiliğiniz içindir. Eleştiriye açık olmayan insanlar çabuk yaşlanırlar. Gelişen, yenilenen olaylarla bağlantılarını koparırlar. Sizin gibi zavallı olurlar.

Gazete

En iyi bildiğim tarih, çağdaş tarihtir. Rus devrimi, faşizm, savaş, direniş, Afrika ve Asya'nın kurtuluş hareketleri. Bunlar büyük babamın ve babamın yaşadığı dönemler.

Kendi yaşadığım dönemi de iyi biliyorum. Yani her gün Barbiana'da baştan sona kadar yüksek sesle okuduğumuz gazetenin bütün haberlerini bilirim.

İmtihan döneminde çocuklar gazeteyi okuyabilmek için çalışmalarından bir iki saat çalmak zorunda kalıyorlardı. Çünkü gazetede imtihanlarınıza yarayacak bir şeyler yoktur. Bu da, eğitiminizin hayata yarayacak pek bir şeyler vermediğini kanıtlayan başka bir delildir.

İşte gazeteyi de bunun için okumak gerekir. Bu, beş para etmez diplomanızın bizi tamamen aptallaştırmayı beceremediğini değişik bir biçimde yüzünüze haykırmaktır. Eğer hâlâ diploma almak istiyorsak ana babalarımız yüzündendir. Fakat politika ve diğer olaylar yani başkalarının acıları, sizden ve de bizden çok daha önemlidir.

Bizim öğretmen hanım, tarihi birinci dünya savaşında durdurdu, yani tam okulun yaşanmış olaylardan alıntılar yapacağı sırada. Bütün yıl sınıfta tek bir gazete bile okunmamıştı.

Faşist bildirileri herhalde akıldan hiç çıkaramamıştır : «Burada politika yapılmaz».

Gianpiero'nun annesi bir gün ona şöyle dedi : «Her şeye rağmen, bana öyle geliyor ki etüdlere (16) devam ettiğinden bu yana bizimki işi hayli ilerletti. Akşam evde bir şeyler okuduğunu görüyorum».

«Okumak mı? Ne okuduğunu biliyor musunuz? ANAYASA! (17) Geçen sene, başında kavak yelleri esiyordu, bu sene Anayasa'yı tutturdu».

Zavallı kadıncağız bunun müstehcen bir kitap olduğunu sandı. Akşam, babası Gianpiero'yu az daha pataklayacaktı.

Monti

Aynı öğretmen, Homer'in insanı ayakta uyutan cinsten hikâyelerine hayrandı; devamlı onları okumamızı isterdi. Üstelik Homer'in kendisi olsa canım yanmazdı, okuttuğu Monti idi (18).

Barbiana'da Monti'yi okumadık, ya da bir kere, eğlence olsun diye bir göz gezdirdik. Grekçe metinle, çeviriyi karşılaştırıp bir bölümün kelimelerini saymıştık. Yüze karşı, yüz kırk bir! Çeviride üç kelimeden ikisi Homer'e aitti, üçüncüsü de doğrudan doğruya Monti'nin beyinciğinden çıkmıştı.

Bu Monti de kimdi? Bize yeni şeyler anlatacak biri mi? Bize gerekli olan dili kullanan biri mi? O da değil, Monti kendi zamanında bile konuşulamıyan bir dili yazan biriydi.

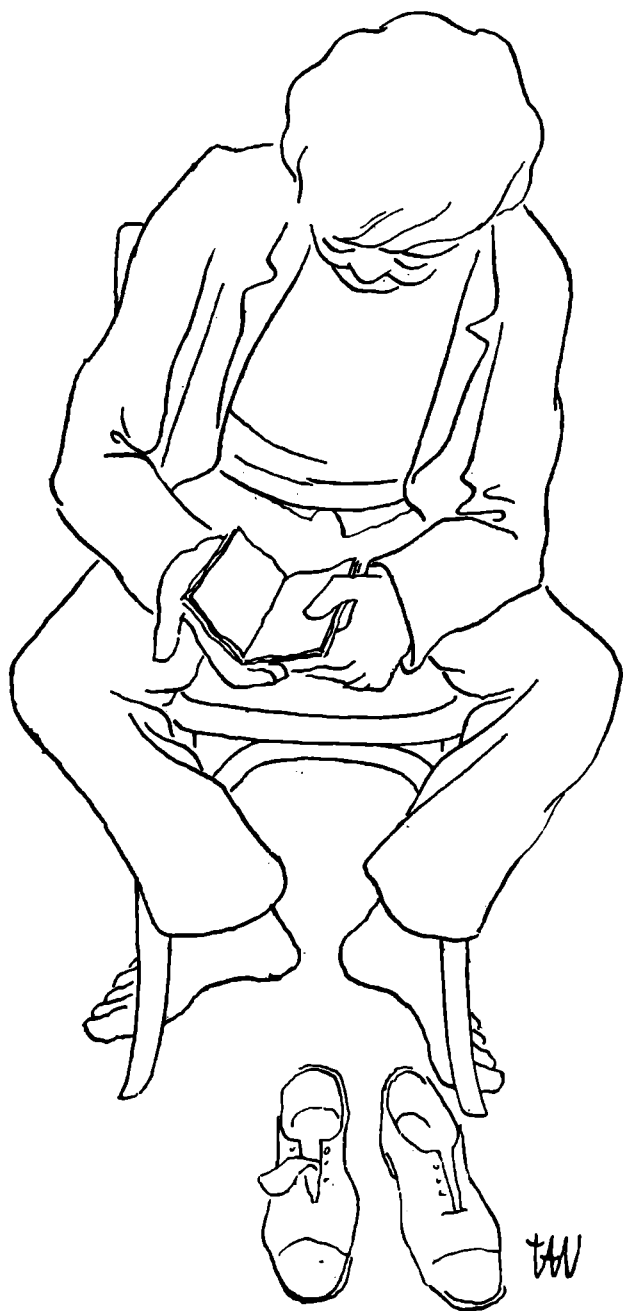
Bir gün, sizin ortaokulunuzdan kapı dışarı edilen bir çocuğa coğrafya öğretiyordum. Hiç ama hiç bir şeyden haberi yoktu ve Cebelitarık diyecek yerde «Herkül sütunları» diyordu (19).

(16) İtalya'da okul genellikle sabahtan öğleye kadar sürer. Etüdlere okul saatleri dışında öğretmen denetimi altında sürdürülen çalışmalardır.

(17) İtalyancada «Costituzione», Hem anayasa hem de insan bedeni anlamına gelir. Gianpiero'nun okuduğu insan bedeni değil Anayasa'ydı.

(18) Vincenzo Monti: XIX yüzyıl şairi. Antik Çağ Yunan Şairi Homer'in İlyada'sını İtalyancaya çevirmişti.

(19) Herkül Sütunları: Eski çağlarda Cebelitarık'a verilen isim (Ç.N.)

Onun İspanya'da Cebelitarığa gitmek için bir tren istasyonunda bilet istediğini düşünün!

Gerekli Olanlar

Okul süresi kısa olunca program, gerekli olan konulara ağırlık vermeli. Doktorun oğlu Pierino'nun hikâye okumaya vakti oluyordu. Ama Gianni'nin olmuyordu. On beş yaşındayken elden kaçırdınız. Şimdi fabrikada, orda Zeus'un mu Minerva'yı, yoksa Minerva'nın mı Zeus'u doğurduğunu bilmek hiç bir işine yaramıyor.

İtalyanca dersinde maden işçilerinin iş sözleşmesini okumuş olsaydık işte o zaman tam bize yarayacak bir şey öğrenmiş olurduk. Okumadınız mı öğretmen hanım? Çok ayıp doğrusu. Bu sözleşme yarım milyon aile için hayat demektir.

Siz kendi aranızda kültürlü diye geçiniyorsunuz; aslında hepiniz aynı kitapları okuyorsunuz ve başka bir şeyle de ilgilendiğiniz yok.

Beceriksizler

Jimnastik imtihanında öğretmen bir top fırlatıp: «Basketball oynayın» dedi. Bilmiyordum. Öğretmen bize tiksinererek baktı: «Çok beceriksiz bunlar!»

O da tıpkı sizin gibi, hiç bir özelliği olmayan bir gösteride becerikli olmayı önemli sayıyor. Kurul başkanına «beden eğitimi»nde beş para etmediğimizi söyledi; bizi eylele bırakmak istiyordu.

Aramızda çınar ağacına tırmanmasını bilmeyen tek çocuk bile yok. Üstelik tırmanınca ellerini serbest bırakarak yüz kiloluk bir dalı baltayla kesmeyi sonra da gerekince kar üzerinde kapı eşiğine kadar sürüklemeyi herkes beceriyordu.

Evine asansörsüz çıkamayan Floransalı bir beyden söz etmişlerdi. Kendine pahalı bir alet almış bununla kürek çeker gibi yapıyordu. Herhalde beden eğitiminde, ona tam not verirdiniz.

Mugello'da (20) Latince Dersi

Tabii Latinceden de pek fazla bir şey bildiğimiz yoktu. İki

(20) Mugello: İtalya'da bir köy.

yıl önce Meclis Latinceyi rafa kaldırmıştı (21). Aynı yıl Cambridge ve Oxford'da da kaldırıldı (22).

Aına her nedense Mugello'daki köylü çocukların su gibi Latince bilmeleri gerekiyordu. Öğretmenler sönmüş bir ateşin ve falı rahipleri gibi gururla sıralar arasında dolaşıp duruyorlardı.

Ben ise gözlerimi kırıştıtarak bu garip insanlara bakıyordum; şimdiye kadar bunlardan daha gereksiz iş yapan görmemiştim.

YENİ ORTAÖĞRETİM

Ellinizde

Yeni ortaöğretim programını ve kanununu inceledik.

Yazılı olanları pek de kötü bulmadık. Herkes için mecburi, herkese eşit haklar tanıyan ve sağ kanadın hoşuna gitmeyen yeni bir eğitim oluşturulmuştu. Bu olumlu bir atılımdı.

Ama bunun, sizin elinizde olduğunu bilmemiz canımızı sıkıyordu. Öncekilerde olduğu gibi acaba bu eğitimde de sınıfsal bir ayırım yapacak mıydınız?

Ders Programı

Eski ortaöğretim hâkim sınıfın bir aleti olduğunu her şeyden önce uyguladığı çalışma saatleri (yarım gün) ve süresiyle (Eylül - Mayıs) kanıtlıyordu. Yeni ortaöğretimde bu sürelerde bir değişiklik yapılmadı. Okul hâlâ zenginlerin ölçülerine göre ayarlanıyor. Yani evde eğitilen ve okula sırf diploma almak için gidenlere göre.

Buna rağmen ,üçüncü maddede bir ümit ışığı belirliyordu. Haftada en az on saat etüd yapılması öngörülüyordu. Fakat aynı maddenin hemen arkasından hiç bir şey yapmamanıza imkân verecek bir boşluk bırakılıyordu : Tasarı ancak «yerel imkânlar sağlandıktan sonra» gerçekleştirilebilecekti. O halde yine her şey size bağlıydı.

(21) Ortaöğretimde reformu öngören kanun 1962 Aralıkta kabul edilmiştir.

(22) Cambridge ve Oxford: İngiltere'de Burjuva çocuklarının gittiği en eski üniversitelerden biri. Az bir zaman öncesine kadar Latince bilinmediği takdirde oraya girilemiyordu.

Yeni ortaöğretimin ilk senesinde etüd uygulaması, Floransa ilinin elli bir bölgesinden ancak on beşinde gerçekleşti. İkinci yılda çocukların % 7,1'ini kapsayan altı bölgede uygulandı. Sonraki yılda da çocukların % 2,9'unu kapsayan beş bölgede uygulandı (23).

Sonunda etüd diye bir şey kalmadı (24).

Ana - babaları suçlayamazsınız. Sizin bu etüdlere hiç bir önem vermediğinizi anladılar. Yoksa, her şeye eyvallah diyen kişilikleriyle çocuklarını sadece etüdlere değil, isteseydiniz, yatmaya bile gönderirlerdi.

Karşıt Fikirler

Etüdləri başlatmadan önce, Vicchio Belediye başkanı, resmi okul görevlilerinin fikrini sordu. On red ve iki onaylama cevabı aldı. Gerekçe olarak da : Yarım yamalak bir çalışma yapılacağına hiç yapılmamasının daha iyi olacağını öne sürüyorlardı.

Kasabanın erkek çocukları sokaklarda, kahvelerde sürtüyorlardı. Köy çocukları çoktan tarlaya dönmüştü. Böylesine bir durumda etüdlerin faydasının olmayacağı söylenemez. Yarım yamalak yapılsa da gene iyidir. Hatta okul dediğiniz bu hilkat garibesi bile hiç yoktan iyidir.

Eğer etüdlere karşıysanız, bunu pek belli etmemenizi tavsiye ederim. Çünkü insanlar şüpheci olurlar; burjuva çocuklarına özel ders verdiğinizi düşünebilirler.

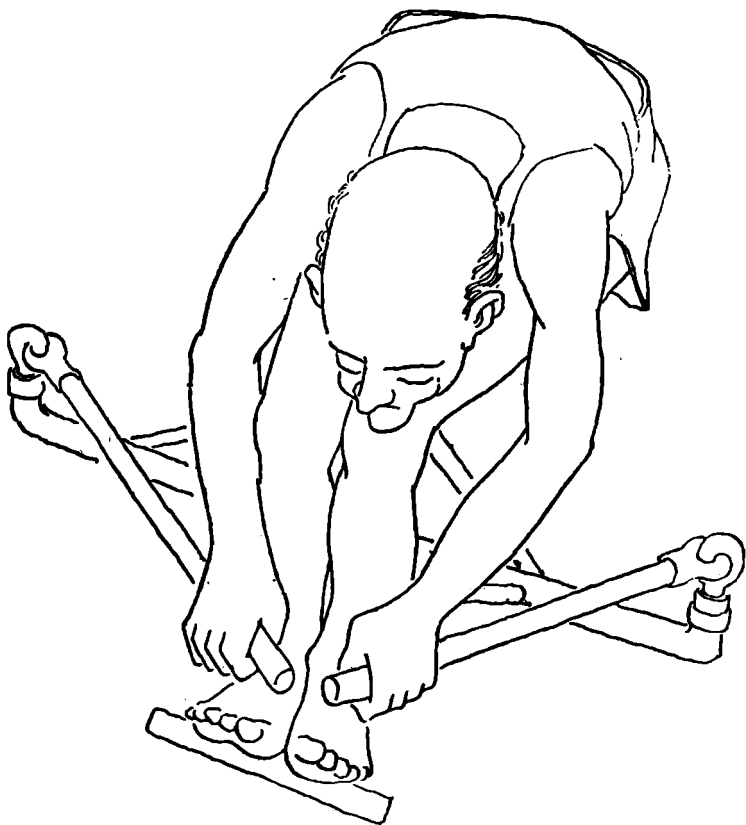
Güney Afrika Gibi

Eşitlik lafı bazı insanları çileden çıkarıyor. Floransa'da bir müdür, bir hanıma şöyle diyordu : Siz hiç dert edinmeyin hanımefendi, bana gönderin. Ben onu «özel» bir sınıfa yerleştirim.

Yüksek zümredekilere yağ çekmek pek zor bir iş değildir. Bütün «iyi aile» çocuklarını bir şubede toplamak yeterlidir. Onları tek tek tanımaya gerek yoktur. Yapılacak tek iş, kimliklerin-

(23) «La Nuova Scuola Media Al Termine del primo Trienni» Ufficio Studi Della Provincia Di Firenze. Haziran 1966.

(24) «Sarfedilen bütün çabalara rağmen etüd uygulamaları başarılı olmayıp çalışmalar durdurulmuştur» (A.g.e. sayfa 5.)

...kendine pahalı bir alet almış onunla kürek çeker gibi yapıyor

de : yaşa, adrese (köy mü, şehir mi) doğum yerine (kuzey mi, güney mi) baba mesleğine ve verilen referanslara bir göz at-
maktır.

İşte böylece aynı okul içinde yan yana iki üç ayrı şube
bulunuyor. A şubeleri (25) «iftiharla gösterilecek» sınıflardır.
En parlak öğrenciler burdadır. En iyi öğretmenler bu şubeyi
paylaşamazlar. Bir kısım ana babalar çocuklarını «A'ya» sok-
mak için her türlü çabayı sarfederler. B şubesi A'dan biraz
daha düşük seviyededir ve ayırım böylece sürüp gider.

Başkalarını İtme Kakma

Müdür ve öğretmenler meslek aşkıyla yanıp tutuşmaktadır.
Herkes namuslu, hiç biri çıkar peşinde değil. Bütün uğra-
şıları Kültür adınadır!

Bir kısım ana babalar da bütün hayatlarını kuzularına ada-
mışlardır. Bütün çabaları evlâtlarının «istikbâli» içindir. Tabii ki
başkalarını ite kaka kendi yolunu açmak pek doğru davranış
değildir. Fakat bu O'nun için yapıldığı takdirde, kutsal bir gö-
revdir. Zaten bunu da yapmazlarsa başka ne yapabilirler ki!

Silahsız Olanlar

Gelgelelim fakir ana babalar hiç bir şey yapmıyorlar. Hat-
ta bu tür şeylerin var olduğu akıllarına bile gelmiyor. Çok has-
sastırlar, çabuk duygulanırlar. Onların zamanında sadece köy
okulu vardı bu da üç yıl sürüyordu.

İşler yolunda gitmiyorsa, demek ki çocukları okumak için
yaratılmamıştı. «Öğretmen öyle söyledi. Has adamdı. Benî ayak-
ta tutmadı. Notları gösterdi. Ödevleri baştan aşağı çizilmişti.
N'aparsın bizim çocukta iş yok. N'apalım, olmadı. O da gider
bizim gibi tarlada çalışır».

İSTATİSTİKLER

Ulusal Düzeyde

Bütün bunlardan sonra da imtihanlara girdiğimiz okullar-
da talihsizliğe uğradığımızı ve de bize dışarıdan aktarılanların

(25) Bizim okullardaki A.B.C. D... Şubelerini hatırlayalım (Ç.N.)

olumsuz olduğunu da öne sürebilirsiniz. Oysa ki siz bunun doğru olmadığını ispat eden bir sürü olay biliyorsunuz.

O halde, her iki taraf da duygusallığı bir yana bıraksın ve meseleyi bilimsel yönden ele alsın.

Sorunu, bu sefer sayılara dayanarak yeniden ele aldım.

«Okuma Kabiliyeti Yok»

İstatistikleri çıkarma görevini Giancarlo üstlendi. On beş yaşındaydı. O da «Okuma kabiliyeti yok» diye bir kenara atıverdiğiniz çocuklardan biriydi.

Buna rağmen bizde iyi tutundu. Dikkatinizi çekerim! Sayılarla ilgilenmeye başlaması dört ay öncesine dayanır. Artık onun için matematik nankör bir ders değil!

Giancarlo'da görülen bu mucizeyi çok somut bir formüle borçluyuz : Arkadaşımıza, değerli bir görev için çalışmasını, her sene sınıfta çıkıp okuldan atılan 1.031.000 (26) öğrenciyi kardeşi gibi hissetmesini ve kendi İtlikomıyla beraber onlarınkini de almasını önerdik.

Çok Bilmiş Öğretmen

Bir yığın yıllık istatistikler, bir olay okul ziyaretleri, bir o kadar yazışmalar, eksik verilerin toplanması için İSTAT'a (27) ve Bakanlığa gidip gelmeler, hesap makinesi başında geçen günler...

Tabii ki bu tür çalışmaları bizden önce yapanlar da var. Fakat bunlar elde ettikleri verilerin günlük yaşantıda neyi ifade ettiğini anlatmaktan aciz zavallı kitap kurtlarıdır.

Onların hazırladığı istatistikleri incelemedik, siz eğitimciler de öyle...

İşte bu yüzdendir ki aranızdan hiç kimse eğitimde olup bitenlerden haberli değil.

İstatistikleri bizi ziyarete gelen bir öğretmene gösterdik; adam davranışımızı ters yorumladı: «On üç senedir bu meslekteyim. Binlerce öğrenci ve ana baba tanıdım; sizin işin içyüzünden haberiniz yok. Eğitim meselelerini derinliğine bilmiyorsunuz».

(26) 1963-64 ders yılında sınıfta kalmış olanların sayısı.

(27) İSTAT: İtalya İstatistik Genel Müdürlüğü.

Eğitimin tek bir sorunu var, o da yitirdiği öğrencilerdir. Mecburi eğitiminiz yılda 462.000 öğrenci kaybediyor. Bu durumun sorumlusu biz değil, sizsiniz. Çünkü siz, giden öğrenciyi tekrar okula kazandırmak için peşinden gitmiyorsunuz. Oysa biz, onları ister tarlada, ister fabrikada olsunlar yine buluyoruz, anlayacağınız onlarla yakından ilgileniyoruz.

Gianni'nin okuma yazma bilmeyen anası, sorunun ne olduğunu hemen kavradı. Bunun için de sınıfta kalan çocuğun acısını içinde hissetmek ve istatistikleri şöyle bir gözden geçirecek kadar sabırlı olmak yeterliydi.

Durum böyle olunca da sayılar haksız olduğunuzu bangır bangır bağırmaya başlayacak, milyonlarca «Gianni»nin var olduğunu söyleyecekti. Sizin ise bunu anlamamanız için, ya aptal ya da kötü niyetli olmanız lâzım.

Piramit

Kolay anlaşılсын diye, istatistikteki birimleri bir dershanenin alabileceği çocuk sayısına indirgedik (28).

İyi anlaşıldığı için de istatistiği piramit şeklindeki bir grafikte gösterdik (29).

Eğer ilkokuldan başlayıp yukarı doğru çıkarsak, piramidin gittikçe yontulduğunu görürüz. Her basamak eşitliğe kavuşmadan okuldan ayrılıp çalışmaya başlayan çocukları göstermektedir.

51 Doğumlular Sınıfı

Piramit, bir yandan altı yaşındaki öğrencileri, diğer yandan da otuz yaşındaki öğrencileri aynı sayfada gösterdiğinden, anlaşılması biraz zordur.

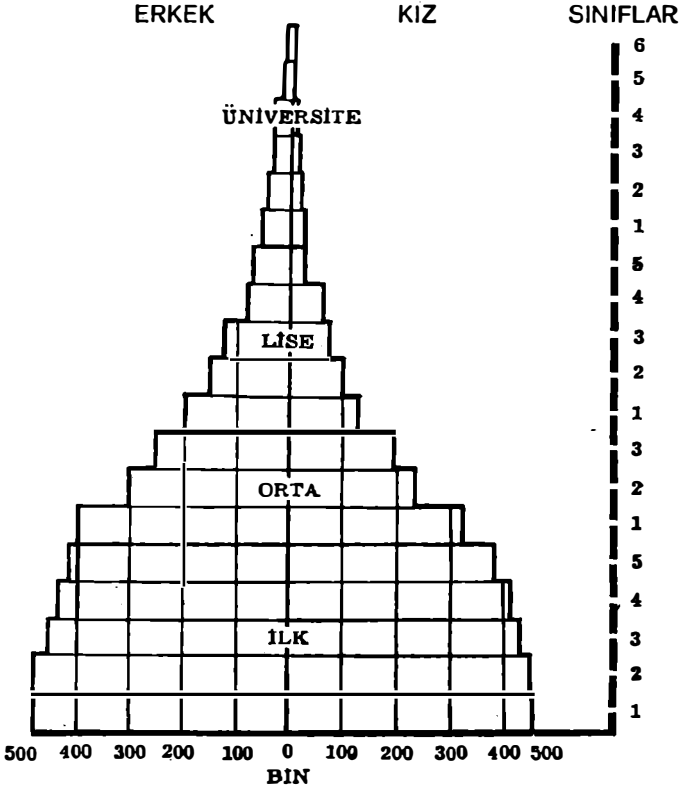
Bunun için bir tek sınıfı ele alıp, sekiz yıllık mecburi eğitim süresi boyunca inceleyelim.

(28) Bunun için 1957-58 ders yılının 32 öğrencili bir ilkokul birinci sınıfı düşünüldü. Sayı 29.900 kere küçüktür.

(29) Piramidi çizmeye yarayan rakamlar 1965 ders yılı istatistiklerinden alınmıştır.

TABLO I

OKULLARDA KAYITLI OLANLAR
YIL 1963 - 1964

Elimizde daha yeni veriler olmadığına göre 1951 kuşağını ele alacağız (30).

İlkokul Birinci Sınıf

İlkokul birinci sınıfın 1 ekimdeki durumuna bir göz atalım. Sınıfta otuz iki öğrenci vardır. İlk görünüşte otuz iki çocuğun da aynı yaşta olduğu sanılabilir. Aslında öğrencilerden beşi birinci sınıfı ikinci kez okuyacaktır.

Daha yedi yaşındayken küçük önlükleri ve kocaman yakalarıyla ortaokulda pahalı ödeyecekleri bir gecikmeyle mimlen-diler.

Kaybetmek ve Kazanmak

Dersler başlamadan üç kişi eksikti. Öğretmen onları tanı-mıyordu, ama geçen sene okula gelmişlerdi. Gelmişlerdi ve ilk bozgundan ağızları yandığı için bir daha da geri dönmemişler-di.

Geri dönmüş olsalardı sizinle birlikte olacaklardı. Başka türlü söyleyecek olursak kazanılmamış paranın kayıp sayıldığı gibi, siz de onları kaybettiniz sayılır.

Bundan sonraki sınıflarda da aynı olaylar tekrarlanacaktı. Eğer kötü niyetli olsaydık, sınıfta bıraktıklarınızdan başka, bir yıl önce sınıfta kalıp okula devam etmeyen hatırı sayılır miktardaki öğrencilerin hesabını da sizden sorardık.

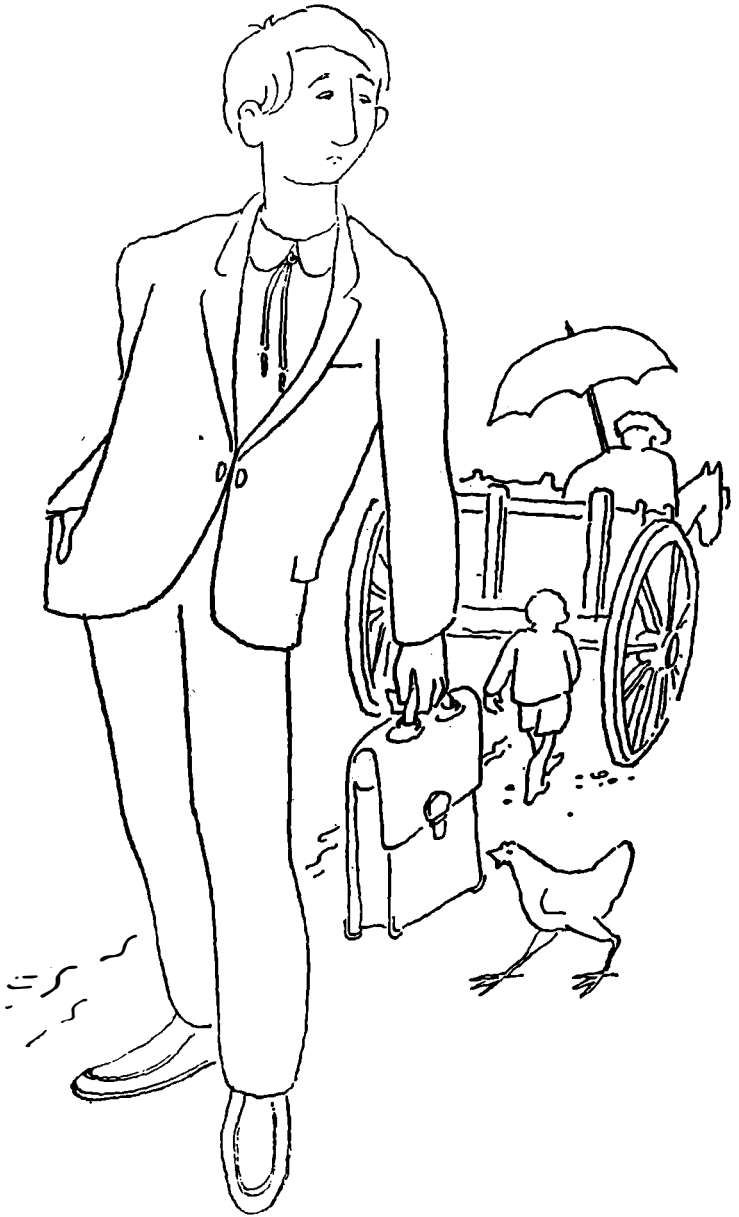
Zaten iyi niyetli olsaydınız onları kendiniz de hesaplayabilirdiniz.

Hiç Gelmeyenler

Okula hiç gelmeyenleri hesaba katmıyoruz. Bu konuda bütün ülke çocuklarını kapsayan istatistik yoktur. Fakat sayıca fazla kalabalık değiller. Örneğin, burada, Mugello'da, Giancarlo öyle bir çocuk bulamadı.

Bu çocuklar için sizi suçlamaya hakkımız yok. Suçlu olan başkalarıdır ve herkesten önce bölge halkını yakından tanıyan ve büyükleri ikna etme ya da bilemediniz ihbar etme olanağına sahip papazlardır.

(30) Eski ile yeni eğitim programları arasında pek az bir fark vardır. Eski eğitim programının uygulandığı 1962-63 ders yılında öğrencilerin %33'ü sınıfta kaldı. Yeni eğitim programının uygulandığı 1963-64 yılında ise %28,2'si kaldı.

•Doktorun oğlu Pierino. •

Haziran ayında ilkokulun birinci sınıfında, öğretmen altı çocuğu sınıfta bıraktı. Böylece ilkokulun birinci ve ikinci yılında çocukları denetimi altında tutmayı emreden 24 Aralık 1957 kanununa karşı gelmiş oldu (31).

Ama genç bir öğretmen halktan emir almaz. Küçük öğrencileri sınıfta bırakır ve tatile gider.

Çalılığa Kurşun Sıkmak

Sınıfta bırakmak, çalılığa kurşun sıkmaya benzer. Çalılıkta-ki ya bir tavşan ya da bir çocuktur. Ne olduğu zamanla belli olacaktır.

Öğretmen yapmış olduğu kötülüğü ancak ekim ayında kavrayabilecektir. Sınıfta bıraktığınız acaba işe mi girdi yoksa tekrardan aynı sınıfı okuyacak mı? Sınıfta kalması, onun için iyi mi olacak, kötü mü? Gelecekte dersleri daha iyi izlemesini sağlayacak temelleri elde edecek mi yoksa artık yaşına göre olmayan dersleri okuyarak yıpranacak mı?

İlkokul İkinci Sınıf

Ekim ayında öğretmen sınıfta yine otuz iki öğrenci bulur. Bunlardan sadece yirmi altısını tanır. Bunlar yeniden kavuştuğu sevgili öğrencileridir.

Ardından altı yeni öğrenciyi farkedir. Beş tanesi geçen sene sınıfta kalanlardır. Hatta aralarından biri aynı sınıfı üçüncü kez okuyacaktır.

Yeni öğrencilerden altıncısı doktorun oğlu Pierino'dur (32).

Pierino

Doktorun kromozomları (33) müthişti. Pierino, yazı yazmayı daha beş yaşındayken öğrenmişti. Birinci sınıfa gitmeye ihtiyacı yoktu. Altı yaşında ikinci sınıfa girdi. Kitap gibi konuşuyordu.

(31) Bu andan itibaren 52. sayfadaki çizelgeye bakmak yararlı olacak.

(32) Kitabımızda, Pierino, her sene doğrudan doğruya ikinci sınıfa giren 38.000 çocuğun simgesidir.

(33) Kromozomlar: Çocukları ana babalarına benzeten mikroskobik öğeler.

O da mimlenmişti fakat bu seferki damga, saf kan damgasıydı.

Acı Lokma

Birinci sınıfta kalan altı çocuktan dördü aynı sınıfı tekrar okuyor. Belki okul bunları hâlâ kaybetmedi ama, sınıf için aynı şey söylenemez.

Öğretmen yandaki dershanede emniyette olduklarını bildiğinden onları kendine dert edinmez bile; belki de onları unutmuştur.

Otuz iki öğrencisi olan öğretmenin sevgisi de otuz iki parçaya bölünmüştür. Çocuğun ise sevgisi tektir. Yalnız bir tek öğretmeni olmuştur o da onu reddetmiştir.

Kalanlardan ikisi ise bir daha okula dönmediler. Tarlaya çalışmaya gittiler. Yediğimiz her lokmada, okuma yazma öğrenmemiş bir insanın emeğinden ve acısından bir parça vardır.

Analar

İşte böylece altı ana, okulunuzun ne mene şey olduğunu farketmiş oldu. Bunlardan dördü evlâtlarının sınıflardan, arkadaşlarından koparıldığını; sürgün edildiğini kendisinden yaşça farklı olan ve ilerde daha da farklı olacak arkadaşlar arasında büyümeye mahkûm edildiğini gördü.

İkisi de çocuklarının ömür boyu için kenara atıldığını gördü.

Analar peygamber değildir. Onları ilgilendiren bir tek kendi evleri içinde olup bitenlerdir. Tabii bu büyük bir kusurdur; ama çocuk da evden bir parçadır, bunun için de hiç bir ana çocuğunu unutamaz.

Papazlar ve Şipsevdiler

Ama öğretmenin hafızası biraz zayıftır. Bir öğretmen, ancak belirli süreler için ana olmaktadır. Artık sınıfa gelmeyenin yokluğunu hatırlatacak bir şeyin bulunmaması büyük bir eksikliktir. Sınıfta, giden çocuğu her an öğretmene hatırlatacak bir tabutun ya da bir haçın bulunması gerekirdi!

Fakat giden öğrencilerin yerlerine yenileri gelmiştir. Bütün diğerleri gibi o da «zavallı küçük» tür. Öğretmen ona bağlan-

mıştır bile. Öğretmenler, papazlar ve şıpsevdi kadınlar gibidir. Hemen seviverirler. Fakat daha sonra onları kaybettiklerinde ağlayacak zamanları yoktur. Dünya koskocaman bir ailedir ve ilgiye muhtaç çocuklar da yok değildir.

Kendinizin dışında da neler olup bittiğini göreceğiz gözlerle sahip olmak iyi bir şeydir ama, bundan önce, kendi etrafınızda kimseyi mahvetmediğinize emin olmanız gerekir.

Eşitlik Payları

İlkokulun sonunda, on bir kişi öğretmenin hatası yüzünden okulu terketti.

«Okul herkese açıktır. Herkesin 8 yıl okuma hakkı vardır. Bütün vatandaşlar eşit haklara sahiptir». Ama bu on bir çocuk hariç!

İki tanesi bu eşitlikten hava cıva almıştı. İmza yerine ancak bir çarpı işareti koyabiliyorlar. Bir diğeri bu eşitliğin 8'de 1'inden nasiplenmişti: Çünkü imza atmasını biliyordu. Diğerleri eşitliğin sekizde 2, 3, 4, 5'ini elde etmişlerdi. Üç aşağı beş yukarı harfleri sökebiliyorlardı ama gazete okuyabilecek durumda değillerdi.

Bunların hiç biri burjuva çocuğu değildir. Bu öylesine açıktır ki insan ister istemez acı acı gülümser.

Çocuk Zammı

Köylüler ancak kısa bir süre önce çocuk zammından faydalanmaya başladılar. Çocuk başına günde 54 lîret alıyorlar, işçiler ise 187 lîret alıyor (34).

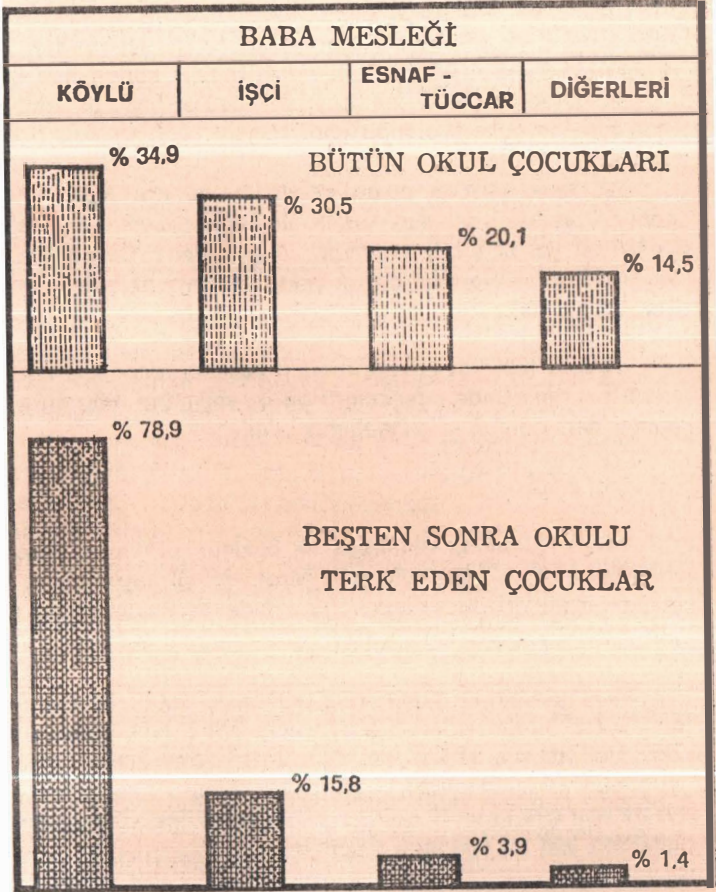
Tabii bu kanunları çıkaran öğretmen değildir ama böyle bir kanunun varlığından haberdardır ve bir yoksulu sınıfta bıraktığı zaman okuldan ayrılmayı düşünmediğini bilir. Oysa zengin aile çocukları böyle bir şey düşünmezler.

Köylüler

Yoksullar, işçi ya da köylü oluşlarına göre, iş hayatına atılma kararını farklı yaşlarda alırlar.

(34) Tasarı 1 Ocak 1987'de kanunlaştı. Çocuk zamları durumu biraz olsun düzeltti. Gelgelelim ancak çalışma günleri için ödenti yapıyor, oysa ki yoksul çocukların pazar günleri de yemek yemek gibi kötü bir alışkanlıkları var!

TABLO II

Çalışmaya başlamak için ilkokuldan ayrılan on bir çocuğun yaşı yedi ile on dört arasındaydı.

Bunların çoğu köylü çocuğuydu ya da en azından ufacık bir çocuğa dahi iş düşecek türden kır evlerinde yaşayan ailelerin çocuklarıydı.

Vaktinden Önce Olgunlaşanlar

Devlet çalışmaya giden bu on bir çocuğu unuttu. Adlarını artık ne «okul çağındaki nüfus» kayıtlarına ne de «çalışan nüfus» kayıtlarına geçirir.

Fakat buna rağmen çalışıyorlar. Üstelik kanun titizlikle incelenirse, hiç bir yerde somut olarak sözü edilmediği halde Devletin bundan haberli olduğu görülür.

29 Ocak 1961'de çıkan «Kadınları ve çocukları koruma» kanunu on beş yaşından küçük olanların çalışmasını yasaklar. Fakat bu yasak tarım kesiminde uygulanmaz. Çok doğru, halkın aşağı tabakalarında çocuk yoktur. Bizler vaktinden önce ergenliğe eriştik...

INAL'in (35) yayınladığı metnin 205'inci maddesi, «iş kazaları tarım kesiminde çalışanlara on iki yaşından itibaren tazmin edilir» der. Demek ki çalıştığımız billiyyor!

Sır

Tekrar piramide dönersek ilk bakışta, bütün bu kayıplara rağmen, ilkokul öğretmenlerine şeref verdiği söylenebilir. Piramidin biçimi ancak ortaokul düzeyinde belirginleşmeye başlıyor.

İlkokulun birinci sınıfında öğretmenin otuz iki öğrencisi vardı. Beşinci sınıfta yirmisekiz öğrencisi kaldı. Görünüşte sadece dört kişi yitirmiş. Fakat aslında yitirdiği yirmi kişidir (36). Peki ama nasıl olur da otuziki öğrenciden yirmisini kaybeder ve yine de son sınıfta yirmi sekiz öğrenci kalır? İşte açıklamaya çalıştığımız işin bu allengirli tarafıdır.

(35) INAIL: İş kazalarına karşı devlet sigortası.

(36) Bütün bu veriler INAIL'den alınmıştır ve de gerçeği tam olarak aksettirmemektedir çünkü iç göçleri (kuzeye göçler, yaylalara yerleşmeler) ele almamaktadır.

Atlata bir gölü incelemeye çalışalım. Gölün durgun bir su olduğu söylenebilir, oysa işin doğrusu hızı azalmış ve geniş bir alan kaplamış ırmak suyu olduğudur. Sonra su tekrar eski hızını bulur, akar ve o zaman da bir ırmak suyu olduğu anlaşılır.

İşte bu göl ilkokuldur. Eğer öğrenci sınıfları düzenli geçerse ilkokul döneminde beş sıra işgal etmiş olur. Sınıfta kalırsa, işgal ettiği sıra sayısı altı, yedi, sekizi... bulur. Harika çocuk Pierino ise sadece dört sıra işgal eder.

Siz de, milleti sınıfta bırakmaktan vazgeçtiğiniz anda yer yetersizliği sorununu da halletmiş olacaksınız.

Siyah Beyaz Tablo

Siyahlar ve beyazlarla yapılmış istatistik bir tablo düşünülse sorun daha iyi anlaşılır (37). Örneğin her şey yolunda olsaydı, yani her öğrenci hiç takılmadan sınıfları geçseydi, her sıra tek renk olurdu. Oysa bu tabloda siyahlar ve beyazlar iç içedir.

Soldaki siyahlar sınıfta kalarak yaşlarına uygun olmayan sınıflarda okuyanlar, sağdaki küçük siyah da Pierino'dur. Yani sınıf atlayarak yaşlarına göre büyük sınıflarda okuyanlardır. Beyaz renktekiler de yaşlarıyla sınıfları birbirlerine uygun olan çocuklardır; hiç sınıfta kalmayanlar ve de sınıf atlamayan çocuklar. Bu beyazlık gittikçe azalır: Orta üçte Pierino'larla bu beyazların sayısı eşit olur. (Tabloda bu belirtilmemiştir.)

Tabloyu Gianni'nin annesine gösterdik. Soldaki siyahlardan birinin Gianni olduğunu söyledik; parmağıyla izledi. Sınıfta her kalışında biraz daha sola itildiğini, arkadaşlarından daha çok uzaklaştırıldığını, daha çok yalnız bırakıldığını, daha kayıtsız davranıldığını gördü.

Göçebeler

Sınıfta kalanlar, öğretmen için sadece nazik bir şekilde meslektaşlarının sırtına yüklediği sürpüntülerdir. Zaten ona da aynı şekilde davranılmıştır. Kendisi sınıfta bıraktığı öğrenci sayısına eşit öğrenciyi bir sonraki sınıfta bulmuştur.

Sonuç olarak, ilkokulun beş yılı boyunca öğretmenin elinden kırk sekiz öğrenci geçmiştir ve ilkokulu bitiren yirmi üç ki-

(37) Bak 52. sayfadaki tablo VII.

şi olmuştur (38). Yirmi dokuz Gianni hiç bir iz bırakmadan yok oldular. Birinci sınıfta ona teslim edilen otuz iki çocuktan beşinci sınıfa kadar onunla birlikte on dokuz öğrenci gelmiştir.

Seneler Boşa Geçmemeli

İlkokul yılları boyunca çeşitli sınıflarda bırakılan on sekiz çocuğa yapılmış olan kötülük, orta birde kendini hissettirmeye başlar. Yaşları geçmiştir ve buna kimsenin hakkı yoktur.

Mecburi eğitimin beş yıl olduğu zamanlarda işler farklıydı. Altı, beş daha eder on bir. Yani çocuk henüz iş hayatına atılacak yaşa gelmeden aynı sınıfı okumakla geçirebileceği iki, üç yılı kalıyordu.

Oysa bugün altı, sekiz daha on dört ve bir çocuk on beş yaşına geldi mi çalışma kartesi alabiliyor (39).

Kaybedecek Zamanları Yok

Sayıları bakınca, bu çocukların, bir kere bile olsa, sınıfta kalma fırsatları var ama bir de doğum tarihlerine göz atın. İlkokul bire yazılan çocukların en büyüğü ocak ayında doğmuştur, yani altı yaşını bitireli dokuz ay olmuştur.

Eğer bütün çocukların yaşı teker teker incelenirse, dörtte üçünün altı yaşını geçtikten çok sonra okula başladıkları anlaşılar. Bunun için de kaybedilecek bir tek yılları bile yoktur.

Sınıfta Bırakmak Arzusu

Yine de öğretmen sınıfta bırakmak için yanıp tutuşuyorsa, yapacağı tek şey bu isteğini zengin çocuklarında tatmin etmektir.

(38) 11 okuldan çıkıp işe girdi.

18 sınıfta kaldı =

29 sınıf için kayıp sayılırlar

29 sınıf için kayıp +

19 düzenli bir şekilde sınıf geçenler =

48 öğretmenin elinden geçen öğrenci sayısı.

(39) Dikkat! Kanuna yapılan özel bir zorlamayla on yaşında çalışabilen yığınla çocuk vardır. Günümüzde bu özel kanunsuzluk sayesinde, on - on dört yaş arasında çalışan 120.000 çocuk vardır. (Rilevazione Nazionale Delle Forze Di Lavoro 20 Ekim 1962. ISTAT 1963).

Yerinde olsam ana babalara şöyle bir teklifte bulunurdum : «Pierino henüz ufak, hayat yolunu seçmesi gerektiği bir anda hazırlıksız olacaktır. Bu sene onu bırakmayı düşünüyoruz, ne dersiniz, doktor bey?»

Böyle bir teklifte bulunmak için daha çok beklemeliyim. Gönül isterdi ki hiç olmazsa torunlarınız için böyle bir teklifte bulunabileyim!

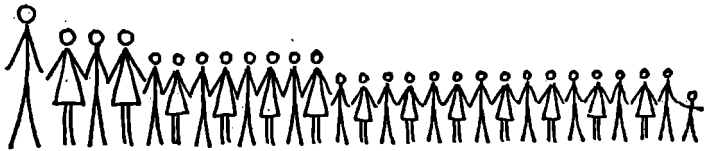
Olgun Değil

Ne var ki öğretmenin benim gibi düşünmüyor. Çünkü Pierino sınıfları hep geçti. Garip! Psikologlara inanacak olursak, onun problemlili bir çocuk olması gerekirdi. Doğrusu doktorun kromozomları müthişmiş!

Pierino dokuz yaşında kendini ilkokulun son sınıfında buldu. Daima kendisinden büyük arkadaşlar arasında yaşadı. Aslında olgunluğu tam yaşına göredir ama yetişkinlere karşı durmayı öğrendi. Yarın öbür gün karşınıza lâf yetiştirmekte zorluk çekeceğiniz biri olarak dikilecek.

Gianni aksine hep ufaklar arasında kaldı. Onlarla birlikteken biraz dayılanıyordu ama büyüklerin önünde dut yemiş bül-büle dönüyordu.

TABLO III

13

12

11

10

9

İLKOKUL BEŞİNCİ SINIF

Orta Bir

Orta birde yirmi iki öğrenci var (40). Öğretmen bunları ilk defa görüyor; yarı yolda kalan on bir kişi hakkında ise hiç bir

(40) Okulun kaybettiği öğrenciler tablosunun açık olması için ölçü olarak 1: 29.900 ölçüsünü aldık. Aslında, ortaöğretimde öğrenci sayısı oldukça düşüyor ve «Alt Orta Öğretim» in altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarında düşüş devam ediyor.

şey bildiği yok. Hatta kendisini sınıfın eksiksiz olduğuna da inandırmıştı. «Herkes okula gelmeye başladığı günden beri ders yapmanın imkânı kalmadı. Bütün karacahilleri başıma gönderiyorlar» diye söylendiği bile oluyordu.

Latinceyi çok iyi biliyordu ama istatistiklere bir kere olsun bakmamıştı.

Pankart

Üstelik sadece istatistiklere bakmak da yetmez, bir de okul kayıt defterinden öğrencilerin yaşları incelenmeli. Çünkü bu saf çocuk yüzleri ve kavruk vücutlar karşısında göz aldanabilir. Ama nüfus kütüklerinde insanın görünüşüne aldırın yoktur. Yaşı tutana, çalışma karnesi verilir. Öğretmen de aman! demeye vakit bulmadan öğrenci burnunun dibinden geçip gider ve okulu terkeder.

Bu işe bir çare bulmak için, her çocuğun boynuna «On üç yaşındayım, beni sınıfta bırakmayın» diyen kocaman bir pankart asması gerekiyor galiba.

Büyükler Kıyımı

Gelgelelim kimse öyle bir pankart taşımıyor. Üstelik not defterlerinde öğretmenler doğum tarihlerine değil, notlara bakıyorlar.

Belki öğretmenler arasında iyi niyetli olanlar da vardır. Hatta belki de, daha büyük çocukları kurtarmaya karar vermiş olanlar bile. Fakat yanlışlarla dolu bir ödev gördükleri zaman bu kararlarını unutuveriyorlar.

Gerçek şu ki, sınıfta kalanların büyük bir çoğunluğunu, fabrikaların aç bir kurt gibi beklediği yaşı büyük çocuklar oluşturuyor.

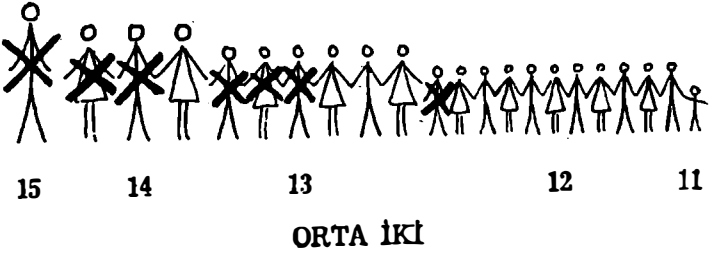
Aksine, yaşı küçük olanlar sınıfları geçiyorlar. Geçen yıllarda onları sınıfta bırakmak için hiç bir sebep yoktu; o halde şimdi niye olsun?

Bu çocukların aileleri, Pierino'nun ailesine tıpatıp benzemiyorlarsa bile pek farklı olmadıkları da apaçık.

İşte, sınıf böyle kırılıyor (41).

(41) IV no'lu tablodaki yaşlar sene sonundaki duruma göre hesaplanmıştır. Orta ikinin sonunda Pierino ve benzerleri 11 yaşlarına basmış olacaktır. Yaşlarına uygun sınıfta okuyanlar 12. bir sene sınıfta kalmış olanlar 13 yaşına basmış olacaktır.

TABLO IV

Yoksullar Kıyımı

Öğretmenler yaşı büyük olanları sınıfta bırakarak yine en yoksullara kıydılar.

İlkokulun en «yaşlı» öğrencileriyle baba meslekleri arasındaki ilişkiyi gösteren bir tablo hazırladık (42). Sonuçlar, tablo V de görülebilir.

Haftalık Getirmek

Şu anda Gianni on dört yaşında üstelik orta l'i tekrar okumak zorunda. Bu durumda devam etmek saçma bir iş olur. Bundan böyle sınıfları geçse bile orta III'e geldiğinde yaşı on yedi olacak.

Aslında okuldan illallah demişti. İş ise istemediğin kadar... (43) ayrıca birkaç ay içinde kanunen çalışma hakkını da elde edecek. Çalışmanın kolay bir iş olmadığını çok iyi biliyor ama, artık kendi haftalığını kendi kazanmak istiyor. Harcadığı beş kuruş için lâf ıslıtmek onuruna dokunuyor.

Ana ve babasının ise okula devam etmesi için aman aman dediği yok. Başarısızlıklar karşısında yenilgiye uğramamak için,

(42) Sayılar, Floransa, Milano ve Mantova illerindeki 35 ilkokulun son üç sınıfına alttır ve 2.252 çocuğu kapsamaktadır. (Ders yılı 1965-66 ve 1966-67).

(43) Yeni İş Kanunu (1955 Ocak) sayesinde çırağların işe alınması daha kârlı olmaya başlamıştır. Sanayileşmiş bölgelerde, büyükler iş bulamazken işverenler gençleri işe almak için kapılarına kadar geliyor. Bu yüzden Floransa ve Prato bölgelerinde iki rekor kırılmıştı. Sanayileşme ve bunun karşısında mecburi eğitimin uygulanmaması, (Bak. «Mecburi eğitim uygulaması» Ufficio Studi della Provincia di Firenze, 1966).

TABLO V

YOKSULLARIN KIYIMI

SINIF ATLAYAN LAR	DÜZENLİ GEÇEN LER	KALANLAR			
		1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL
	% 86,6			DİĞERLERİ	
% 6,5		% 5,7	% 0,9		
	% 74,7			TÜCCAR - ESNAF	
% 2,3		% 19,6	% 2,5		
	% 65,4			İŞÇİ	
		% 20,5	% 9,2	% 3,3	
	% 54,9			KÖYLÜ	
		% 27,4	% 9,4	% 6,5	% 1,3

çok az kimsede görülen bir sabır ve okuma azmi göstermeleri gerekirdi.

Ayrıca sizin de bir yardım eli uzatmanız gerekiyordu. Ama sizin uzattığınız el, onu hepten okul dışına itmek içindi.

Manav

Belki niyetiniz bu değildi. Belki kabahat onu sınıfınıza yaşı ilerlemiş olarak yollayan öğretmenindi; belki şu dünya halinin kabahatidir. Belki de Gianni'nin kendi kabahatidir.

Ama yine de bir manav dükkânında sınıfta bıraktığı öğrencisi tarafından hizmet edilen bir öğretmenin yerinde olmak istemem doğrusu.

Eğer öğretmen manav çırağına : «Niçin okula gelmiyorsun? Seni, okumaya devam edesin diye bilhassa geçireceğim. Sen olmayınca sınıfın tadı kaçıyor» deseydi, işte o zaman iş değişirdi.

Orta II

Yaşı büyük olanlar temizlendikten sonra orta II'de yaş ortalaması düşüyor. Pierino gibileriyle diğerleri arasındaki fark giderek azalıyor.

Denebilir ki ilkokulda sınıfta kalma, sınıfların yaş ortalamasını yükseltiyor, çünkü kalan öğrencilerin çoğu devam ediyor. Ortaokulda ise aksine yaş ortalaması düşüyor, çünkü yaşı büyük olanlar okulu terkedip iş hayatına atılıyorlar.

Konut Yeri

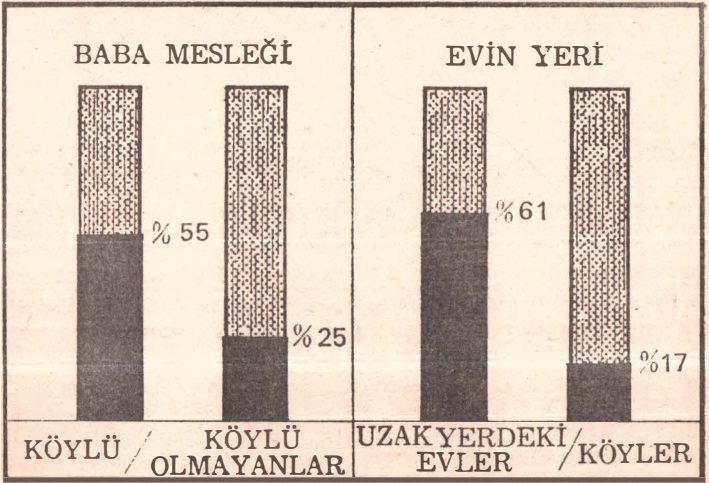
Orta II'de, sınıfın toplumsal yapısı da değişiyor. Elimizde komşu bölgenin okulunda okuyan arkadaşların hazırladığı bir araştırma var; arkadaşlar orta I ve II'de sınıfta kalanları toplumsal kategorilere ayırmaya çalıştılar. Sonuçlar, Tablo VI'da görülebilir.

Dörtlük Bir Ödev

Öğretmenler, bu tablonun tarafsızlıklarına ve adaletlerine bir hakaret olduğunu söylediler.

Şiddetle itiraz eden öğretmenlerden biri, öğrencilerinin ailevi durumlarına göre ayırım yapmadığını ve asla yapmayı da

TABLO VI

KALANLAR

GEÇENLER

düşünmediğini söylüyordu : «Bir ödev dörtlükse dört veririm» diyordu. Zavallı, kendisinde kınadığımız tarafın bu olduğunu anlayamıyordu. Çünkü bu dünyada eşit olmayanlara eşit davranmaktan büyük haksızlık yoktur.

Kimlerden Söz Ediyor?

İster yaş ortalaması düştüğü için, ister toplumsal yapı değiştiği için olsun, gerçek şu ki orta II'de öğretmen şöyle rahat bir nefes alabiliyor. Programını sonuna kadar kolaylıkla uygulayabiliyor.

Ayakbağı olan dört kişiden kurtulmak için haziran ayının gelmesini dört gözle bekliyor. Onlardan da kurtulduktan sonra artık «kendini bilen» bir sınıfa sahip olacaktır : «Orta I'de onları okutmaya başladığım zaman okuma yazma bile bilmiyorlardı ama şimdi ödevlerinde tek bir yanlış bile bulamazsınız.»

Kimlerden söz ediyor? Orta I'de aldığı çocuklar nerede? Devam edenler zaten okuma yazmayı ortaokula gelmeden, hatta belki ilkokul III'üncü sınıftan beri kolaylıkla çözebilenlerdir. Devam edenler okuma yazmayı evlerinde öğrenenlerdi.

Orta I'de okuma yazmayı bilmeyenler hâlâ aynı durumdadılar. Tek fark şu ki, artık öğretmenın gözü önünde değiller. Sınıf temizlenmiştir.

Mecburi Eğitim

Bu durumu öğretmenin kendisi de çok iyi biliyor Orta III'de sınıfta kalanların sayısı çok düşük. Orta I'de yedi, orta II'de dört, orta III'de bir kişi kalıyor. Yani yapılması gerekenin tam tersi yapıyor.

Mecburi eğitimden söz ettiğimize göre, öğretmen, ancak çocukların tümünü orta III'e kadar getirdiği zaman vazifesini yerine getirmiş olacaktı. Seçici - hakem komplekslerini de diploma imtihanlarında tatmin edebiliirdi.

Buna da bizim hiç bir itirazımız olmayacaktı ve hâlâ vazmayı beceremeyenler varsa o zaman sınıfta bırakılabilirdi.

Sonuç

Tablo VII, sekiz yıllık mecburi eğitimi kısaca özetlemektedir. Sınıf kırk öğrenciyi yitirdi. Bunlardan on altısı eğitimin mecburi sekiz yılını tamamlamadan çalışmaya gitti. Yirmi dördü sınıfta kaldı. İlkokul I'inci sınıfta öğretmenin eline teslim edilen otuz iki öğrenciden ancak on biri orta III'e kadar geldi.

Baba Mesleği

Bu sonuca varınca, orta III'ü bitirenlerin «baba mesleğini» belirtecek bir tabloya ihtiyaç duyulmaktadır. Gelgelelim İSTAT - da böyle İstatistikler yoktur. Mecburi eğitimin sınıf farkı gözettğini hiç düşünebilirler miydi?

İSTAT sadece İlseyi bitirenlerin «baba mesleğini» araştırmış. Sonuçları tablo VIII'de görebiliriz.

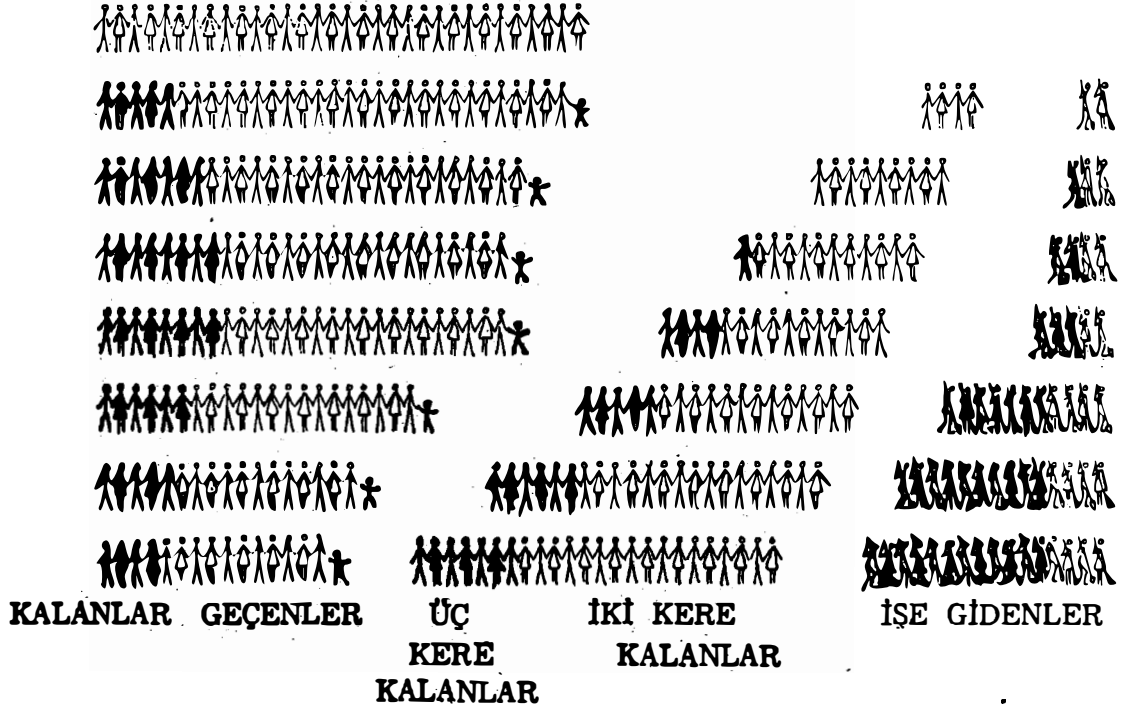
Bunlar sekiz yılı mecburi olmak üzere on iki, on üç yıl okuyan gençlerdir.

Parasızlıktan Değil

Çocukların bir kısmı okulu parasızlık yüzünden bıraktı. Bunda sizin bir kabahatiniz yok.

Fakat çocuklarını on, hatta on bir sene okula yollamış iş-

TABLE VII
(Siyah - Beyaz TABLO)

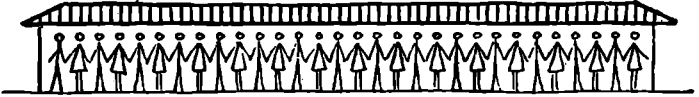
TABLO VIII

BABA MESLEĞİ

ÜST ORTA EĞİTİME KABUL EDİLENLER

SANAYİCİ VE SERBEST MESLEK ERBABI ÇOCUKLARI

30 KİŞİDEN 30'u

MUDÜRLER VE YÜKSEK MEMUR ÇOCUKLARI

30 KİŞİDEN 7,6'sı

SERBEST ÇALIŞAN ESNAF - TÜCCAR ÇOCUKLARI

30 KİŞİDEN 3,5'si

ÜCRETİLERİN ÇOCUKLARI 30 KİŞİDEN 0,8'i

OKUL DIŞINDA: ÇALIŞAN ÇOCUKLAR.

çiler vardır ve bu çocuklar sonunda bir Alt Orta diploması bile alamamışlardır.(44).

İşçiler Pierino'nun babasıyla aynı masraflara katlandılar, ama Pierino on bir sene okuduktan sonra Üst Orta diplomasını aldı

EŞİT DOĞMAYANLAR

Aptal ve Tembeller

Siz, genellikle, aptal ve tembelleri sınıfta bıraktığınızı söylersiniz.

O halde demek ki Allah'ın bütün tembelleri ve aptalları fakirlere doğurttuğunu savunuyorsunuz. Ama Allah fakirlerin başına böyle bir çorap örmez; bu işi galiba siz beceriyorsunuz.

İrk Savunması

Kurucu Meclis'e göre faşist, insanların eşit doğmadıkları fikrini savunan kimsedir. «Mebus Mastroianni **mecburi eğitim**'den söz ederken, bazı öğrencilerin okula devam etmelerini elverişsiz kılan bazı organik ve karakter yetersizlikler gösterdiğine işaret etmiştir» (45).

Hatta bir ortaokul müdürü de bize şöyle yazmıştı : «Anayasa bütün öğrencilere eşit bir zekâ gelişmesi ve öğrenim kabiliyeti temin edemez» (46).

Acaba, kendi oğlu için böyle bir şey der miydi? Ortaokulu bitirsin diye zorlamaz mıydı? Onu kazma sallamaya yollar mıydı? Böyle şeylerin Mao'nun Çin'inde yapıldığını söylediler. Acaba doğru mu?

Burjuvaların da «problem» çocukları vardır. Ama onları başarıya ulaştırırlar.

(44) Orta III'de gördüğümüz 16 çocuktan biri diplomasını 17 yaşında diğer ikisi de 18 yaşında alabildiler.

(45) Kurucu Meclis: 1946 ile 1948 arasındaki meclis. Belli başlı görevlerinden biri de Anayasayı hazırlamaktı. Aktarılan cümle Anayasanın 34'üncü (mecburi eğitim) maddesi üzerindeki Alt Komisyon tartışmalarından alınmıştır. (Alt Komisyon Toplantısı 29 Ekim 1946).

(46) Toplumsal şartlarla okul başarısı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmamıza bir ortaokul müdüründen ve 18 öğretmenden gelen cevap, (sözü edilen araştırma için bak tablo VI).

Ancak başkalarının çocukları, bazen bize optal gibi görünürler. Oysa bir süre yanlarında kaldıktan sonra öyle olmadıkları hatta tembel bile olmadıkları farkedilir. Ya da bir an için tembellik ettikleri ve bunun da bir çaresinin bulunduğu düşünülür

Bu durumda, bütün çocukların eşit doğduğunu söylemek çok daha doğru olacaktır. Eğer bu eşitlik sonradan bozuluyorsa, buna sebep olan biziz ve tamir etmek de yine bize düşüyor.

Engelleri Yıkma

Anayasa, Gianni için söz ederken, aynen şunları söylüyor. «Dil, ırk, şahıs ve mevki ayırımı gözetmeksizin herkes kanton karşısında eşittir».

Vatandaşların özgürlüğünü ve eşitliğini sınırlandırarak ülkenin sosyal, ekonomik ve politik, idaresindeki fiili katkılarını ve kişiliklerinin gelişimini kısıtlayan ekonomik ve toplumsal engelleri kaldırmak Cumhuriyetin görevidir». (Madde 3)

GÖREVİNİZDİR

Sorumluluktan Kaçmak

Ortaokul meslektaşlarınızdan biri (yeni evli, tatlı, genç, kocası gibi sözde bozuk düzene karşı çıkan ama yine de ilköğretim'de yirmi sekiz çocuktan onunu sınıfta bırakan biri) bize şöyle diyordu :

«Onları okuldan kovmadım ,sadece sınıfta bıraktım. Ana babaları onları tekrar okula göndermek istemiyorlarsa, kendileri bilirler».

Gianni'nin Babası

Fakat gel gör ki, Gianni'nin babası bir demircinin yanında çalışmaya başladığında on iki yaşındaydı, üstelik ilköğretim 4'ü bile bitirmemişti.

On dokuz yaşındayken direniş hareketlerine katıldı. Aslında pek bilinçli değildi ama, yine de durumu sizden iyi kavırıyordu. En azından Gianni'ye eşitlik sağlayabilecek, daha dürüst bir dünyayı göreceğini ümit ediyordu. Üstelik, daha Gianni doğmadan önce.

O, Anayasa'nın 3'üncü maddesini şöyle anlıyordu: «Engelleri yıkmak öğretmen Bayan Spadoli'nin görevidir...»

Bütün bunların yanı sıra size para da veriyor. Kendisi saatte 300 lîre kazanıyor, size ise 4.300 lîre veriyor. Üstelik daha elverişli bir ders programınız olsun diye fazlasını da vermeye razıdır. O, yılda 2.150 saat çalışıyor, siz ise 522 saat. (İmtihanları hesaba katmıyorum, onlar ders sayılmazlar) (47).

Eksikleri Gidermek

Ama bütün engelleri yıkmak her halde ondan beklenemez. Adamın zaten halledeceği yığınla derdi var. Ayrıca, ortaokuldaki bir çocuğa nasıl bir disiplin uygulanacağından, ne kadar çalışması gerektiğinden falan da haberi yoktur. Çocuğun dinlenmesinin faydalı olup olmadığını, okumakla insanın başının ağrıyıp ağrımayacağı ya da Gianni'nin deyiimiyle «gözlerin önünde noktalar uçuşur» mu uçuşmaz mı biliyordu.

Eğer her şeyi tek başına halledebilseydi, zaten Gianni'yi okulunuza göndermezdi. Demek ki eğitimde olsun, öğretimde olsun eksikleri gidermek size düşüyor. Zaten bunlar aynı sorunun değişik görüntüleridir.

Siz yardım etmiş olsaydınız, ilerde Gianni yetenekli ve çocuğuyla daha iyi kaynaşmış bir baba olacaktı. Oysa babası gelişememişti. Daha doğrusu, burjuvaların ona izin verdiği kadar gelişebilmişti.

Özel Dersler

Zavallı adamcağız olup bitenleri bilseydi tekrar silâha davranmakta tereddüt etmezdi. Engelleri yok edecek yerde özel dersler vererek eşitsizliği pekiştiren öğretmenler vardır.

Sabah, hepimize aynı dersi okutmak için bizden maaş alıyorlar. Öğleden sonra ise burjuva çocuklarına özel ders ver-

(47) Ortaokulun ilk üç sınıfındaki bir öğretmenin yıllık maaşı, asgari 1.223.000 (kıdem farkı olmayan 1. dereceden maaş) azami 3.311.000 (17. baremden, kıdem tazminatıyla birlikte 4. dereceden maaş) lîre arasında değişiyor. Yıllık ders saati, asgari 468 (yabancı dil, matematik) azami 540 saattir. En alt derecedeki maaş, azami ders saati için ortalama saatte 2.264 lîrettir. En üst derecedeki maaş asgari ders saati için ortalama saatte 7.074 lîrettir. Ortalama olarak verdiğimiz bu rakamlar 1986 yılı için geçerlidir.

mek için zenginlerden para alıyorlar. Haziran ayında ise, yine bizim verdiğimiz paralarla imtihan heyetinde yerlerini alıp pekiştirdikleri farklılığa göre yargılayacaklar.

Memur

Gianni'nin babası özel ders verdiğinizi bilmiyor değil ama öyle bir hava yaratıyorsunuz ki kimse ağzını açıp bir şey diymiyor.

Eğer bir belediye memuru, evinde para karşılığında itinalı evraklar hazırlayıp iş yerinde «bugün git yarın gel» derse, kodese tıklır.

Bir de gelenlerin kulağına şöyle fısıldadığını düşünün : «Lüzumsuz belgeler elde etmek için buralarda boşuna sürüneceğinize, az bir para karşılığında evinde gerekenleri hazırlayıp, işinizi hemen halledecek birini bulmanızı tavsiye ederim». Yüzde yüz kodesi boylardı.

Fakat, bir anneye : «Beceremiyor. Özel ders aldırın» diyen tanıdık bir öğretmen hapse filan atılmadı. Kelimesi kelimesine böyle dedi. Tanıklarım bile var; yani rahatlıkla mahkemeye verebilirim.

Hangi mahkemeye? Karısı özel ders veren bir hâkimin başkanlık ettiği mahkemeye mi? Ayrıca, Allah bilir nedendir, öğretmenin bu yaptığı Ceza Kanununa göre suç sayılmaz.

Soğanlar

Hepiniz birlik oldunuz. Niyetiniz bizi ezmektir. Peki, öyle olsun ama hiç olmazsa dürüstlük numarası yapmayın. Zaten sizin değer yargılarınızla ve sizin tarafınızdan oluşturulmuş kanunlara göre saptanmış bir dürüstlüğün değeri ne olabilir ki?

Eski arkadaşlarımdan, biri sebze bahçesinden 40 soğan çalmıştı. On üç ay hapis cezası yedi, tecil de edilmedi. Bir hâkim hiç bir zaman soğan çalmaz. Zaten oldukça zor bir iştir; hizmetçisine aldırır. Soğanlara ve hizmetçiye verilen parayı ise karısı özel derslerden kazanır!

Papazlar Daha Dürüst

Okullarınızdan daha dürüst olan papaz okulları vardır. Hâkim sınıfların hizmetinde olduklarını gizlemiyorlar. Floransa'da Barnabltler'de öğrenciler öğle yemeği dahil, ayda 40.000 li-

ret ödüyorlar. Hristiyan Okulu papazlarında ise aylık 36.000 li-
rettir.

Sabahtan akşama kadar aynı efendinin hizmetindedirler, si-
zin gibi bir sağa bir sola kaymazlar.

Özgürlük

Yıkamadığınız diğer bir engel modadır.

Bir gün Gianni televizyon konusunda şöyle dedi : «Bize bu
zımbırtıları veriyorlar. Onun yerine okul yapsalardı giderdik».

«Veriyorlar» derken, yoksulların beğenisine yön veren top-
lumu, dünyayı, belirsiz bir takım kişileri kastediyordu.

Gianni böyle söyleyince, biz de ağzımızı açıp gözümüzü
yumduk. «Ne diyorsun be? İki okulun vardı, ikisini de terk et-
tin». Ama sonra kendi aramızda, yapmış olduğu seçimin ger-
çekten özgür olup olmadığını tartıştık.

Köyde her türlü modanın etkisi altında kalıyor. Zaten orda,
modaya uymazsan tecrit edilirsin. Reddetmek, karşı gelmek
için cesaret ister. Bu cesaret de, ne yuları kaptırmış babasında,
ne A.G.L.İ. (İtalyan Hristiyan Emekçiler Birliği) nde «baby -
food» (48) satan papazda, ne de Halk Evinde kendi paylarına
düşen konserveleri satan «ilerliler» den yardım görmeyen gen-
cecik bilinçsiz bir insanda olamaz.

Sanki bizim, kendi isteklerimiz yokmuş gibi, dıştan da bir
yığın olmadık istekler yaratıyorlar. (Şunu için, her şeyle daha
iyi gider, bunu giyin herkes size bakar!)

Moda

Moda şöyle diyor: «On iki - yirmi bir yaş arasında, dersi
bırak, spor, seks yapmaya bak!»

Böylece de on iki - on beş yaş arasının dilin geliştirilmesi
için en verimli çağ olduğunu; on beş - yirmi yaş arasının da
sendika ve partilerde görev almak için en uygun zaman oldu-
ğunu gizliyor.

Kaybedilecek vakti olmadığını, on beş yaşında okula veda
etmek zorunda kalacağını; yirmi bir yaşında kişisel kaygıların
(nişanlılık, evlilik, çocuklar, hayat galesi) başlayacağını, artık
toplantılara gidecek vakti olmayacağını, itibarının sarsılmasını-

(48) «Baby - food»: çocuk maması. Herhaide «yardım» diye gelen bazı
maddelerin satılmasını anlatmak istiyor. (Ç.N.)

dan korku duymaya başlayacağını, ve kendisini dilediği gibi bazı çalışmalara adayamayacağını ört bas ediyor.

Yoksulların Korunması

Yoksulları modaya karşı koruyabilecek olan bir tek sizsiniz. Devlet, bunun için size yılda 800 milyon lîre ödüyor (49).

Fakat 180 günlük ders yılı karşılığında 185 gün tatil yaptığınıza göre pek de iyi eğitmen sayılamazsınız. Dersle geçen dört saate karşı, boş geçen on iki saat. Sınıfa gelip de «Müfettiş bize 3 aralıkta izin veriyor!» diyen şapşal bir okul müdürü sevinç çığlıklarına sebep oluyor, kendisi de yılışık yılışık sırtlıyor.

Siz okulu en büyük dert gibi tanıttikten sonra, çocukların onu sevmesini nasıl beklersiniz?

Karşılıklı İltifatlar

Borgo'da bir müdür, orta III'deki öğrencilerin bir 'balo' düzenlemeleri ve kız arkadaşlarıyla dans edebilmeleri için bir «salon» u kullanma izni verdi. Salezyenler (50) geri kalmamak için bir maskeli balo düzenlediler. Tanıdığım bir öğretmen ise cebinde bir Gazzetta dello Sport (Spor Gazetesi) la dolaşır.

Bu tür adamlar gençlerin «taşkınlık» larını her zaman hoşgörüyle karşılarlar! Zaten şu dünyayı olduğu gibi kabullenmekten daha kolay bir şey yoktur ki. Cebinde spor gazetesi taşıyan bir öğretmen ancak cebinde aynı gazeteyi taşıyan bir baba ile koltuğu altında topla dolaşan oğlu için ya da saatlerini kuaförde geçiren kızı için konuşabilir.

Sonra öğretmen not defterine ufacık bir takım işaretler yapar ve artık işçi çocuğunun yapacak tek şeyi kalır : Daha doğru dürüst okumayı öğrenmeden işe gitmek. Öğretmenin kendi çocuklarına gelince, onlar isteseler de istemeseler de, çatlasalar da patlasalar da kafalarını doldurmak zorundadırlar.

SEÇİM KİMİN İŞİNE YARIYOR?

Kader mi. Yoksa Önceden Planlanmış mı?

Bu gibi durumlarda herkes «kader...» diye tutturup gidiyor.

(49) «Relazione Generale Sulla Situazione Economica del Paese 1965- Vol II S. 495. Sayı mecburi eğitime aittir.

(50) Salezyen: St. Jean Bosco tarikatından papaz.

Tarihi kaderle açıklamak çok kolay bir iştir.

Fakat, tarihi siyasetle açıklamak çok tehlikeli bir iştir! Bu açıdan bakınca : Moda, Gianni'yi kenceri atmak için hazırlanmış planın bir parçasıdır; «tarafsız» bir öğretmen, patronların bir not defteri ve bir diploma ile silâhlandığı 411.000 «işlerine yara-yan» salaktan biri oluveriyor. Moda harekâtı başarılı olmadığı zaman, bir yılda 1.031.000 Gianni'yi haklamakla yükümlü bir yedekler ordusu!

«Yılda 1 milyon 31.000 Respinti» (51). Bu hem sizin eğitim diye adlandırdığınızı sembolleştiren teknik bir terimdir, hem de askeri bir terimdir. Kumandayı ele almadan onları «püskürte-lim». İmtihanların Prusyalılar tarafından keşfedildiğini söyleme-leri boşuna değildir (52)

Vergi Sistemi

İşin en garip yanı da şudur : Kıçımıza bir tekme atmak için aldığınız paraları, kenara atılan bizler ödüyoruz.

Bütün kazancını harcayan adam fakirdir. Kazandığının an-cak bir kısmını harcayabilen —gerisi birikir— adam da zengindir. İtalya'da, her ne hikmetse, bütün giderler kuruşuna kadar vergilendirilir, ama gelirlerdeki vergilendirmeye gülünür.

İktisat uzmanları, bu sisteme «zararsız» adını veriyorlar-mış. Tabii, sistemin «zararsız» oluşu, fakirleri üçkâğıda getirip, farkına varmadan vergileri ödemelerine dayanır.

Üniversitede bu konuda bazı tartışmalar yapılıyor. Ama orası zaten burjuva çocuklarıyla dolu. İlk ve orta öğretimde ise bu tür konuşmalar yasaktır. Okullara siyaset girmez; Patronlar yasaklıyor.

Kime Yarıyor?

Şimdi de, ders yılının o kadar kısa sürmesinin kime yaradı-ğını inceleyelim.

Yılda toplam yedi yüz kırk ders saati, günde ortalama iki saat eder. Bir çocuğun günü bitirmesi için daha on dört saat

(51) Respinti Okul argosunda «sınıfta çakanlar» anlamına gelen, as-kerlikte ise «püskürtmek» anlamına gelen bir kelime.

(52) İtalyan «Trecani» Ansiklopedisinde Prusya kelimesine bak.

vardır. İmtiyazlı bir ailede her türlü kültürel öğretiyle geçen on dört saat.

Köylüler için, giderek daha da çekingen olmalarına yol açan, yalnızlık ve sessizlik içinde geçen on dört saat.

İşçi çocukları için «beyin yıkama» görevlilerinin okulunda geçen on dört saat (53).

Özellikle yaz tatillerinin somut bazı çıkarlarla uyuşur bir havası vardır. Zengin çocukları yabancı ülkelere giderler ve kış mevsiminde öğrendiklerinden daha fazlasını öğrenirler. Yoksullar, ekime kadar hazırlanmış oldukları bir iki şeyi de unuturlar. Eylülde imtihana gireceklerse bile dersanelere gitmezler, oraya verecek paraları yoktur. Zaten genellikle imtihanlara da gelmezler (54). Eğer köylüseler, çiftlikte yeni harcamalar olmasın diye yorucu harman işine yardım ederler.

Acık Konuşalım

Giolitti'nin zamanında bu tür şeyler açık açık konuşulurdu. «...Caltagirone'de büyük toprak sahiplerinin bir toplantısı oldu. Toplantıda ilkokulların feshedilmesi istendi, öyle ki köylüler ve maden işçileri okuyarak yeni fikirleri öğrenmesinler» (55).

Ferdinando Martini de açık konuşuyordu. Ortaokul kapılarının işçi sınıfına açılmasına kızarak şöyle diyordu: «Bu usul, ekonomik ve politik hakimiyetlerini kesin olarak kaybetmek istemedikleri takdirde, egemen sınıfları sürekli gayrete mecbur edecektir» (56)

Faşistler

Faşizm döneminde de kanunlar açık seçikti: «Önemli köylerde ve şehir merkezlerinde okullar normal olarak bir alt ve bir üst öğretimden (beş yıllık okul) meydana gelmektedir.

(53) Beyin yıkama: Gerekli olmayanı, yanlış zorla kabul ettirmek yutturmak.

(54) Bu durumda olan pek çok çocuk tanıyoruz. Buna rağmen grafik bir gösterge hazırlamak bize faydası olmayacak kadar karışık göründü.

(55) Memorie della mia vita (Hayatımdan anılar) Milano 1922, cilt I s. 80. Giovanni Giolitti: Politikacı, 1892 ile 1921 yılları arasında birçok kere mecliste bulunmuş.

(56) 13.12.1888 tarihli meclis konuşması. Ferdinando Martini: 1884'den 1893'e kadar Millî Eğitim Bakan yardımcısı sonradan da bakan mevkiinde bulundu.

Merkez olmayan bölgelerde okullar genellikle alt öğretim-den oluşur. (Üç yıllık okul) (57).

Kurucu Meclis'de faşistler eğitimin on üç yaşına kadar mecburi olmasını istediler (58).

Zavallı Pierino

Fakat faşistler desteklenmediler. Diğerleri, artık üstü kapalı konuşmaları gerektiğini anlamışlardı.

Meclis'te, Yeni Ortaöğretim sistemi tartışmalarında fakirler hakkında kötü konuşmak eleştirilen bir tutum olmuştu. Artık yapılabilen tek şey Pierino ve Latince için göz yaşı dökmektir.

Aralarında perişan olmuş bir Hristiyan - demokrat vardı: «Akılları ve iradeleri üstün olanlar neden tabiatları gereğince, ancak ağır ağır ilerleyebilenlerle birlikte kalarak yükselmelerini geciktirmek zorunda bırakılsın ve haksızlığa uğrasın?» (59) diye sızlanıyordu.

PATRON

Var mı?

Arada bir, sizi yöneten patrondan, yani okulu ölçülerinize göre kuran bu adamdan söz etmek isteğini duyuyoruz.

Acaba öyle bir adam var mı? Yoksa «patron» dediğimiz bir masa etrafında oturup bütün ipleri: bankaları, sanayii, partileri, basını, modayı elinde tutan birkaç adam mı?

Bu konuda kesin bir bilgimiz yok. Bu anlattıklarımızla «masalcı» sayılabileceğimizi de biliyoruz. Ama «saf» tavrı takınıp bu konuyu geçiştirmek istemiyoruz. O zaman bir alay küçük çarkın tesadüfen bir araya gelip bir tank meydana getirdiği ve hiç kimse idare etmeden tek başına savaştığını söylemiş gibi oluruz!

Pierino'nun Evi

Belki Pierino'nun hikâyesi bize yol gösterebilir. O halde bu aileyi inceleyelim.

(57) 5.2.1928 Metnin 66'ncı maddesi

(58) Anayasanın 34'üncü maddesinin Tuminelli tasarısı.

(59) Mebus Limoni. Yeni Ortaöğretim sistemi için Meclis konuşmaları. 13.12.1962.

•Yoksa, Patron dediğimiz...

Doktorla karısı «modern» insanlardır. Kitap okurlar, seyahat ederler, evlerine arkadaşlarını davet ederler, çocuklarıyla oynarlar; onunla ilgilenmeye vakit bulabilirler, hatta bunu nasıl yapacaklarını da bilirler. Evleri, kitap ve kültürle dolup taşıyor. Böyle olunca, Pierino beş yaşındayken, tıpkı ben küreği kullandığım gibi, kalemi kullanabiliyordu.

Güzel bir akşam vakti, sohbet arasında, karar alındı: «Birinci sınıfa gidip de ne yapacak? Doğrudan ikiye versek?» Daha fazla düşünmeden imtihana soktular. Kalsaydı pek üzülme-yeceklerdi, önemli değildi.

Fakat geçti; bütün derslerden dokuzla. Ailede herkes çok sevindi. Eğer ben geçmiş olsaydım bizim evde de aynı sevinçli hava esecekti.

Atılan Taş Yerini Buldu

Bütün bunlar arasında, garip olan tek şey, bu genç karı kocanın yararlandığı kanundur. Bu garip kanun, beş yaşındaki bir çocuğun birinci sınıfa gitmesini yasaklıyor, fakat altı yaşındaki bir çocuğun ikinci sınıfa gitmesine izin veriyor.

Aptalca bir kanun mu? Yoksa tam tersi, en akıllıca hazırlanmış kanunlardan biri mi?

Sakin bu kanunu, bu genç ana babanın hazırladığını sanmayın. Onlar dikkat bile etmediler. Pekiyi bu kanunu kim hazırladı? Babam mı hazırladı yoksa?

Hazırlık

İlkokul 1'deki bu durum bundan böyle her yıl tekrarlanacaktı. Pierino fazla zorluk çekmeden bütün sınıfları geçti.

Ben, amele gibi ter dökmeme rağmen gene de kalıyordum. Ayrıca o, bir tek okulla değil, sporla, Katolik Gençler Birliğiyle, «Giovane İtalya» (60) ve bu tür bir yığın şeylerle uğraşıyor.

On sekiz yaşında hâlâ dengesiz; benim oh iki yaşındaki olgunluğumu bile gösteremiyor. Fakat buna rağmen sınıfları düzenli geçiyor. Diplomasını pek iyi ile alacak, ardından üniversitede gönüllü asistan olacak.

Gönüllü Çalışma

Tabii maaş almayacak. Belki inanmayacaksınız ama gönüllü asistanlar maaş almaz.

(60) Giovane İtalya: Faşist bir gençlik örgütü.

Pierino'nun bu yeni görevi, şerefli geçmişe sahip başka bir garip kanunun kapsamına girer. Carlo Alberto'nun Anayasası şöyle derdi : (61) «Mebusluk ve Senatörlük maddi karşılıkları olmayan vazifelerdir» (62).

Sakin romantik bir vazife aşkından ortaya çıkan bir kanun falan sanmayın. Fazla kaba davranmadan, aşağı sınıfları bu görevlerden uzaklaştırmaya yarayan, «nazik» bir sistemin parçasıdır.

Beyler tarafından verilen sınıf mücadelesinin yöntemleri, her zaman «ince» ve «naziktir». Ne papazları ne de «Espresso» (63) okuyan profesörleri hiddetlendirir!

Pierino'nun Annesi

Demek ki Pierino profesör olacak, kendisine benzeyen bir eş bulacak ve onlar da sıralarıyla bir Pierino yetiştirecekler. Pierino'dan beter bir Pierino!

Her yıl buna benzer 30.000 hikâye ortaya çıkar.

Pierino'nun annesi bir canavar değildir ama, pek geniş yürekli biri de değildir. Diğer çocuklar onu hiç ilgilendirmiyor. Pierino'nun diğer Pierino'larla arkadaşlık etmesini önlemedi. Zaten çevre çok kültürlü adamlarla dolu. Anlayacağınız değişmeye niyetleri yok.

Pierino'nun otuz bir sınıf arkadaşının anneleri onun kadar boş vakit bulamıyor; bilsalar bile nasıl harcayacaklarını bilemiyorlar. O kadar az para kazanıyorlar ki, yaşayabilmek için çok küçük yaşta ihtiyarlayıncaya kadar, sabah akşam durmadan çalışmaları gerekiyor.

Kendisiyse yirmi dört yaşına kadar okudu. Ve Giannilerden birinin annesi, kendi evini ve çocuğunu ihmal ederek, temizliğini yapmak için her gün evine gelir.

İstediği gibi harcayabildiği bütün bu boş vakitler acaba fakirlerin bir hediyesi mi, yoksa burjuvaların bir hırsızlığı mı? Ayrıca diğerleriyle niye paylaşmıyor ki?

(61) Carlo Alberto: 1848'e kadar (İtalya'nın özerk prensliklerden oluştuğu dönemler) Sardunya ve Piemonte kralı.

(62) Madde 50. Kanun Belediye başkanlarını da içeriyordu. Bu madde 1948'e kadar geçerliydi. İngiltere'de Milletvekilleri 1911'den itibaren maaş almaya başladılar.

(63) Espresso: Haftalık sol dergi.

Sonuç olarak Pierino'nun annesi ne tümüyle canavar, ne de tümüyle masum bir kişidir. Fakat onun ufak bencil davranışları gibi binlerce bencil davranışı yan yana getirsek aslan payını aramak isteyen bir sınıfın bencilliği ortaya çıkıyor.

Faşizmi, ırkçılığı, savaşı, işsizliği kışkırtmaktan çekinmeyen, «hiç bir şeyi değiştirmemek için her şeyi değiştirmek» gerekirse, komünizmi bile kabul etmeye razı olan bir sınıf (64).

Hiç birimiz mekanizmayı hâlâ doğru dürüst çözemedik. Fakat bütün kanunların, Pierino'ya bir takım imkânlar tanımak ve tepemize çıkarmak için özellikle hazırlandıklarını gördükten sonra artık kadere falan inanmıyoruz.

SEÇİM AMACINA ULAŞTI

Üniversitede

Üniversitede okuyanların % 86,5'i zengin aile çocuğu, % 13,5'i de emekçi çocuğudur.

Mezun olanların ise, % 19,9'unu zengin aile çocukları, % 8,1'ini de emekçi çocukları oluşturuyor (65).

Fakirler örgütlenseydi, en azından söyleyecek bir iki sözleri olurdu. Fakat örgütlenmiyorlar. Üstelik zengin çocukları onları bağırırlarına basıp, büyük bir âlicenaplıkla bütün sakatlıklarını hediye ediyorlar!

Sonuç olarak da 100 çocukta 100'ü de aynı kafa yapısında oluyor.

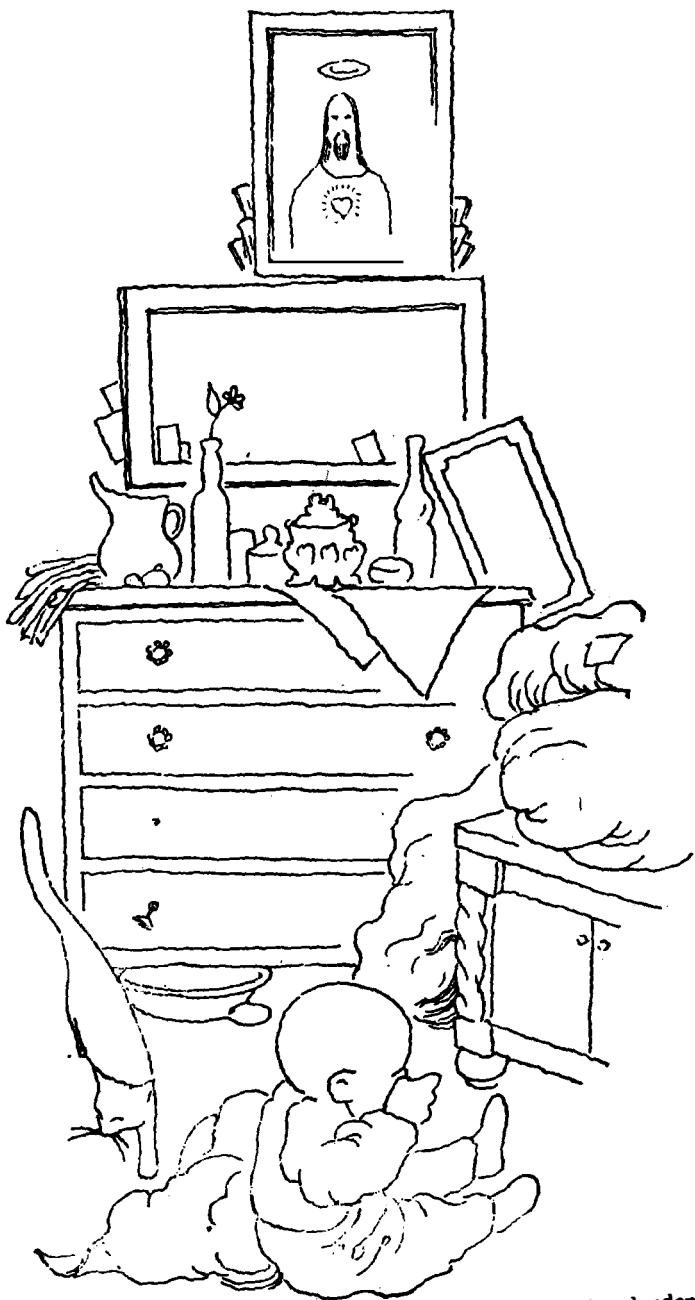
Partilerde

Partilerdeki bütün kilit noktaları, sekreterlikler üniversite mezunlarının eline geçmiş durumda. İşçi partileri bu konuda diğerlerinden farklı değildir.

İşçi partileri zengin çocuklarına burun kıvrımadıkları gibi,

(64) Tırnak içindeki cümle «Catopardo» (Leopar) romanından alınmıştır. Cümleyi 1860'ta Garibaldi ordularının gelişi üzerine Sicilyalı bir prens söylemişti. Tabii ardından Garibaldi taraftarı olmuş ve böylece parasını ve prenatallığını koruyabilmiştir.

(65) Annuario Statistico Italiano 1963, tablo 113-114. Sonraki seneler için henüz bir istatistik hazırlanmamıştır.

•Ve Giannilerden birinin annesi evini ve çocuğunu ihmal ederek...

zengin çocukları da, yöneticilik söz konusu olduğu sürece, işçi partilerine burun kıvrırmıyorlar.

Ayrıca «yoksullarla beraber» olmak da çok hoş bir şey! Affedersiniz yanlış söyledik, aslında «beraber» değil, «yoksulların başında» olmak çok hoş bir şeydir! (66)

Adaylar

Seçim sırasında aday listelerini hazırlayanlar Parti sekreterlikleridir. Zevahiri kurtarmak için listeyi birkaç işçi adıyla süslerler. Sonra da yüksek tahsillilere oy verilmesi için ellerinden geleni yaparlar : «Meclise bilenleri gönderin. Bir işçi Mecliste dünyasını şaşırır. Ayrıca doktor bızdendir».

Meclis

Eninde sonunda yeni kanunları hazırlamakla görevlendirilenler, eski kanunlardan en fazla yararlananlar, değiştirilmesi gereken durumları hiç bir zaman somut olarak yaşamamış olanlar ve politikadan hiç bir şey anlayamayanlardır.

Meclisteki milletvekillerinin % 77'si üniversite mezunudur. Aslında bu sayı seçmen sayısı ile orantılı olmalıydı. Oysa seçmenlerin ancak % 1,8'i yüksek tahsillidir.

% 51,1 seçmene karşılık meclisteki milletvekillerinin % 8,4 ü emekçi ve sendikacıdır. Köylülerin % 0,1'i mecliste, seçmen sayısı oranı ise % 28,2'dir (67).

Siyah İktidar

Yirmi yedi kere hapse giren Stockely Carmichael (68) son mahkemesinde şöyle demişti : «Ömrüm boyunca hiç bir beyaza güven duymadım».

(66) Bu kültürlüler zümresinin en kötü tarafı da, halktan kopmuş olmaları yetmiyormuş gibi bir de kendi aralarında bir yığın gruba ayrılmış olmasıdır. Floransa'da 1966 Eylülünde üniversite öğrencileri «Maoist» bir gösteri düzenlemişlerdi, hepsi, üniversite profesörlerinin çocuklarıydılar!

(67) «Elenco Alfabetica dei Deputati» Roma 1965. «Elenco dei Senatori» Roma 1966.

(68) Stockely Carmichael: A.B.D. «Black Power» (Siyah iktidar) hareketinin şefi. Black Power adamları iktidarı ele geçirmek istiyorlar çünkü eşitlik istemekten ve elde edememekten bıkmışlardı.

Kendini zenci davasına adanmış bir beyaz : «Hıç birine mi, Stockely?» diye sorunca da Carmichael, arkadaşına bakıp : «Hayır, bir tekine bile...» dedi.

I. D. P.

Eğer genç beyaz bu söze küstüyse, demek ki Carmichael haklıydı. Gerçekten siyahlardan yana olsaydı acısını içine gömüp sevmeye ve onlar için çalışmaya devam etmeliydi. Belki de Carmichael'in beklediği buydu.

Liberal ve sol gazeteler şimdiye kadar okulumuzun yayımladığı yazıları «memnuniyetle» karşılıyordu. Eğer şimdi bu mektubumuz karşısında hoşnutsuz suğ kanadın nakaratlarına tef tutacak olurlarsa, o zaman İtalya'da bütün diğer partilerden güçlü olan bir «İtalyan Diplomalılar Partisi» nin varlığını kanıtlayacaklardır.

KİMLER İÇİN YAPIYORSUNUZ?

İyi Niyet

Öğretim üyelerinin iyi niyeti de ayrı bir sorun.

Maşınızı Devletten alıyorsunuz. Çocuklar gözlerinizin önünde. Tarihi okudunuz hatta öğretiyorsunuz bile. Artık dünyayı ve sorunları apaçık görmelisiniz.

Sizin ancak seçkinler, sınıf geçecek olanlar için gözünüz var. Bütün kültürünüz okuduğunuz kitaplardan geliyor. Ve bu kitaplar, dünyada yazıyı bir tek doğru dürüst bilen kodamanlar, patronlar partisi tarafından yazılmıştır.

Fakat yine de, satırlar arasından gerçeği okuyabilirdiniz. İyi niyetinize acaba inanabilir miyiz?

Nazi

Sizi anlamaya çalışıyorum. Öylesine saygıdeğer görünüyorsunuz ki. Hiç bir vahşi yanınız, Nazi vahşetine benzeyen hiç bir yanınız yok.

Ama sabun sandıklarını sayan namuslu, itaatkâr vatandaş gibisiniz. Saydığı sandıklarda bir yanlış yaparsa vicdan azabı çekecektir, fakat sandık içindeki sabunun insan etinden yapılıp yapılmadığı sorusu zihnini meşgul etmemektedir.

Bütün bunları kimin için yapıyorsunuz? Okulu tiksinti verecek hale nasıl getirebiliyor ve Gianni'yi sokağa nasıl atabiliyorsunuz?

Acaba benden de mi ürkeksiniz? Kimden korkuyorsunuz? Pierino'nun babasından mı? Meslektaşlarınızdan mı? Müfettişten mi?

Meslekteki ilerlemeniz eğer elinizi kolunuzu böylesine bağlıyorsa, yine de bir çözüm yolu vardır : İmtihanda biraz yardımcı olun, sıralar arasından geçerken bazı yanlışları düzeltiverin.

Okulun Şerefi İçin mi?

Beki de hiç bir dış baskıdan değil de vicdanınızın sesinden korkuyorsunuz. Ama izin verin de, vicdanınızın çok garip bir vicdan olduğunu belirtelim.

Bir müdür şöyle diyordu: «Fikrimce bu öğrenciyi bir üst sınıfa geçirmek okulun şerefine ve ciddiyetine bir hakarettir.»

Peki ama okul kimlerden oluşuyor? Okul biziz ve bize yararlı olmadan okula nasıl yararlı olabilirsiniz ki?

Öğrenci İçin mi?

Küçük bir kasaba okulunun müdürü ise : «Aksine, öğrencilerimizin iyiliğini düşünmekteyiz. Unutmayalım ki bunlar lise sınıfları eşiğinde olan öğrencilerdir» diye nutuk atıyordu.

Besbelli, otuz öğrenciden sadece üçü tuhafiyecinin kızı Marla, öğretmenın kızı Anna ve tabii Pierino liseye devam edecekti. Üç değil de dört, beş olsa bile ne değişirdi ki?

Müdür plak değiştirmeyi unutmuştu. Öğrenci kitlesinin değiştiğini, ilkokul bire giden öğrencilerin sayısının 680.000 kişiyi bulduğunu, yoksulların çoğunlukta, zenginlerin ise azınlıkta kaldığını hâlâ anlayamamıştı.

İddia ettiği gibi öğretim sınıfsız değildir. Ancak devam etmek için parası olanlara sınıfsızdır.

Adalet İçin mi?

Diğer bir ince ruhlu «Lâyık olmayanları geçirmek çalışkan, iyi öğrencilere karşı bir haksızlıktır» diyordu.

O halde Pierino'yu kenara çekip şöyle deyin : «Seni, bildi-

ğın için geçiriyorum. Senin iki şansın var: hem sınıf geçiyorsun, hem de bildiklerin çok. Gianni'yi güç alsın diye geçiriyorum ama o talihsiz çok az şey biliyor».

Toplum İçin mi?

Diğer bir öğretmen de topluma karşı sorumlulukları olduğuna inanmıştı: «Bugün orta III'e geçireyim, yarın karşıma 'doktorum' diye dikilsin».

Eşitlik

Kariyer, kültür, aile, okul şerefi. İşte ödevlerimize bu ölçülere göre not veriyorsunuz. Bütün bunlar ucuz ve bir öğretmenin hayatını dolduramayacak şeylerdir.

Aranızda bunu iyice anlamış olanlar var ama işin içinden nasıl çıkacaklarını bilemiyorlar. Şu politika kelimesi onları öcü gibi korkutuyor, bir türlü karar alamıyorlar ama şunu iyi bilsinler ki başka çıkar yolları da yoktur. Politikadan uzak olan her bir şey bugün artık insanın hayatını doldurmaya yetmez.

Amerika'da, Asya'da, Latin Amerika'da, Güneyde, dağlarda, tarlalardan büyük şehirlere kadar her yerde eşitliği bekleyen milyonlarca çocuk vardır. Benim gibi çekingen, ürkek, Sandro gibi aptal!, Gianni gibi dikkatsiz; Dünyanın en güzel çocukları eşitlik bekliyor.

Önerdiğimiz reformlar

Hayal ettiğimiz eşitliğin, bir «düş» olarak kalmaması için üç yenilik öneriyoruz.

- I — Hiç sınıfta bırakmamak,
- II — Pek zeki gibi görünmeyenler için tam gün öğretim,
- III — Dikkatsizlere bir gaye, bir hedef göstermek.

I — Hiç sınıfta bırakmamak

Tornacı

Bir tornacının tezgâhından çıkan özürlü parçaları hiç kimse kabul etmez. Öyle olmasaydı bütün parçaların aynı derecede düzgün olmasına dikkat etmezdi.

Siz ise parçaları keyfinize göre ayırıp işleyebiliyorsunuz ve bunu herkes kabul ediyor. Bu hoşgörü yüzünden okulla ilgili olmayan bir takım nedenlerden dolayı zaten tek başlarına gelişen çocuklarla uğraşmayı tercih ediyorsunuz.

En Küçük Ortak Bölen

Bu yöntem bugün artık kanunî değildir.

Anayasanın 34'üncü maddesi herkese sekiz yıllık eğitim hakkını veriyor. Sekiz yıl, çift dikişten dört sınıf değil, sekiz ayrı sınıf demektir. Aksi halde bu madde Kurucu Meclis'e yakışmayan çirkin bir kelime oyunu olurdu.

Bugün bir çocuğun sekizinci sınıfa gelmesi artık lüks olmaktan çıktı. Sekiz sınıf herkesin hakkı olan kültürün ufak bir parçasıdır.

Bu kültürün tümünü elde edemeyenler Eşit Olmayanlardır.

Yetenekler

Artık yetenekler kuramı gibi ırkçı bir kuramın arkasına gizlenemezsiniz.

Bütün çocuklar orta III'e kadar okumaya ve bütün dersleri öğrenmeye yeteneklidir.

Bir çocuğa : «Sen bu dersi beceremeyeceksin» demek kolaydır. Çocuk da öğretmenden daha tembел olduğu için söyleneni kabullenir. Fakat öğretmenin eşitlik olanağını kaldırdığını da hissederek.

Bir diğerine de : «Sen bu ders için biçilmiş kaftansın» demek pedagoji kurallarına ters düşen bir tutumdur. Eğer çocuk tek bir derse karşı sonsuz ilgi duyuyorsa, davranışının dengelessiz olduğunu hatırlatmalı ve diğer derslere karşı da ilgisini uyandırmalı.. İleride «uzmanlaşması» için bol vakti olacaktır.

Parça Başı

Eğer her biriniz, ne pahasına olursa olsun, bütün öğrencilerin başarıya ulaşması gerektiğini bilseydi, için altından çıkabilmek için kafa patlatacaktı.

Ben olsaydım maaşınızı parça başı ödeyecektim. Bütün derslerde başarılı olan her bir öğrenci için şu kadar. Ya da daha iyisi bir derste geri kalan her bir öğrenci için şu kadar ceza.

O zaman Gianni'ye nasıl dikkatli davranacağınızı görürdünüz... Dalgın bakışlarında zekâyı arayacaktınız. Her ailede olduğu gibi, en ileri olanın zararına bile olsa, en fazla ihtiyacı olan için çok daha fazla uğraşacaktınız. Gece, ona uygun olan yeni bir öğretim metodunun düşüncesiyle uyanacaktınız. Eğer okula gelmeseydi evinden gidip alacaktınız.

Bir an bile rahat olamayacaktınız, çünkü Giannileri sınıfta bırakan bir eğitim, «eğitim» denmeye lâyık değildir.

Orta Çağdan Kalma Adamlarsınız

Biz, bazı durumlarda sopa bile kullanırız.

Burun kıvırmayın, pedagogların dediklerine de boş yerin. Eğer bir sopaya ihtiyacınız varsa ben size hemen getireyim ama Allahaşkınıza o not defterine kalemle bir takım işaretler çizmekten vazgeçin. Kaleminizin bıraktığı iz bir yıllık, oysa sopanınki bir, haydi haydi iki saat sürüyor.

Kuramlara ve ilkelere son derece sadık «modern» kaleminizden dolayı, Gianni ömrü boyunca bir tek kitap bile okuyamayacak, doğru dürüst bir mektup bile yazmasını öğrenemeyecek. İnsafsızca cezalandırıyorsunuz.

Matematik

Hiç bir çocuğu sınıfta bırakmayan okullardan şikâyet etmekte haklı olan tek kişi matematik öğretmenidir. Orta II'nin matematiğini bilmeyenler için orta III'ün dersleri yararlı olmaz.

Fakat matematik sadece bir tek ders. Sanırım, bir çocuğun hattada üç saati izleyemediği için severek izlediği, yirmi üç saatten de mahrum kalmasını isteyemezsiniz.

Büyük Dert Değil

Ayrıca matematik, Latince olduğu gibi, Mecliste tartışma konusu olabilir.

Bir gazeteyi okumak, evde ya da işte günlük ihtiyaçları karşılamak için herkesin bilmesi gereken matematik işlemler nelerdir? Başka bir deyişle : Uzman olmayan, okumuş bir adam matematik dersinde okuduklarından neleri kullanır?

Aritmetik terimleri ve Cebir dışında, sekiz yıllık mecburi eğitim programında yer alan her şeyi (69).

Geriye cebir dilinin kelime hazinesini öğrenmek sorunu kalır ki onun için de sadece bir tek ders zamanı yeter.

II — Tam gün öğretim

Tekrarlar

Ders programına yer alan bütün dersleri ve konuları sonuna kadar herkese tam manasıyla öğretebilmek için günde iki saatin yetmediğini siz de bilirsiniz.

Bugüne kadar ayrıcalık tanıma politikasıyla meseleyi hallediyordunuz. Yoksullara aynı sınıfı okutuyor, küçük burjuvalara da özel derslerle, iki üç kere aynı kitabı okutuyorsunuz. Büyük burjuva çocukları ise zaten her şeyi okumuşlardı. Okutduğunuz her şeyi Pierino çok önceden evinde duymuş, öğrenmişti.

Bu durumda yine de en iyi çözüm yolu etüdlerdir. Çocuk sene kaybetmeden tekrarlama fırsatını buluyor. Yeni bir masraf kapısı açmadan sizi, her an sorumluluğunu ve gayretlerini paylaşmak üzere yanı başında bulabiliyor (70).

Sınıf Politikasına Karşı

Aldatmacalara paydos! Öğretiminiz sınıf politikasına dayandığı ve yoksulları kıyıya köşeye ittiği sürece yapılabilecek tek misilleme, zenginlerin alınmadığı gece etüdleri oluşturmaktır.

Sınıfta bırakmalardan ve özel derslerden huzursuz olmayıp, tepki yerine durumu savunacak lâf yetiştirenler pek de dürüst kişiler değildir.

Pierino da bizim gibi doğdu. Şimdi farklıysa bu okuldan sonra içinde yaşadığı çevre yüzündendir. Diğerleri de bu çev-

(69) Aritmetik terimler: Orta III'e kadar hiç bir pratik problemi çözmeye yaramayan karmaşık işlemler.

Cebir: Sayılar yerine harflerle ifade edilmiş aynı türden işlemler.

(70) Geri kalmış çocuklar okulu ve özel geri sınıfları üzerinde özellikle durmadık. Tabii ki bu sınıflar okulunuzun yapabildiği tek iştir. Fakat sistemi biraz olsun değiştirip tam gün yaparsanız zamanla onlara da ihtiyaç olmayacaktır.

reyi bulmalıdır ve bu ortamı yaratmak etüdün görevidir. (Tabii etüdlere verilecek olan kültür, farklı, yeni bir kültür olmalıdır.)

Çevre

«Tam gün» sözü sizi ürkütüyor. Zaten iki saat için bile çocukları zor tutabiliyorsunuz! Aslında hiç denemediğiniz için ürkütüyorsunuz.

Ders yaparken, sürekli «yetiştirmek» heyecanı içindesiniz. Hazirana kadar programı yetiştirmek, zile kadar dersin sonunu yetiştirmek.

Bu yüzden görüşlerinizi geliştiremediniz, çocuklarınızın sorunlarına cevap vermeyi, fikirlerinizi yoğunlaştırmayı beceremediniz.

Böylece hiç bir şeyi doğru dürüst yapamayacak duruma geldiniz ve aslında öğrencileriniz kadar siz de kendinizden memnun değilsiniz. Sizi yoran fazla mesai değil hoşnutsuzluktur.

Bize İnanın

Etüdlere başlatın; pazar günleri, Noel, Paskalya tatillerinde ve yaz tatilinde bile çalışmalarını sürdürün. Daha teklif etmediğiniz bir konuyu çocukların ve ana babaların kabul etmediğini nasıl söyleyebilirsiniz?

Sararmış bir kâğıt parçası yollayan müdür bey çoktan «teklif» ettiğini lütfen bir daha söylemesin. Bir etüd tıpkı iyi bir ürün gibi ortaya çıkar. Uygulamadan önce inanmak gerekir.

TAM GÜN VE AİLE

Evlenmemek

Tam gün okul herhalde engellere göğüs gerebilen bir ailenin işidir. Örneğin, evli bir karı koca öğretmen evlerinde her saat herkese açık bir okul açabilirdi.

Gandhi böyle yaptı, kendi çocuklarını diğerlerinden ayırmadı, çok daha farklı büyüyeceklerini bile bile. Bunu göze alabilir misiniz? (71)

(71) Gandhi: Çağımızın filozoflarından biri Hindistanlıdır. 1948'de öldürüldü.

Diğer bir çözüm yolu da evlenmemektir.

Burjuvazi - Özel Araba - Kariyer

Toplumda evlenmeme fikrine pek rağbet edilmiyor.

Evlenmek, eğer bir yığın eften püften dert yaratıp çalışmayı engelleyecekse hiç evlenmemek daha iyidir.

35 yaşında öğretmenlerin görevlerini düşünmeye başlayan Gandhi bunu çok iyi anladı.

Din ise evliliğin, papazların çalışmasını engelleyebileceğini İsa'dan 1.000 sene sonra anlayabildi.

88.000

Size gelince bu konuda ciddi ciddi düşünmek için daha 1.000 sene geçmeli. Ama bu arada hiç olmazsa elinizde bulunan bekârları değerlendirmeye bakın.

Mecburi eğitimin 411.000 öğretmenini 88.000'i evlenmemiştir. Bu 88.000 kişiden 53.000'i de hiç evlenemeyecek. Bunun, talihsizlik olmadığını tersine, günün her saatinde okula yararlı olabilmenin büyük bir şans olduğunu hem başkalarına hem de kendinize açıkça itiraf edebilirsiniz.

Neye dayanarak söylendiğini bilmiyorum ama, genellikle evlenmemiş öğretmenlerin daha az insancı! olduğu söylenir. Eğer durumu cesaretle ele alabilselerdi öğretime dört elle sarılabilir, öğrencilerini sevebilir, onlar tarafından sevebilirlerdi. Ve de en önemlisi, yararlı bir eğitim uygulama sevincini duyabilirlerdi.

TAM GÜN VE SENDİKAL HAKLAR

Yoğun Mücadele

Öğretmenler Sendikasının bir gazetesi elimize geçti : «Ders saatlerinin artırılmasına karşıyız! Mecburi ders saatlerini hep aynı kılmak için, yoğun sendikal bir mücadele verdik. Tekrar aynı konuya dönmek yersiz olur» (72).

İşte buna canımız sıkıldı. Ama hiç bir şey de diyemedik. Bütün emekçiler iş saatlerini azaltmak için mücadele veriyorlar. Hakları da var.

(72) *Il Rinnovamento della Scuola* 8-10-1966.

Ama sizin çalışma saatleriniz pek de ağır sayılamaz.

Bir işçi yılda 2.150 saat çalışıyor. Memurlar 1.630 saat siz ise azami 730 (ilkokul öğretmenleri) asgari 468 saat (Lise matematik ve yabancı dil öğretmenleri) çalışıyorsunuz.

Öne sürdüğünüz mazeretler, evde ödev kâğıtları okumak, kitap okumak v.s. hepsi fasafsodur. Hâkimler de verdikleri kararları gözden geçirmek, oturup yazmak zorundadırlar. Ayrıca ödev de vermeyebilirsiniz, ya da illaki ödev vereceğim diyorsanız onları evde tek başınıza değil öğrencileriniz ödevleri hazırlarken beraberce düzeltiniz.

Kitap okumak, kendini geliştirmek konusuna gelirsek, herkes okumak ister ve de okumalıdır, hele işçiler herkesten fazla. Fakat onlar gece okullarına gittiklerinde kimseden maaş istemiyorlar!

Kısacası çalışma programınız garip bir ayrıcalık taşıyor. Patronlar kendi bildikleri nedenlerden dolayı size öyle «uygun» bir mesal hediye ettiler; bu asla sendikanızın bir zaferi değildir.

Sinir Bozukluğu

Aynı gazetede, haftalık mesainizin «...normal bir insanın fiziksel ve psikolojik gücünü yok etmeye yeterli...» olduğunu okuyoruz.

Bir pres işçisi günde sekiz saat, iki kolunu kaptırma tehlikesi altında, pres başında ter döker. Gazeteye yazdıklarınızı her halde onların yüzüne karşı, söylemeye cesaret edemezsiniz.

Ayrıca para verebilenlere ders yapabilecek kadar dinc olan, mesaiden pek de yorulmuş olmayan binlerce öğretmen var. Sendikanız böyle garip taleplerde bulunduğu sürece, karşı taraftan sayılacaksınız ve sizi gerçek sendikal haklara lâyık bir emekçi olarak göremeyeceğiz.

Grev

Örneğin grev emekçinin kutsal hakkıdır. Fakat sizin çalışma saatleriniz göz önünde tutulduğunda ne yazık ki giriştiğiniz grev bayağı can sıkıcı oluyor.

Gandhi'yi okumuş olsaydınız, özünde grevle aynı olan

ama biçimsel olarak çok farklı bir sürü mücadele şekilleri bulurdunuz.

Size bir çözüm öneriyoruz : Hukukçular Sendikasına yazılın ve işinizin bir yargıç işinden pek farkı kalmadığı bir zamanda yani müzakereler, imtihanlar, not vermek, karneler zamanlarında greve gidin.

Çünkü, zaten çok az olan ders verme saatlerine el attığınızda herkes, bizimle ne kadar ilgilendiğinizi, arabanın beşinci tekerleği muamelesi yaptığınızı anlayacak!

TAM GÜN OKULUNU KİM UYGULAYACAK?

Bu ders saatlerini uygulamakla yoksullara karşı savaşıyorsunuz. Eğer Devlet daha uzun bir mesaiyi kabul ettiremiyorsa, bu onun eğitim konusundaki görevlerini yerine getirmekten aciz olduğunu gösterir.

Vardığımız sonuç, vahim bir sonuçtur. Bugüne kadar, devlet okullarının özel okullara göre ileri bir adım olduğunu kabul ediyorduk. Belki şimdi fikir değiştirip okulu başkalarına emanet etmeliyiz; doğru dürüst okullar yapmayı ve bizim için yapmayı hedefleyen kişilere.

Kelime Oyunlarına Dikkat

Ayağınız yere bassın.

Sabahları ve kış ayları öğretim yapan okullar Devlet okullarıdır. Bunlar «sınıf farkı» gözetmeksizin öğretime devam edecektir. (kelimelere dikkat : Zenginlerin sınıf ayrımı politikasının ağır bastığı müesseseler, «sınıf farkı gözetmeden» lâfını sık sık kullananlardır).

Öğleden sonraları ve yaz ayları «sınıf ayırımına» karşı direnen bir öğrenimi üstlenecek kişiler gerekiyor. (kelimelere dikkat : Sınıf ayırımına karşı olan her şeye zenginler «sınıf farkı gözetiyor» derler).

Belediye Meclisi

Birinci çare Belediyeye baş vurmaktır. Eğer bizim safımızdaysalar bunu öğretim politikalarıyla ispatlasınlar. Sokak aydınlatmalarını, caddeleri, spor sahalarını monarşistler de yapar.

Eğer İl Meclisi «kendi yetkisinde değil» gerekçesiyle yaramı reddetmeye kalkışırsa, bunun faşist bir davranış olduğu

söylenmeli, Belediye üyeleri direnmeli, patırdı gürültü çıkar-malı.

Bütün sorumluluğu kanuna ve Belediye Başkanına yükleyip hiç bir çaba sarfetmemek kolaydır tabii!

İlericiler

Fakat Belediye Meclisi hiç aldırmayabilir de. Okul politikası söz konusu olduğu zaman ilericiler dahi çekimser kalıyorlar. Küçük esnaf ve memurları tedirgin etmek istemiyorlar.

Partinin ileri gelenlerinden biri, bir gün şöyle dedi : «Eğitim, Devletin halledeceği sorundur. İktidara gelelim o zaman görür-sünüz...» Kurtuluştan bu yana yirmi yıl geçti. İlericiler hâlâ iktidara gelmedi. Ölme eşeğim ölme...

Din Adamları

Din adamları belki eğitimle ilgilenebilirlerdi ama, gel gelelim çoğu hem sevmeyi, hem de dövmeyi bilmezler. Zenginleri terbiye etmenin tek yolunun onlara tahammül etmek olduğunu sanıyorlar!

Sendikacılar

Sınıf örgütü olarak geriye bir tek sendikalar kalıyor. O halde eğitim sorunlarıyla ilgilenmek onlara düşüyor.

Sendikacılar şimdilik dediklerimizi kulak arkası ediyorlar. Çağdaş demokraside her örgütün ayrı bir görevi olduğunu ve saha değiştirmemek gerektiğini söylüyorlar.

Demek ki onlar da çekimser.

Sonra da tutup zamane gençlerinin hiç bir şeyle ilgilenmediğinden yakınıyorlar. Onları kayıtsızlıktan kurtarmanın, sendikaya üye etmenin, greve gitmeye ikna etmenin, faal ve sorumlu birer kişi haline getirmenin gün geçtikçe daha da zorlaştığını söyleyip duruyorlar.

Tabii bu arada, gençleri patronun okulunda okumaya, tek başlarına gelişmeye bırakıyorlar.

Hiç Olmazsa Deneyin

Sendikaların akılları başlarına gelince, durumu bir kere daha ciddi ciddi gözden geçirecekler. Bu arada hiç olmazsa bir deney yapabilirler.

Deneye, CGIL ve CISL (73) bir arada ya da birbirleriyle yarışarak girişebilirler. -

Bir okul pek masraflı bir iş değil: Bir miktar tebeşir bir kara tahta birkaç kitap -her zaman bulunur- ders okutacak birkaç büyük çocuk ve arada bir para almadan yeni şeylerden söz etmeye gelecek bir konuşmacı.

TAM GÜNLÜK EĞİTİM VE İÇERİĞİ

Don Borgi

Bu mektubu yazarken Don Borgi bizi görmeye geldi ve şöyle bir eleştiride bulundu: «Bütün çocukların okula gidip sabahdan akşama kadar orda kalmaları size pek önemli gözüküyor. Fakat var olan okullardan, onlar da yığınla öğrenci gibi, politikayla ilgilenmeyen birer bencil olarak çıkacaklar. Faşizm de böyle bir zemin üzerinde gelişir.

Öğretim üyeleri ve öğretim içeriği değişmediği sürece, okullarda ne kadar az çocuk bulunursa o kadar iyidir. En iyi okul fabrikadır.

Öğretmenlerin ve derslerin değişmesi için bu mektubunuzdan başka şeyler de gereklidir. Bu tür sorunlar ancak politika ile çözümlenebilir.»

Daha İyisi Olmadığına Göre

Söyledikleri doğru. Sizi ve ders programlarınızı ancak, sadece burjuvazinin değil, bütün halkın isteklerini yansıtacak bir Meclis ve bir - iki yeni kanun tasarısı yola getirebilirdi.

Fakat Meclis'e bizim girmemiz gerekir. Beyazlar hiç bir zaman siyahlara uygun düşecek kanun tasarılarına oy vermezler.

Meclise girmek için doğru dürüst konuşmasını bilmemiz gerekir. Bu yüzden de çocukların sizin okula gitmelerini uygun buluyoruz.

Meslek Adamı Bozar

Bir de, muhakkak ki hepiniz Don Borgi'nin dediği gibi de-ğilsiniz. Belki böyle bir okulda ders yapmaktan bu hale geldiniz. Burjuva çocuklarını tercih etmeniz, kötülükten değil sade-

(73) CGIL: İtalya Genel İş Konfederasyonu, CISL: Bağımsız İtalya Sendikalar Konfederasyonu

•Bana yardım edeceğinize, hırsız gibi gözetleyip vaktinizi
harcıyorsunuz.»

ce devamlı onları görmektendir. En kalabalık olanlar ve de en sık gördüğünüz onlardır.

Sonunda siz de onlara, ailelerine, evlerinde okudukları gazetelere bağlandınız.

İhtiyaç duyduğu her şeye sahip olan çocukları sevenler tarafsız geçinenler, politikayla ilgilenmeyen kişilerdir. Bunlar hiç bir şeyi değiştirmek istemezler.

Yoksulların Baskısı

Ama artık durumlar kendiliğinden değişmeye başlıyor. Temizleme harekâtlarınıza rağmen, okul çocuğu sayısı giderek artıyor.

Sürekli baskı kaynağı olan, temel bilgilere ihtiyacı olan bu yoksullar kitlesi çoğaldıkça, Pierino'nun çıkarı için hazırlanmış bir programı artık uygulayamayacaksınız.

Tam gün öğretim yapsanız bile. Yoksulların çocukları sizi ve programlarınızı değiştirecektir.

Yoksulların çocuklarını tanımak ve politikayı sevmek aynı anlama gelir. Haksız kanunların mimlediği yaratıkları sevip, daha adaletli kanunların çıkmasını istememek imkânsızdır.

III — Bir gaye, bir hedef

Papaz Okulları

Bir zamanlar «Mezhep okulları» (74) vardı. Bunlar, kötü de olsa, bir gayesi ve hedefi olan okullardı. Ama tabii o sosyal sınıftan o mezhepten olmayanlara ve de ateistlere hiç bir faydası dokunmuyordu.

Herkes, bu papaz okullarının yerini daha olumlu şeyler alsın diye bekledi durdu ve sonunda dağ fare doğurdu... Ne oldu? Bencillerin hizmetinde olan bir okul oldu.

Şimdi mezhep okulları da yok artık. Papazlar okullarının devletçe tanınmasını istediler, artık onlar da sizin gibi not atıyor, diploma veriyor. Üstelik bir de öğrencileri cennetin anahtarları hikâyeleriyle uyutmaya çalışıyorlar.

(74) Mezhep okulları: Çocukları belirli dinî ve politik inançlara göre yetiştiren papaz okulları.

«İlericiler okulu» biraz daha iyi olabilirdi. Fakat eğer öyle bir okulda öğretmen olsaydım, kelimeleri devamlı ölçüp biçmek, sansürden geçirmek istemezdim; çocuklarımın gözünde şüphe pırlıtısını, acaba gerçeği mi yoksa gerekeni mi söylüyor güvensizliğini görmek istemezdim.

Eşitliği böyle pahalıya ödemek gerçekten gerekli mi?

Dürüst Gaye Aranıyor

Bir gaye, bir hedef arıyoruz.

Dürüst olmalı, yüce olmalı. Herkes için aynı derecede yararlı olmalı. Dindar olduğu kadar dindar olmayana da uygun olmalı.

Ben bu hedefi iyi bilirim. Onbir yaşındayken Barbiana'daki pederden öğrendim. Baştan bildiğim için hiç zaman kaybım olmadı; ilk günden beri okula neden gittiğimi çok iyi biliyordum.

Son Gaye

En dürüst gaye, en yüce yol insanın kendini başkalarına, topluma adanmasıdır.

Zaten bu yaşadığımız dönemde politika, sendika, okul olmasaydı artık sevgi diye de bir şey kalmazdı. Güçlü olan bizleriz. Sadakalar devri geçti artık, şimdi sınıf ayrıcalığına, açlığa, ırkçılığa, cahilliğe, sömürgeciliğe, savaşa karşı mücadelede zamanıdır.

Acil Gaye

Fakat bu, aklımızdan çıkarmamamız gereken son gayedir. Ayrıca her an uygulamamız gereken bir gaye daha vardır: Kendini anlatmak ve diğerlerini iyice anlamak.

Muhakkak ki İtalyanca yeryüzündeki bütün insanlarla anlaşmaya yetmez. Ayrıca her bir insanın kendi ülkesindeki insanları sevmesi yeterli değildir. Bunun için mümkün olduğu kadar yabancı dil ve de sadece yaşayan dilleri öğrenmeliyiz.

Öte yandan dil bir yığın farklı konuların, bir yığın terimleriyle zenginleşiyor. İnsan bu zenginliği elde edebilmek için iyi kötü her bir konu ile ilgilenmeli, bilgi edinmeli. Yani her şeyi merak etmeli, dil konusunda da uzman olmalı.

Orta öğretimin reform tartışmaları Mecliste sürüp giderken biz orda olmadığımızdan fikirlerimizi söyleyemedik. Mecliste bizi temsil eden yoktu. İtalyan köylüsü kendisi için yapılacak olan okulun tartışma ve planlamasına katılamadı!

Görünüşte farklı görünseler bile özde aynı olan partiler arasında bitmek tükenmek bilmeyen tartışmalar (75).

Milletvekillerinin tümü, lise mezunu ve onları yetiştiren okuldan bir adım ötesini görmekten aciz kişiler. Bir burjuva çocuğu diğer bir burjuva çocuğuna karşı nasıl tavır alabilir ki? Ağzından çıkan kelimelerle olduğu kadar bütün benliğiyle de açığa çıkardığı yoz kültürüne nasıl tükürebilir ki?

Milletvekilleri iki cepheye ayrıldılar. Sağ, Latinceyi savunuyordu sol ise fen bilimlerini. Bir tek kişi bile, bir an olsun, bizi düşünmedi. Bir teki bile hayatında bizim geçtiğimiz yoldan geçmedi, okulunuza ayak uydurmak için katlandığımız zorluklara katlanmadı (76).

Sağcılar birer müze faresi, solcular ise birer laboratuvar faresi. Her iki taraf da, daha doğru dürüst konuşmasını bilmeyen bizlerden aynı derece uzak. Bir dile ihtiyacımız var, bugün konuşabileceğimiz bir dil istiyoruz, ölmüş gitmiş dilleri ne yapalım. Dil istiyoruz, dil; uzmanlık filan değil.

İktidar Olsunlar

Eşitliğe götürecek yollardan biri de doğru dürüst konuşabilmektir. Dil eşitlik getirir. İsteğini, derdini anlatabilen ve diğerlerinin anlattıklarını anlayabilen biri eşitlikten büyük pay almış biridir. Artık fakir ya da zengin oluşu önemli değildir. Önemli olan konuşabilmesidir.

Milletvekilleri, bizlerin yer kapmaya, antetli kâğıtlarımıza, makine mühendisi «Bilmemneoğlu» yazmaya pek meraklı olduğumuzu sanıyorlar «İmkânları olmasa bile lâıyk olanlar ve yetenekliler en üst öğretim seviyesine ulaşabilirler» (77).

(75) Vardır bir bildiğimiz, ağzımızdan çıkanı kulağımız işitiyor. Aramızdan iki kişi 156 sayfalık meclis tutanaklarıyla kafa patlatmak zorunda kaldı.

(76) Sol kanattan De Grada 14 Aralık 1962 toplantısındaki konuşmasında, İlkokulda herkesin okuma yazma öğrendiğini belirtti!

(77) Anayasanın 34'üncü maddesi

Biz de çocuklarımızdan gözlerinin daha da yükseklerde olmasını isteyelim. Güçlü olsunlar. İktidarı alsınlar! Tabii çocuğun doktor ya da mühendis olmasından çok farklı bir şey!

Çıkarıcılar

Hepimiz doğru konuşmayı öğrendikten sonra ya da öğrenme olanaklarına kavuştuktan sonra, çıkarıcılar öğrencilik hayatlarını istedikleri kadar uzatsınlar. İster üniversitelere gidip diploma üstüne diploma alsınlar, ister bir diplomadan sonra ceplerini doldurmaya başlasınlar, ister bütün uzman kadrolarını doldursunlar.

Yeter ki, bugüne kadar yaptıkları gibi iktidarın aslan payını almaya kalkışmasınlar.

Giti

Zavallı Pierino, sana acıyorum. Ayrıcılığı çok pahalıya ödedin. Uzmanlaşma teranesiyle, kitaplar ve birbirinin kopyası olan insanlar arasında yozlaştın. Niye aralarından ayrılmıyorsun?

Üniversiteyi, yüksek makamları, büyük iktidar partilerini bırak git. Hemen öğretmenliğe başla, dilimizi yabancı dilleri ve temel bilgileri öğret.

Yoksullara yol göster, eskiden gittiğin yolu unut. Aynı ve aynı kitapları okumaktan vazgeç, git. Senin sınıfsal durumundaki bir insanın yapabileceği tek doğru şey budur.

Kendini Satma

Eski dostlarını kurtarmaya kalkma sakın. Onlarla yapacağın tek bir konuşma eskiden olduğun yere dönmeye yeter de artar bile.

Bilim için de kaygılanma, onunla ilgilenmeye meraklı bir yığın insan var. Bize de yararlı olabilecek keşiflerde bulunabilirler. Çölleri sulandıracaklar, bataklıkları kurutacaklar, hastalıkları yenecekler.

Onlar her şeyi yaparlar ve belki bir gün biz de bütün bunlardan çok faydalanırız, ama şimdi bunlardan sana ne? Sen olmasan da yapılacak bunlar. Doğrudan doğruya sana ihtiyaç göstermeyen şeyler için kendini satma. Senin şu anda yapman gereken başka şeyler var.

•Odasına kapanıp Bach dinliyordu. •

İkinci Bölüm

SÜREKLİ SINIFTA BIRAKIYORSUNUZ AMA ..

İNGİLTERE

Gerçek İmtihanlar

Orta III'den diploma aldıktan sonra İngiltere'ye gittim. On beş yaşındaydım. Önceleri Canterburie yakınlarında bir köyde, ardından da Londra'da bir şarap tüccarının yanında çalıştım.

Bizim okulda yabancı ülkelere gitmek imtihanlarınız kadar önemli bir iş sayılır. Gurbet hem okul hem imtihandır; İnsan, hayat imtihanında bilgilerini deniyor.

Sonuç olarak, sizinkilerden daha fazla zorlu bir imtihandır ama hiç olmazsa bir işe yaramayacak şeyleri öğrenmekle vakit geçirmiş olmayız.

Süveyş Kanalı

Bizim imtihanları başardım. Sağ salım evime döndüm üstelik para da getirdim. Fakat beni en çok sevindiren, kavradığım ve de anlatabildiğim bir yığın yeni bilgilerle dönmüş olma-ktı.

Bizim aileden, benden önce bir tek Renato dayım dış ülkelere gitmişti. Savaşta Etiyopya'ya (Habeşistan) götürülmüş-tü. Küçükken bir sefer Süveyş Kanalı'nı anlatmasını istedim.

Dayım kanaldan geçtiğinin farkına bile varmamıştı!

Barış Yanlısı

Beni yabancı ülkelere, köylüleri öldürmek için yollayamayacaksınız. Gittiğim ülkede en iyi şekilde ağırlandım. Ailenin

küçük bir kızı ve benimle yaşıt bir erkek çocukları vardı. Bizim evde olduğu gibi bir ahırları vardı. Patates topluyorlardı, çalışıyorlardı. Onları neden öldürmeliydim ki?

Siz bana onlardan daha yabancısınız. Ama hiç korkunuz olmasın bizi barış yanlısı olarak yetiştirdiler.

Cockney (78)

Londra'da kasabalarda olduğu gibi iyi yaşanmıyor. City (79) nin bodrumlarında yük boşaltıyorduk. İş arkadaşlarım İngilizdi ama İngilizce tek bir kelime yazmayı bilmezlerdi. Yazılacak mektupları oldu mu Dick'i çağırıyorlardı. Dick çok kere İngilizceyi plaklardan öğrendiğim için bana soruyordu. Onun da bildiği Cockney'di.

Tepemizde «Kraliçenin İngilizcesi» ni konuşan insanlar dolaşıyordu.

Cockney apayrı bir İngilizce değil ama konuşan hemen damgalanıyor. İngiltere'de sınıfta bırakmıyorlar sadece ikinci dereceden okullara salıyorlar. Bu okullarda fakirler kötü konuşmaya alışırken zenginler kendi okullarında güzel konuşmaya alışır. Bir adamın telâffuzundan zengin olup olmadığı, babasının mesleğinin ne olduğu kolaylıkla anlaşılabilir. İhtilâlde zenginleri tanımak kolay olacak.

Duvara

İtalya'ya döndüğümde eski pısrıklığımdan, çekingenliğimden iz kalmamıştı. Gümrükte laf anlatmak, faşistler ve patronla tartışmak, ırkçılar ve oğlancılar karşısında kendini korumak, ceplerini kollamak, karar almak, tadını bile bilmediğin yemeklere alışmak, mektup beklemek, gurbet acısını içine atmak... Bütün bunları yaşamıştım ve de üstesinden gelebilmişim.

Artık yapılacak tek şey: Okulunuzu yakından tanımaktır (80). Onu da denedim; ve başımı duvara vurmuş gibi oldum.

Ya Siz Ya Biz

Barbiana'daki arkadaşlarım gittikleri her yerde az çok başarılı oldular. Bazıları daha bu yaşta sendikacı oldu; işi bayağı

(78) Cockney: Londra fakir halkının konuştuğu dil.

(79) City: Londra'nın ticari merkezi.

(80) Mektubu yazan sekiz çocuktan biri Öğretmen Okuluna gitmiştir. (Ç.N.)

yürütüyorlar. Bazıları da Floransa'da fabrikaya girdi; haklarını aslan gibi koruyorlar. İşçi birliklerinde, partide, derneklerde çalışıyorlar.

Teknik okula giren iki arkadaş, birer Pierino gibi başarılı oluyor.

Barblana'da öğrendiklerimizle, hayatın gerçek zorluklarıyla baş edebiliyoruz da, iş Öğretmen Okulunuza gelince durum karışıyor. Bilgilerimiz okulunuza hiç bir işe yaramıyor.

Meseleyi açıklamak gerekir. Aramızdan biri tökezliyor; Ya okulunuz ya okulumuz.

Ders Saatleri

Floransa'ya gelebilmek için sabah saat beşte uyanıyordum. Vicchio'ya kadar bisikletle gidip sonra trene biniyordum. Trende okumak zordur: uyku sersemliği, kalabalık, gürültü...

Saat sekizde demir kapının önünde oluyordum ve saat yedide uyananları beklemeye koyuluyordum.

Onlara kıyasla ben her gün dört saat kaybediyordum.

Tatil Günleri

1 Ekimde ben okuldaydım ama siz yoktunuz. Ayın 6'sına gelmemizi söylediler. «Leonardo» Enstitüsünün çocuklarına 13'üne kadar tatil verdiler.

Bu gecikmenin sorumluları azizler ve tembellerdi. Aziz Francisco'yu bile yoksullardan bir okul günü daha çalmak için kullanıyorsunuz!

Çünkü unutmayın ki dört ay boyunca bizi bir başımıza bıraktınız.

Tembellik edenler -bunlar fiilen okulda mı yoksa bakanlıkta mı çalışıyorlar daha tam çözemedim- her şeye rağmen sene de 13 maaş alan kişilerdir!

Eğer bir işçi kartını beş dakika gecikmeyle basarsa, gündeliğinden yarım saat kırpılır. Beş dakikalık gecikme birkaç kere tekrarlandı mı işinden olur.

Demiryolları da devletindir ama bir saniye bile durmaksızın çalışırlar. Kavşaklardan geçerken endişelendiğimiz filan yok. Görevli memur yaz -kış, gece gündüz vazife başındadır. Bir kere, bir tek kere bile yerinde olmayıversin... Gazeteler manşet üstüne manşet atar memur da kodesi boylar.

Peki ama size neden özel muamele yapılıyor?

Belki patronlar için demiryolunun işemesi, eğitimin işle-
mesinden çok daha önemlidir de ondan. Ayrıca oğlu eğitim
meselesini evinde de halledebilir ama treni halledemez.

Patronları sadece, diploma vermek için Haziranda hazır
ve nazır olmanız ilgilendiriyor.

SEÇİM - İNTİHAR

Hafıza Bozukluğu

Mektubumuzun birinci bölümünde sınıfta bıraktığınız çocuk-
lara yapılan kötülüğü uzun uzun anlattık. Floransa'da Borgi'nin
ne kadar haklı olduğunu anladım. Aslında en büyük kötülüğü,
sınıfta bıraktıklarınıza değil «gözde» lerinize yapıyorsunuz.

Sınıfları yağdan kıl çekercesine rahat geçen çocuk sonun-
da öğretmenlerden de beter oluyor. Oysa sınıf arkadaşlarıyla
dost olmalıydı ne olup bittiklerini merak edip onlarla ilgilen-
meliydi.

Fakat sayıları o kadar çoktu ki. Sekiz ders yılı boyunca
kırk sınıf arkadaşı yok olmuştu. Orta III'den sonra beşi daha
okulu bıraktı. Kayıp toplamı, kırk beş. O zamandan beri, bu
kırk beş eski sınıf arkadaşı ve sorunları hakkında hiç bir bil-
diği yok.

Gururlu

İlkokulun 2'nci sınıfında Pierino diğer çocuklarla beraber-
di. Orta I'de çok daha dar bir topluluk içinde buluverdi ken-
dini. O andan itibaren ders yılları boyunca rastladığı 100 ço-
cuğun 40'ından «üstün» dür.

Alt Orta diplomasını aldıktan sonra 100 kişinin 90'ından
«üstün» oluyor. Lise diplomasını aldıktan sonra 100 kişinin
96'sından, Üniversiteyi bitirdikten sonra da 99'undan «üstün»
oluyor (81).

Karnesi her sefer yolda bıraktığı arkadaşlarınıninkinden daha
iyi oluyor ayrıca bu karneyi veren öğretmenler diğer 99 çocu-
ğun «aşağı bir kültür» den olduğunu da öğretiyor! Böyle bir eği-
timden sonra çocuğun kişiliği nasıl sağlıklı olabilirdi ki?

(81) 1961 yılı sayımı: Sompentio Statistico Italiano: Tablo 17. İlkokul
diploması alanlar : 27.590.000 (% 80,5) Ortaokul diploması alan-
lar: 4.375.000 (%9,8) Lise diploması alanlar: 1.910.000 (%4,2) Üni-
versite diploması alanlar: 603.000 (%1,3)

Eğer Pierino'nun kafası gerçekten hastalıklıysa bunun nedeni, öğretmenin verdiği yalan yanlış bilgilerdir. Geri kalan 99 çocuğun kültürü «aşağı» değil sadece ve sadece Pierino'nunkinden farklıdır.

Daha kimsenin erişemediği gerçek kültür iki şeye dayanır : topluma ait olmak ve doğru konuşabilmek.

Seçim yapan bir okul kültürü mahveder. Fakirleri ifade araçlarından zenginleri de hayat bilgisinden yoksun bırakır.

Gianni derdini doğru dürüst anlatmakta güçlük çekiyor, bu onun için bir kayıptır ama öte yandan koskocaman bir dünya'nın parçasıdır. Amerika'da Asya'da, Latin Amerika'da milyonlarca kardeşi vardı. Çoğunluğun sorunlarını kendi deneyinden biliyor tanıyor.

Pierino ifade zorluğu çekmiyor, rahat konuşabiliyor, bu da onun için bir kârdır. Ama ne yazık ki çok konuşuyor, hiç önemli olmayan bir yığın lâf ediyor. Kendisine benzeyen başka insanların yazdığı kitaplardaki lafları tekrarlıyor. Daracak bir «seçkin» kişiler dünyası içinde yaşıyor. Tarihten ve coğrafyadan kopuktur. Bütün bunlar Pierino için büyük kayıplardır.

Okuldaki seçim Allaha ve insanlara karşı işlenen bir günahtır. Ama Allah yoksulları korudu. Siz onların dilsiz kalmalarını istediniz gelgelelim siz de burnunun ötesini göremeyen körler durumuna düştünüz.

Körler

Bana inanmayanlar «Marticole» (82) bayramı günü şehre kadar bir uzansınlar.

Genç burjuvalar ellerindeki nimetlerden hiç utanmadıkları gibi bir de daha iyi tanınsınlar diye kafalarına bir şapka geçirip bütün gün köpekler gibi yol ortasından yürüyüp şaklabanlıklar yapıyorlar. Çirkinliklerin, maskaralıkların bini bir para. Trafiği aksatıyor, milletin işine engel oluyor. Polislerin keplerini çıkarıp çingiraklarla süsledikleri! şapkalar giydiriyorlar.

Polis bütün bunlara ses çıkarmadan katlanıyor. Patronların ondan beklediğini çok iyi kavramıştı. Zaten asayışı bozan, ihtiyaç ve çaresizlikten greve giden, suskun ve ciddi yürüyüş yapan işçilerden başkası değildir!

(82) Üniversite öğrencilerinin okul başarılarını kutlamak için yaptıkları bayram

Gençler yaptıkları maskaralıklarla öylesine meşguller ki polisin kölece tutumunun onlara yönelen bir suçlama olduğunu anlayamıyorlar.

Gülümsemeden geçip giden işçinin ciddi bakışının farkında bile değiller. Öyle ki onu durdurup sadaka bile isteyebilirler.

Para Yiyenler

İşçi zaten hergün onlara sadaka veriyor; çorbasına tuz ektiği zaman bile (83). Üniversitede okuyan gençlerin masrafını ödeyen işçilerdir. Fakat bunu bilen ya da daha doğrusu bilmek isteyen yoktur.

Bir lise öğrencisi fakirlere senede 298.000 lirete mal oluyor. Babası ise eğitim masrafları için 9.700 liret harcıyor. Bir üniversite öğrencisi fakirlere 368.000 lirete mal oluyor. Babası sadece kayıt masrafı için gerekli 44.000 lireti ödüyor.

Bir doktorun yetişmesi fakirlere 4.586.000 lirete patlar, doktor yetişecek olanın babası ise sadece 244.000 liret harcar (84). Ve doktor fakir halkın çalışması sayesinde alabildiği diplomayı duvara astıktan sonra onlardan, çeyrek saatlik bir vizite için 1.800 liret para istiyor, doktorların İngiltere'de olduğu gibi devlet memuru olmasını öngören kanun tasarısına karşı gelip, greve gidiyor.

Faşistler

Floransa'da sınıf arkadaşlarımdan çoğu gazete okumaz. Okuyanlar da patronların gazetesini okur. Arkadaşlardan birine, okuduğu gazetenin kimin tarafından finanse edildiğini bilip bilmediğini sordum: «Finanse eden yok bağımsızdır!» diye cevap verdi.

Politikanın adını bile duymak istemezler. Bir gün sendikacılıktan söz ediyordum, beni dinleyen arkadaşlardan biri hâlâ «Sindicato» (Sendika) yu «Sindaco» (Belediye Başkanı) dan ayırtedemiyordu.

Grev hakkında bildikleri tek şey, üretimi baltaladığıdır. Bunun doğru olup olmadığını hiç düşünmediler.

(83) Tuz satışları devlet tekeli tarafından yürütülür. Tuz vergisi yılda 19.000.000.000 liret gelir sağlamaktadır.

(84) «Relazione Generale Sulla Situazione Economica del Paese 1965» Cilt II sayfa 495

Aralarında faşist olan ve bunu açık açık söyleyen üç kişi vardı.

Yirmi sekiz tarafsız ve üç faşist; elde var : otuz bir faşist.

Burunlarının Ötesini Göremeyenler

Yukarıda sözünü ettiklerimizden başka bir de, her şeyi okuyan, sol partilerde çalışan fakat yine de burunlarından bir karış ötesini göremeyen bir takım öğrenciler ve fikir adamları da vardır.

Hızlı solculardan bir öğretmenin okul - aile birliğinin bir toplantısında etüdler konusunda tartışırken şöyle bir laf ettiğini duydum : «Unutmayın ki ben haftada 18 saat ders veriyorum!»

Toplantı odası, 5.39 trenine yetişmek için sabahın dörtünde uyanan işçiler ve yazın günde 18 saat çalışan köylülerle doluydu.

Hiç biri konuşmadı, hiç biri gülmedi. Sessizlik içinde elli çift göz öğretmene dikildi.

SONUÇ

Ham Meyve

Eleyici eğitimin meyvesi, hiç bir zaman olgunlaşmayacak ham bir meyvedir. Çok geçmeden arkadaşların çoğunun öğretmen okuluna ya tesadüfen, ya da ana babalarının kararı üzerine gelmiş olduklarını anladım.

Okuluza geldiğim gün elimde öğrencilerimin hediye ettiği yepyeni bir çanta vardı.

On beş yaşında öğretmenliğimin ilk karşılığını almıştım bile.. Bunu ne size ne de öğrencilerinize anlattım. Belki böyle davranmakta hata ettim ama sizin okulda «konuşmak» bayağı zor bir iştir!

İstedikini bilen ve doğruyu yapmak isteyen sizin orada aptal sayılıyor.

Paraya Düşkün Olanlar

Floransa'daki öğrencilerin bir tanesinde bile gerçekten öğretmen olma isteği yoktu. İçlerinden biri şöyle diyordu : «Bana kada çalışmayı isterdim ama teknik okulda matematik ağır basıyor, lisede Latince okumak gerek, ben de kapağı buraya attım».

Öğretmen Okullarının bu tür «istekli» öğrencileriyle ilgili verileri 1961 Yılı Nüfus Sayımı sonuçlarından elde ettik. Öğretmen okulundan diploma alan 675.975 kişi var. Eğer emekliye ayrılan 60.000'i, halen faal olan 201.000'i ve 120.000 adayı çıkarırsak geride öğretmen olarak çalışması gereken 330.000 kişi kalıyor. Yani Öğretmen Okulunu bitirenlerin % 43'ü öğretmenlik yapmıyor.

Hoşnutsuzlar

Sınıf arkadaşlarımdan çoğu dediklerine bakılırsa, üniversiteye gitmeyi hayal ediyordu ama ne okumak istedikleri konusunda kesin bir karara varmış değillerdi.

1963 yılında 22.266 kişi Öğretmen Okulu diploması aldı. Ertesi yıl bunlardan 13.370'i üniversiteye kaydoldu.

Yani, öğretmen olması uygun görülen 100 kişiden 60'ı durumundan hoşnut değildir.

Öğretmen Kime Denir?

Arkadaşlar arasında sadece bir kız arkadaş biraz olsun öğrenmeye meraklı görünüyordu. Güzel kitaplar okuyor, odasına kapanıp Bach dinliyordu.

Eğitim sisteminizin verebileceği en iyi sonuç budur. Ama bana sorarsanız bundan kötü sonuç olamaz.

Bilgi, sadece insandan insana aktarıldığı zaman büyük yararlar sağlıyor. «Ancak tek başına kaldığında artık kendini eğitmeye gerek kalmayacağını düşünebilir kimseye öğretmen denebilir».

Güdümlü Öğretim

Bu çocuklara öğretmenlik mesleğinden söz etmenin sizin için de pek kolay bir iş olmadığını anlıyorum.

Anlayamadım gitti, acaba çocuklar mı sizi, yoksa siz mi çocukları mahvettiniz?

Öğretmen Okulunu bitirenlerin girebileceği yüksek okulların sayısı son zamanlarda epey arttı. Böylece geleceğin öğretmenlerine yapılan eğitim giderek daha genel ve daha yetersiz oluyor.

Eğer iyi öğretmenler yetiştirmek istiyorsanız özel, belirli hedeflere yönelmiş bir öğretim programı uygulamalısınız.

Bu, böyle bir program olmalı ki, buradan çıkar çıkmaz bana kada bir iş bulma niyetiyle gelenler yönlerini şaşırmış olduklarını; öte yandan kesin kararlarını almış olan köy çocukları da aradıklarını bulmuş olduklarını hissetsinler.

Gerekli Bir Seçim

Öğretmen Okulunda ortaya çıkan sorun, mecburi eğitim sorunundan farklıdır. Orada herkese eşit davranmak gerektiği halde, burada gerekli bir seçim söz konusudur.

Halk hizmetine girecek uzmanlar eğitiliyor. Onların bu işi yapabileceklerinden son derece emin olmalıyız.

Örneğin : Araba ehliyeti verdiğinizde çok titiz davranıyorsunuz. Kimse trafik kazasına kurban gitmek niyetinde değildir. Doktor, eczacı, makine mühendisi v.b. için hep aynı şey söz konusu.

Önünüze Koyulan Program

Ama siz de çok iyi bilirsiniz ki şöförden matematiği, doktordan da şairleri bilmesi istenmez.

Bana ise aynen şunları söylediniz : «Sen de görüyorsun, Latincen zayıf. Niye bir teknik okula gitmiyorsun?»

İyi bir öğretmenin yetişmesi için Latincenin şart olduğundan emin misiniz? Belki bu konuda şimdiye kadar hiç düşünmediniz.

ÖĞRETMEN hiç bir zaman aklınızı ciddi bir şekilde meşgul etmedi.

Sizi ilgilendiren tek şey önünüze konmuş olan programdır.

Kış

Eğer benimle yeterince ilgilenmiş olsaydınız; nereden geldiğimi, kim olduğumu, neler yapmak istediğimi sorun edinseydiniz belki o zaman Latinceyi o kadar önemli bulmazdınız.

15 yaşında ne yapmak istediğini bilen bir çocuk sizi ürkütüyor. Öğretmenimin etkisi burda hemen belli oluyor tabii.

Okulunuzda her şeyden önce Kişinin gelişmesi serbest olmalı. Kişiliğin Özgür Gelişimi en kutsal ilkenizdir. Fakat toplum ve ihtiyaçları sizi hiç ilgilendirmiyor.

Ben, öğretmenin etkisinde kalmış ve bundan şeref duyan çocuğum. Ayrıca o da bundan gurur duymaktadır.

Eğitimin görevi de bu değil mi?

Öğretim, insanı hayvandan ayıran tek şeydir. Öğretmen inançlarını, bilgilerini, umutlarını çocuğa aktarır. Çocuk büyürken bütün bunlara kendisi de bir şeyler katar. Ve işte böylece insanlık durmadan ilerler.

Hayvanlar okula gitmez. Bunun içindir ki Kişiliklerinin Özgür Gelişimi içinde örneğin kırlangıçlar binlerce yıl boyu hep aynı yuvaları yapar!

Ruhban Okulu

Ruhban okulu öğrencileri de hedeflerini bulmakta zorluk çektiklerini anlattılar. Eğer ilkokulun 1'inci sınıfından beri hedefimizin eşitlik olduğunu öğretmiş olsaydınız bizleri sadece kendilerini düşünmek zorunda bırakarak hayatımızın en iyi yıllarını mahvetmemiş olacaktınız

Toplum Hizmetinde

Galiba en iyi çözüm yolu iki tür eğitim uygulamaktır.

Bir yandan 14 ile 18 yaş arasındaki gençler için «Toplum hizmetinde» olacak okullar kurulacak.

Bunlara, hayatlarında başkaları için çalışmayı benimsemiş, kesin kararını vermiş gençler gidecek. Okulu bitirdikten sonra, edindikleri bilgilerle ve belki de bir senelik özel bir uzmanlık eğitiminden sonra papaz, ilk ve orta okul öğretmeni, sendikacı olabilecek hatta politikaya bile atılabilecekler.

Diğer yandan da «BEN hizmetinde» olan okullar bulunacak. Bunlar tıpkı bugün işlemekte olan okullar gibi olacak. En ufak bir değişiklik yapmak zahmetine bile katlanmanıza gerek yoktur.

Gözü Yükseklerde Olanlar

Toplum hizmetinde olacak okul «yüksek» hedeflere ulaşma çabalarından vazgeçebilir. Gençler, notsuz, karnesiz, oynusuz, tatilsiz mesleklerinde taviz vermeden toplum yararına çalışacaklar.

Yol boyunca ayrılanlar, hedefe varamayanlar olacak. Bir genç kız tanıyıp daha dar bir insan topluluğunu, bir aileyi sevmeye yönelecekler.

Hayatlarının en iyi yıllarını kocaman bir aileye, bütün diğer insanlara adanmış olmaları kayıp sayılmaz. Bütün bu yıllar, ço-

cuklarını bu okulun yeni öğrencileri olabilecek şekilde büyütme-ye, iyi bir baba ya da ana olmaya yarayacak.

BEN hizmetinde olan sizin okul ise herkesi evliliğe hazırlamak niyetinde. Ama evlenenlere bile pek faydası dokunmadığı apaçık ortada. Evlenmeyenler ise kötü, huysuz birer insan olurlar.

İşsiz Öğretmenler

Sık sık öğretmen bolluğundan şikâyet edildiğini duyuyoruz. Şikâyetler yersizdir. Öğretmen bolluğu yoktur, sadece mesleğe hiç bir sevgi beslemeyen fakat rahat bir iş olduğu için kadrolara giren bir sürü insan vardır. Bunlara öğretmen denilemez ki. Mesai saatlerini bir artırırsanız o zaman çoğunun nasıl toz olacağını görürsünüz.

Evli bir öğretmen hanım, kocasıyla aynı maaşı alır. Aslında bir ev kadını kadar evinde kalıyor. İbret alınacak bir anne, bir eş. Kuzusunun en ufak bir aksırmasıyla evde kalıyor.

Böyle bir eşi kim istemez ki?

Ayrıca ortaokullarda da aslında boş sayılması gereken binlerce yer vardır. Daha doğrusu üniversiteliler ırkına ait olanlara ya da yakında bu ırka katılacak olanlara verilmiştir. (Bu yerleri eczacılar, veterinerler, üniversite talebeleri işgal etmektedir.)

Bu yerleri uzun okul deneyi olan öğretmenlerden esirgediniz.

Kastlar

Bugün iş başında olan milletvekilleri ortaokul kapılarını üniversite diploması olmayan öğretmenlere açmak niyetinde değiller.

Bunu yapmadıkları gibi aralarından bazıları, ilkokul öğretmenliği için üniversite diploması gerektiğini söyleyip duruyor. Fikirlerince, Pedagoji ve Psikoloji bugün artık sadece üniversitede öğrenilebilecek birer ilim haline gelmiştir.

Üniversite diplomalı beyler eğitimi eleştirip «hasta» olduğunu söyledikleri zaman böyle bir eğitimin meyveleri olduklarını unutuyorlar. Yirmi beş yaşlarına kadar bozuk süt emdiler ve artık, kendileriyle aynı öğrenimden geçmeyen insanların da bir değeri olabileceğini düşünemez hale geldiler.

Buna rağmen çocuklarının ilkokul öğretmeniyle, aileden

biriyle konuşur gibi konuşurlar. Hiç bir şeyi gizlemezler, onunla iş birliği yaparlar.

Fakat ortaokul öğretmeniyle konuştuklarında özel dikkat sarfederler, karşılarında bir rakip varmış gibi kelimeleri seçerler.

İtiraf etmek istemeseler bile çok iyi bilirler ki, ilkokul öğretmenlerinin değeri —değer ne olursa olsun— okullarınızda uzun öğrenim yılları geçirmemiş olmalarına, ortaokul öğretmenlerinin durumu da okul ve üniversitelerinizde uzun yıllar geçirmiş olmalarına bağlıdır.

BİZE GEREKLİ OLAN KÜLTÜR

Şehirlere İnış

Artık dağlarda yaşayamayız. Tarlalar hepimize yetmiyor. İktisatçıların tümü bu konuda hemfikirdir.

Hemfikir olmasalardı ne değişecekti ki? Bir kerecik olsun kendinizi ana - babalarınızın yerine koyun, çocuğunuzun kıyıda köşede, dünyadan kopuk kalmasına razı olur muydunuz? Demek ki bizi şehirlere kabul etmelisiniz ve de sadece işçi olmayo yarıyan ikinci sınıf vatandaş olarak değil.

Her toplumsal sınıfın kendi kültürü vardır ve hiç bir sınıf diğerinden «üstün» değildir. Kültürümüz sizin için bir nimettir. Ömürleri boyunca sadece kitap okuyan insanların yazdığı kupkuru kitaplardan oluşan dünyanıza hayatın canlılığını getirmektedir.

Köylü Kültürü

İlkokul kitapları mevsimlerden, bitkilerden, hayvan ve çiçeklerden söz eder. İnsan ister istemez bunların ancak bir köylü tarafından yazılabileceğini düşünür.

Ama işe bakın ki bu kitapları yazarlar okullarınızdan mezun olanlardır. Bunu anlamak için resimlemelere bir göz atmak yeterlidir: Solak çiftçiler, yuvarlak uçlu çapalar, garip biçimli kazmalar, Romalılar devrine ait aletler kullanan dülgerler, erik ağacı yapraklı kiraz ağaçları v.b. İlkokul 1'nci sınıf öğretmeni bir gün bana «Vişne ağacına çık, bana birkaç vişne topla» demişti (85). Anam duyunca çok şaştı: «Nee? Bu kadına öğretmen kâğıdını kim verdi ki?»

(85) Vişne ağacına insan çıkamaz, çıkarsa ağaç da gider insan da! (Ç.N.)

Bu kadına diploma verdiniz de, bütün ağaçları teker teker tanıyan ve de adlarını hiç bir zaman karıştırmayan benden esirgediniz.

Ayrıca S o r m e n t i 'yi de (asma kütüğü) aynı şekilde iyi tanırım. Yıllarca kestim biçtim, saydım topladım, üzerinde ek-mek pişirdim. Bir ödevde S o r m e n t i 'yi çizip yanına, «Latinler öyle derdi» gerekçesiyle, S a r m e n t i (asma filizi) diye yazdınız!

Sonra da bunların ne anlama geldiğini öğrenmek için gizliden gizliye sözlüğe bakmaya gittiniz.

Yalnız Kalanlar

Bırakın hayvanları bitkileri insanlar hakkındaki bilgileriniz de kıttır. Asansör, alt katlarda oturanları yok saymaya yarıyan bir alettir. Araba, otobüsle gidenleri yok saymaya yarar. Telefon ise insanların yüzüne bakmamak ve evlerine gitmemek için bire birdir.

Belki bu dediklerimiz sizin için geçerli değildir ama Çiçe-ro'yu, hayatını ve eserlerini ezbere bilen öğrencileriniz arasında, kanlı canlı insanlarla samimi dostluk kurabilmiş kaç kişi vardır? Mutfaklarına rahatlıkla girebilecekleri kaç dost aile tanırlar?

Dostlarının acısını kaç kere paylaştılar? Onlarla birlikte hiç ölü başında sabahladıkları oldu mu? 1967'de Floransa'yı ve Ar-no ovasını harap eden su baskınında dostlarının ölülerini omuzlarında taşıdılar mı? Zor bir anda bütün tanıdıkları arasında güvenebilecekleri kaç kişi var?

Eğer ortalığı sular basmamış olsaydı, zemin katta oturan ailenin kaç kişilik olduğunu hâlâ bilmeyeceklerdi!

Bir yıl okulunuzda bu tür insanlarla yaşadım; aileleri hakkında en ufak bir bilgim olmadı. Bazen sohbe başladıkları oluyordu ama çok geçmeden sohbet karşılıklı bağışmalara dönüşüyordu; hiç bir konuyu tartışmadıkları halde. Zaten kimsenin kimseyi dinlediği yoktu, herkes kendi sesinin gürültüsünü duyuyordu.

İnsan Kültürü

Her gün kapınızın önünden binlerce motorlu araç uğultuyla geçiyor. Geçenlerin kimleri olduğunu, nereye gittiklerini bilmiyorsunuz.

Ben bu ovadaki gürültülerin ne anlama geldiğini teker teker bilirim. Uzaktan kulağıma gelen motosiklet gürültüsü trene biraz gecikmiş Neno'dur. Eğer istiyorsanız tanıdığım binlerce insan, yüzlerce aile hakkında bildiklerimi anlatabilirim.

Siz bir işçiyle nasıl konuşacağınızı bilemiyorsunuz. Kelimeleriniz, ses tonunuz, şakalarınız eğreti, yapmacık geliyor. Ben ise bir dağlının konuşmadığı zaman neler düşündüğünü bir söz ettiği zaman da aklından neler geçtiğini anlarım.

Sevgili şairlerinizin hayran olduğu kültür işte budur. Dünyada insanların yüzde 90'ı bu kültüre sahip ama daha hiç kimse ne yazıyla, ne resimle, ne de sinemayla ifade edebildi.

Bunun için hiç olmazsa alçak gönüllü olun. Kültürünüzün de eksikleri vardır. Belki de bizimkilerden çok daha büyük olan eksiklikler; onu şimdi tartışmıyorum ama ilkokul öğretmenlerine zararı dokunduğunu kesinlikle söyleyebilirim.

SIZE GEREKLİ OLAN KÜLTÜR

Latince

En fazla önem verdiğiniz ders, öğretmen olunca okutmayaacağımız Latinedir.

İtalyancadan Latinceye çeviri yapmamızı istiyorsunuz. Lütfen söyler misiniz, Latince ile İtalyanca arasındaki kesin ayırım çizgisini kim bulabilmiş?

Elinize bir dilbilgisi kitabı verdiler. Bu kitabı kim yazdı? Eğer yazar dürüst olmak istiyorsa her bir kuralın geçerli olduğu zamanı ve yeri belirtmeliydi. Bu haliyle herkesi yanıltabilir.

Küçük çıkarıcılar her istediğinizi yapıyor, her bir şeyi ezberliyorlar. Onları ilgilendiren tek şey sınıf geçmek ve öğretmen olduklarında aynı oyunu başkalarına oynamaktır.

Bir ödevimde «portavit» kelimesini çizdiniz. Sade çözümler sizin için geçerli değildir, ille de karmaşık olacak (86).

İşin matrak tarafına bakın ki Çiçero bile «Porto» kelimesini kullanıyordu. Her halde Romalı olmasına rağmen Latinceyi bilmiyordu!

(86) İtalyancada bizim «Getirmek» fiilini karşılayan iki kelime vardır: kolay ve kullanışlı olan Porto ile, zor ve çekimi karmaşık olan Fero. İki fiil arasında hiç bir anlam farkı yoktur. (Ç.N.)

Latince kadar kötü düzenlenmiş diğer bir ders de matematiktir. İlkokul öğrencilerine matematik öğretmek için ilkokul matematiğini doğru dürüst bilmek yeterlidir.

Ortaokulu bitirmiş bir kimse zaten daha fazlasını bilir. Demek ki matematik dersi Öğretmen Okulu programından çıkarılabilir.

Bizim için asıl gerekli olan matematiği öğretme yöntemleridir. Bu da matematik dersi çerçevesinden çok Pedagoji çerçevesine girer. Öte yandan, bir öğretmenin genel kültürünü bütünleyecek, Yüksek Matematik bilgilerinin öğrenimini başka yollardan da halledebiliriz. Örneğin uzmanlardan, bir iki seminerle bizi bu konuda aydınlatmalarını isteyebiliriz.

Yarın, tüm mecburi eğitimi, üniversiteyi bitirmiş öğretmenlere emanet etseler bile, sorunlar yine de halledilmez olmaz.

Ancak üniversiteyi bitirmiş olan bir kimsenin ortaokul matematiğini okutabileceği doğru değildir. Aslında bu, çocukları üniversite diploması almış olanların uydurduğu bir yalandır. Böylece, rahatlıkla 20.478 iş yerine el koymuş oldular. Öğretmenlik, mesaisi en az olan, bir ön çalışma gerektirmeyen mesleklerden biridir. Her yıl, aslında bir orta III öğrencisinin çok iyi bildiği şeyleri tekrarlamak yeter de artar bile! Ödevler bir çeyrek içinde düzeltilebilir. Doğru olmayanlar yanlış! O kadar.

Felsefe

«Felsefe el kitabı»ndan okuduğumuz filozoflar kabak tadı vermeye başladı. Bir yığın lâf etmiş bir yığın adam; içinden çıkabilirsen çık, öğretmenimiz ise hiç bir zaman bu görüşlerden birini olsun desteklemedi. Acaba herkesle uzlaşıyor muydu? İşin aslını bir türlü anlayamadık.

Ben, manyak bir öğretmenle, ilgisiz bir öğretmen arasında, manyağı tercih ederim. Kendino özgü düşünceleri, ayrıcalık tanıdığı, görüşünü desteklediği bir filozofu olsun; isterse sürekli ondan söz etsin, üç yıl boyu eserlerini okutsun ve bütün diğerlerini kötölesin, yine de tercih ederim.

Hiç olmazsa, okulu felsefenin bir insanın hayatını doldurabildiğini öğrenmiş olarak bitirirdik.

Eğer Pedagoji, okuttuğunuz gibiyse, ben yokum. Ama kesin bir şey söyleyemem. Kim bilir, yoğun bir çalışma yapmış olsaydık, belki Pedagoji öğreniminin önemini kavradık.

Ya da bu konuda ilerledikten sonra şu sonuca varırdık : Pedagojiden edinilecek tek önemli bilgi; Dünyada birbirine tıpa tıp benzeyen iki çocuğun bulunmadığıdır. Ülkeler, aileler, çevreler, bir çocuğun hayatındaki anlar bir birinden farklı olduğu gibi, hayatlarının bir döneminde bile, bir birine benzeyen çocuklar da yoktur.

Böylece Pedagoji kitabından, sadece bunu açıklayan sayfayı kenara ayırıp geri kalanını çöp kutusuna atabilirdik.

Barbiana'da Pedagoji sorunlarına değinmediğimiz gün olmuyor. Tek fark şu ki, sorunları «Pedagojik tartışma» adı altında değil, belli bir çocuğun sorunu olarak ele alırdık. Her bir çocuğun durumu ayrı ayrı incelenirdi.

Gianni konusunda bilmediğimiz yeni bir noktayı aydınlatacak bir Pedagoji kitabının bulunabileceğinden şüphelliyim.

İncil

Üç yıl, eski destanların (Allah korusun!) çevirilerini okuduk. Üç yıl Dante'yi inceledik. Ama bir tek dakikamızı bile İncil için ayırmadık.

Lütfen, «İncil sadece din adamlarını ilgilendirir» diye ahkâm kesmeyin; Dinî içeriğinden başka, her okulda her sınıfta okunması gereken bir kitaptır.

Edebiyat dersinde, derin izler bırakmış, ülke sınırlarını aşmış bu kitap için uzun saatler ayrılmalı.

Coğrafyada en ince teferüatına kadar okunacak bölge, Filistin bölgesi olmalı. Tarihte ise, İsa hayatının öncesi ve sonrası dikkatle incelenmeli.

Programa yeni bir ders eklenmeli : Tivrata bir bakış, İncil üzerinde çalışmalar, metin eleştirileri, dil sorunları v.b.

Din

İncil'e lâyık olduğu önemi verdikten sonra, din dersleri de ciddi, öğretici dersler olacak. Öğrenciler metin açıklamalarına yöneltilecek.

İncil'in metin açıklamasını ruhban okulunu bitirmiş bir din adamı tabii ki yapabilir; ancak bu konuda tartışabilecek laikler çok azdır.

Floransa'da Incil'i asıl metninden okuyabilen, yüksek düzeyde tartışmalar yürütebilen, metin açıklamalarına girişebilen yığınla din adamı var. Ama sizin okullardan çıkıp da bu konuda iki lâf edebilecek tek kişi gösterebilir misiniz?

Bir zamanlar, bütün kitapları. (biri hariç!) okuduğunu söyleyenler takımından, genç bir fikir adamının konuşmasını dinledim. Bir ara şöyle dedi: «Gide'nin dediği gibi, eğer tohum toprağa düşüp ölmezse yeniden meyve veremeyecektir».

Ben bu Gide (87) denilen adamı tanımam ama Incil'i uzun süreden beri okuyorum ve de her zaman okuyacağım.

Kont

Incil'i önemsemeyenlerden her bir halt beklenebilir. Zaten insan sonunda bütün okuttuklarınızdan şüphe etmeye başlar.

Ve işte o zaman bu eğitimin hangi sıvı aklının iş olduğunu merak eder.

Eğitiminiz gerçekten uğursuz bir günde doğdu

Doğum tarihi 1859'dur. Bir zamanlar, bir kral, altesinin zenginliklerini çok, ama pek çok çoğaltmak istedi ve... savaş hazırlıklarına girişti.

Önce hükümetin başına bir general yerleştirdi, ardından bütün mebusları ufak bir tatile yolladı. Sonunda da bir kontu huzuruna çağırıp Halk Eğitimi Kanununu hazırlamasını emretti (88).

İşte hâlâ okullarınızın temelini bütün İtalya'ya silâh zoruyla kabul ettirilen bu kanun oluşturunca (89).

(87) Gide: Ansiklopediye baktık, bir Fransız yazarıymış. Herhalde Incil'i okumuş ve kitaplarından birine yukarıda sözünü ettiğimiz cümleyi aktarmıştır. Bizim genç konuşmacımız da gönül rahatlığıyla cümleyi Gide'e maletti.

(88) Bir kral: II Victor Emmanuel

Bir general: Alfonso La Marmora

Ufak bir tatil: II Victor Emmanuel savaşı fırsat bulup meclisi kapattı ve idareye el koydu.

Bir Kont: Gabrio Casati. 1859'da çıkarılan Casati Kanunu ne dönemin meclisinden ne de daha sonraları İtalya Meclisinden geçmiştir.

(89) «...1923 ve 1930-40 yıllarında yapılan bazı düzeltmelere ve Cumhuriyet dönemindeki reformlara rağmen Casati Kanununun hâlâ bütün seviyelerdeki eğitimin temel taşı olduğu söylenebilir» Luigi Volpicelli.

Elinizde en çok hırpalanan konu tarihtir.

Tarih dersi kitapları arasında belki işe yarayan bir iki tane vardır. (En fazla rağbet gösterdiğiniz tarih kitaplarını belirten bir istatistik edinmek isterdik.) Ama istisnalar bir yana, hepsi tarihle uzaktan yakından ilgisi olmayan, «galip» gelenlerin yazdığı, tek yanlı, ham hikâyeceklerle doludur.

Mağlup olanlar. pis, kötü, galip gelenler : iyi namuslu insanlardır!

Koca koca kitaplarda sadece; krallardan, generallerden ve de aptalca harplerden söz ediliyor.

Emekçilerin mücadelesinden ve acısından söz eden yok.

Başka ne olabilirdi ki, kitaplar her şeyden önce generallerin ve silâh tüccarlarının beğenisini kazanmalı...

Büyük dikkatle hazırlanmış, «en iyi» ünvanına lâyık görülmüş kitapta, Gandhi üç satırla geçiştiriliyor. Ayrıca görüşleri ve de yöntemleri hakkında tek sözcük bile yok.

Siyasal Eğitim

Önemsemediğiniz ve benim çok iyi okutabileceğim diğer bir konu, siyasal eğitimidir.

Bazı öğretmenler, okutulan bütün derslerin siyasal eğitimi içerdiğini öne sürüyor. Keşke doğru olsaydı. Eğer gerçekten böyle bir sistemi biliyorsanız neden uygulamıyorsunuz? Böyle bir uygulamayla, bilgilerin hem kendi bütünlükleri içinde var olabilecekleri hem de aralarında bütünleşebilecekleri sağlam bir yapıyı kurmuş olacaktınız.

En iyisi, bu konuda en ufak bir bilginizin dahi olmadığını itiraf etmektir. Siz, daha bir sendikanın ne olduğunu bile doğru dürüst bilmiyorsunuz. Bir işçi sofrasında yemek yemediniz. Taşıt araçları grevinin hangi şartlar içinde patlak verdiğini bilmiyorsunuz.

Bildiğiniz tek şey, grev yüzünden özel hayatınızın alt üst olduğudur.

Bütün bunları bilmemenin tek nedeni korkudur. Olaylar sizi korkutuyor; coğrafya dersini adam gibi okutmak sizi ürküttüğü gibi. Okutduğunuz kitapta açıklıktan, tekellerden, siyasal partilerden ve ırkçılık sorunundan gayri her şey yazılıdır.

«Tarih kitaplarında sadece krallardan, generallerden ve aptalca harplerden söz ediliyor...»

Programınızda yer almamış bir ders daha var: Yazı yazma sanatı.

Eksiklik, kompozisyonlarımız hakkında yazdıklarınızdan belli oluyor. Notların tümü değerlendirme kaygısında, hiç biri çalışma yöntemi gösterecek türden değil.

«Çocukça. Olgunluğu eksik. Yetersiz. Basit». Bu yazdıklarınız çocuğu nasıl aydınlatabilir ki? Neyine yarayacak bütün bunlar? Ne yapsın, okula dedesini mi yollasın? Olgun olan bir tek odur!

Diğer bir not. «Özü açısından yavan. Kanıtlar zayıf. Berraklaşmamış fikirler. Galiba konu sizi ilgilendirmiyor». Eğer ilgilen-dirmiyorsa demek ki konu beş para etmiyor ve öğrenciden böyle bir konu için yazı yazmasını istemek gereksizdir.

Bir diğeri. «Stilinizi geliştirmeye çalışın. Sanatsız sunuş. Lâf ebeliği. Karanlık. Sentaksı bozuk cümleler. Daha açık olmaya çalışın. Talihsiz deyişler. İfadeye önem vermelisiniz».

Yazı yazma sanatını hiç bir zaman öğretmediniz, ayrıca sanat kurallarının öğrenilebileceğine de inanmıyorsunuz. 18'inci yüzyılın bireyciliğinden hâlâ sıyrılmadınız.

Gelelim harika çocuğun kompozisyonuna : «İçtenlik dolu. Fikir zenginliği. Çalışmada, tartışılmaz bir kişiliği ortaya koyan orijinal bir kavrayış biçimi göze batıyor». Merak ediyoruz, neden «Annen, senin gibi bir çocuğu olduğu için çok talihlidir» diye eklemediniz?

Dâhi

Kırık not verdiğiniz bir ödevimi geri verirken şöyle demiştiniz : «İnsan yazar olmaz, yazar doğar». Öte yandan, her ay, İtalyanca öğretmek için maaş alıyordunuz.

«Dâhi» kavramı, kökü tembelliğe ve ırkçılığa dayanan burjuva bir kavramdır.

Siyasette bile siyasal partilerin mekanizmasını açıklamak, bir DE GAULLE bulup, büyük bir rahatlıkla, Fransa'nın tümünü temsil eden bir Dâhi olduğunu söylemekten, güçtür. İtalyanca'da da aynı yöntemi uyguluyorsunuz.

Pierino'da yetenek bir Allah vergisidir. Bende öyle bir halt yoktur. Öyleyse yapılacak bir şey de yoktur. O zaman evli evine, köylü köyüne!

Pierino müsvette yapmadan yazar. İleride kitap da yazacak ama içeriğinden hiç bir şey kaybetmeden 500 sayfadan 50 sayfada indirilebilecek kitaplardan!

Benim ise ormana dönmekten başka çarem yok. Siz de sinnek avlamaya ve not defterine işaretler koymaya devam edin.

Sanat Okulu

Yazı yazma sanatı bütün diğer sanatlar gibi öğrenilir.

Bu konuda, Barbiana'da herkes aynı fikirdeydi, ama bundan sonrası için değil.

Aramızdan bazıları yazı yazma yöntemlerimizi açığa çıkarma taraftarıydı. bazıları da şöyle diyordu : «Sanat ciddi bir konudur, teknik ise küçük küçük ayrıntılardan oluşur. Bizimle alay ederler».

Yoksullar alay etmez. Zenginler ise, ederse etsin. Üstelik biz de onlarla halkın da anlayabileceği bir gazete ya da kitap yazamadıkları için alay ediyoruz.

Sonunda iyiliğimizi isteyen okuyucular için her şeyi anlatmaya karar verdik.

Basit Bir Teknik

İşte çalışma yöntemimiz :

Başlangıçta herkes cebinde bir not defteri taşır. Aklına bir fikir gelince hemen not eder.

Her fikir ayrı bir sayfaya yazılır, sayfanın öbür yüzü de boş bırakılır.

Notlar birikince hepsini toparlayıp okumaya koyuluruz. Ardından aralarında benzerlik olan sayfaları deste deste ayırıyoruz. Bunlar bölümlerdir. Her büyük deste alt destelere ayrılır; bunlar da bölüm paragraflarıdır.

Bu noktadan sonra her paragrafa bir başlık aramaya koyuluruz. Bulamıyorsak demek ki konu ya önemli değil ya da çok yoğundur. Böylece bazı paragraflar reddediliyor, bazıları da ikiye bölünüyor. Başlıkların yardımıyla yazının planı oluşunca ya kadar paragrafların mantık sırasını tartışıyoruz. Plan belii olunca küçük desteleri bu plana göre sıralıyoruz.

Ardından ilk küçük destenin sayfalarını masanın üstüne yayıp düzenlemeye çalışıyoruz. Bu arada yavaş yavaş metin oluşuyor. Ortaya çıkan metin teksir edilip herkese dağıtılıyor.

Sonra makas, tutkal ve renkli kalemleri alıp teksir sayfalarını kesiyor, karıştırıyor, yeni metin düzenlemeleri yapıyoruz. Yeni metin tekrar teksir ediliyor.

Bu işlemlerden sonra, çıkarılacak kelimeleri, fazla gelen sıfatları, abartmaları, zor kelimeleri, uzun cümleleri, sadeleştirilmesi gereken kavramları bulmak için karşılıklı hızlı bir çalışma başlıyor.

Yabancıları davet ediyoruz. Dikkat ettiğimiz tek nokta, okul sıralarında ömür tüketmemiş olmaları. Yazılanları yüksek sesle okutup neyi ifade etmek istediğimizi anlayıp anlayamadıklarını soruyoruz.

Kolay anlaşılır olmamıza yardım edecek bütün önerileri kabul edip, tedbirli olmamızı salık verenleri reddediyoruz.

Herkese faydalı olabilecek yöntemlerle yaptığımız bu toplu çalışma bittikten sonra, «Bu mektup çok kişisel bir tarzda yazılmıştır» diyebilen sivri akıllı bir fikir adamı çıkıveriyor!

Tembellik

Sanatın ne olduğunu bilmediğinizi açık açık söyleyin; daha iyi olur. Sanat aslında tembelliğin karşıtıdır.

Lütfen vakitsizliği bahane etmeyin. Yılda bir kitap yazsanız bile yeter.

Tembellere gelince; öğrencilerinizi çok sevindirecek bir ödev öneririz : Bir ders yılını Saitte'yi (tarih kitabı) İtalyancaya çevirmekle geçirin.

MAHKEME

Bu mektubu yazdığımız sıralar, yılda 210 gün çalışıyorsunuz. Bunlardan 30'unu imtihanlara diğer 30'unu da kompozisyonlara harcıyorsunuz. Geriye 150 okul günü kalıyor; yılın yarısını da «müzakere» lerle geçirdiğinize göre ders anlatmak için sadece 75 gün kalıyor. Yani 135 «mahkeme» gününe karşılık 75 ders verme gününüz oluyor.

Mesai saatlerinizi hiç bozmadan, ders verme saatlerinizi üç misli artırabilirsiniz.

Kompozisyon

Kompozisyon yazdığımız günler, sıralar arasında dolanırken, zorluk çektiğimi ya da yanlış yaptığımı gördüğünüz halde ses çıkarmıyordunuz.

Evde olduğum zamanlar da aynı güçlüklerle karşılaşıyorum. Cıvarda yardım edecek kimse yok. Ne kitap var ne telefon.

Ama şimdi sınıftayım. Ta uzaklardan da bu yüzden geldim. Burada, ne devamlı rahatsız etmeyeceğini söyleyip yine de rahatsız eden anam var, ne de kendi dersleri için yardım-isteyen ablamın oğlu. Rahatım yerinde; bol ışık, sırf benim için bir sıra ve de en önemlisi sıramın iki adım ötesinde «bilen» siz var-sınız. Bana yardım etmek için maaş alan siz. Fakat yardım edeceğinize, beni hırsız gibi gözetleyip vaktinizi harcıyorsunuz.

Korku ve Kayıp Zaman

Günlük «müzakere» lerin dersten sayılmadığını şiz de söylemişsiniz. «İlk ders benim olduğu günler bir sonraki trenle geleblirsin, ilk yarım saat zaten sorularla geçiyor».

Sorular devam ettiği sürece sınıf korku ve durgunluk içindedir. Aslında soru sorduğunuz çocuğun bile vakti boşa gidiyor. İyi anlamadıklarını geçiştirip, bildikleri üzerinde ısrar ederek paçayı kurtarmaya çalışıyor.

Sizi memnun edebilmek için, malımızı iyi sunmak gerekir. Hiç susmamalıyız, boş anları anlamsız lâflarla doldürmeliyiz. «Soperno» (90) daklı kelâmırları sanki kendi düşüncelerimizin ürünüymüş gibi, çok bilmiş bir tavırla ortaya sermeliyiz.

Kişisel Fikirler

Sizi en çok memnun eden, «kişisel fikirlerimizle» yazılı olarak sunmaktır. Bayılıyorsunuz kişisel fikirlere! «Bence Petrark...» (91). Bunu yazan öğrenci Petrark'ın bir tek şiirini bile okumamış olablir.

Anlattıklarına göre Amerika'da bazı okullarda öğretmen bir cümle söyledikten sonra sınıfın yarısı el kaldırıp «Katılıyorum» diğer yarısı da «Karşıyım» diyormuş. Sonra her bir öğrenci cikletini çiğneyerek derin düşüncelere dalmış birl tavrıyla az önce söylediğinin tersini söylemek için sırasını bekliyormuş.

Kavrayamadığı konular için kişisel fikir yürütebileceğini sanon çocuk, küçücük bir zevzektir. Bu işi beceriyorum diye gu-

(90) Saperno: Liselerde kullanılan bir yardımcı kitap

(91) Rönesans döneminin ilk hümanist şairi 1304-1374.

rurlanmasına da sebep yoktur. Çocuk okula, öğretmenin anlattıklarını dinlemek için gider.

Sınıfta hem bütün öğrencileri, hem öğretmeni ilgilendiren konuşmaların yapıldığı çok seyrek görülür. Çünkü herkesi ilgilendiren konular ne kişisel fikirler, ne de kitaplarınızda okuduğumuz şeylerdir. Günlük hayatımızda, evde, yolda, ormanda gördüklerimizle ilgili bilgiler, haberlerdir.

Güzel Bir Soru

Bir kere bile olsun bu konularla ilgili bir şey sormadınız. Bende ise kalkıp anlatma cesareti yoktu. Öte yandan Plerino türünden küçük beyleriniz masum masum zaten çok iyi bildikleri konular hakkında soru soruyorlardı. Siz de : «İşte güzel bir soru» deyip cesaret veriyordunuz.

Bu oyun hiç kimse için yararlı değildi. Küçük yağcıları daha da beter duruma sokacak hastalıklı, üç kağıdı bilmeyen benim için de perişan edici bir oyundu.

Bir İkinci Ölü Dil

19'uncu yüzyılda, anlaşılmasa da bir İtalyanca ile yazılmış bir şiir önüme koyup, düzyazıya çevirmemi istediniz.

Okuduğum kelimeler benim için anlamsızdı. Gülümsediniz. «O kadar da zor değil; metni dün açıkladım. Çalışmadın mı?»

İnaugurare

Doğru, çalışmamıştım. Barbiana'daki çocuklara «İnaugurare» nin (Bir yerli törenle açmak) şairin dilinde «kötü fal» anlamına geldiğini söylemeye hiç bir zaman cesaret edemeyecektim.

Öyle şey olamaz. Bu dil yoksulları sevmeyen, kafacığını onlar için yormak istemeyen Foscolos (92) denilen şairin uydurmasıdır.

Notların üstünü kapatıp bu dili ezberlemeye zorladınız. Öğrenelim de kiminle konuşayım?

Diller duvarı üstünden Dick'e elimi uzatabileyim diye bir sürü cambazlıklar yapmam gerekti. İş aralarında yan yana otur-

(92) 19'uncu yüzyılın başlarında yaşamış bir İtalyan şairi. Anlaşılmayan konuları anlaşılmayan bir dille yazmayı severdi!

duğumuzda becerdiği kadar «Doulca vita» diyordu, ben de en berbat Cockney'le cevap veriyordum. Dick'le. Londra yoksullarının konuştuğu, bürolarda kullanılmayan ve ancak yoksul kalmaya yarayan Cockney diliyle anlaşabildik.

Tehdit

Tabii bu arada vakit geçiyordu ve ben ağzımı açıp bir kelime bile söylememiştim. Öfkeden ve ümitsizlikten boğuluyordum.

Zavallı sınıf arkadaşlarım derdimi anlayamıyorlardı. Onlar çok küçük yaştan beri Monti'nin dilini konuşmaya alıştırmışlardı. Artık boyun eğmişlerdi. Sıkılıyorlardı ama, okuldan başka bir şey bekledikleri de yoktu.

Bu yüzden beni hem seviyor, hem de acıyorlardı. Kötü duruma düşmemi istemiyorlardı. Siz de öyle. «Seni yiyecek değilim» diyordunuz. Benim için «görev» İnzin emrettiğini yapacaktınız.

Ama ne yazık ki elinizdeki diploma tehdidi bütün ilkelerimi mahvediyordu.

Sanat

Eğer o sözlü imtihan sırasında kendimi toparlayacak vakit bulabilseydim, şimdi Barbiana'da arkadaşlarla birlikte yazdıklarımı size anlatmak fırsatını yakalayabilseydim, durumun saçmalığını siz de görecektiniz. Buna inanıyorum. Niye anlayamayasınız, aptal değilsiniz ki.

Fakat o an dilimin ucuna ya küçümseyici ya da pis lâflar geliyordu. Yazı yazdığımızda kalemin ucuna gelince zar zor frenleyip yerlerini somut kanıtlara bıraktığımız kelimeler.

Sanatın ne olduğunu işte böyle anladık. Sanat; bir şey ya da bir kimse için büyük kin duymak ve bu kin iyice içini kemirdikten sonra arkadaşlarıyla birlikte toplu çalışmaya koyulmaktır. Yorucu çalışma ile kin altında gizlenen doğrular ağır ağır gün ışığına çıkar. Bir sanat eseri ancak bu şekilde ortaya çıkabilir. Sanat bir düşmanın yanlışını düzeltmek için ona uzattığın eldir.

BULAŞICI HASTALIK

Okulunuzda kaldığım bir ay içinde hastalığınız bana da bulaştı.

İmtihanlarda heyecandan kalbim duracak gibi oluyordu. Dersleri doğru dürüst izleyemiyordum; aklım fikrim soracağınız sorulardaydı.

En güzel, en önemli konulara bile sorulacak soru gözüyle bakıyordum. Sanki kürsünüzle kara tahta arasındaki iki karışık alana sıkışıp kalmış bir dünyanın parçasıymışlar gibi.

Kitap Kurdu

Evde, anam hastalansa haberim olmuyordu. Artık komşularla ilgilenmiyordum. Gazete okumuyordum. Geceleri uyuyamıyordum.

Anam halime bakıp ağlıyordu. Babam söyleniyordu «Keşke bizimle ormana gelseydin».

Varı yoğun kitap olan bir «kitap kurdu» gibi yaşıyordum.

O ana kadar her bilgiyi, öğrencilerimizin işine yarayıp yaramayacağı açısından değerlendiriyordum.

Dikkatimi çeken bir şey oldu mu, el kitabını kenara itip, başka kitapların yardımıyla konuyu iyice incelemeye koyuluyordum.

Yanınıza geldim geleli el kitabını bile fazla ayrıntılı bulmaya başladım. Kendimi, güya en gerekli sandığım kısımların altını çizerken yakaladım. Sonraları sınıf arkadaşlarım el kitabından da berbat birkaç yardımcı kitap daha salık verdiler. Bunlar da bütün diğer okuduklarımız gibi dar kafaları memnun edecek ölçülere göre hazırlanmışlardı.

Şüphe

Haklı olduğunuzu düşünmeye başladım. Barbiana'da hayallere dalıp sizin yüzyıllar önce aşmış olduğunuz bir basitlik içinde kaldığımızı düşünüyordum.

Hayalini kurduğumuz günlük konuşmadaki kelimelerden oluşacak, herkes tarafından okunabilecek dilin ancak basit insanlara mahsus, ham bir hayal olduğunu tekrarlayıp duruyordum kendi kendime.

Az daha ben de sizin gibi oluyordum. Tıpkı Üniversiteye vardıkları zaman sınıf değiştirmeye çalışan fakir aile çocukları gibi.

Yalnızlık

Fakat zamanın darlığı, sizi memnun edecek kadar yozlaşmama elvermedi. Hazıranda İtalyancadan beş, Latineden de dört verdiniz.

Tekrar ormanın yolunu tutup Barbiana'ya döndüm. Her gün, eskisi gibi, sabahtan akşama kadar çalışmaya başladım. Fakat okulumuzun çalışma yöntemlerine yeniden uymakta zorluk çektim.

Devamlı kafamı kurcalayan bu iki imtihandan dolayı küçük- lere ders vermekten ve gazete okumaktan azat edildim!

Tek başıma, ufacık bir odaya kapandım. Canlılar arasına sadece gelen mektupları okumak için dönüyordum.

MEKTUPLAR

Dilenci

Cezayir'e gitmiş olan Francucio şöyle yazıyor : «...toprağın kırmızı olduğu ve tek bir ot bile bulamadığın yerler vardır. Tren aniden yavaşlıyor; olup bitenleri anlamak içli pencereden bakınca rengârenk uzun eteklikler giymiş üç kızın tren boyu yürüdüğünü gördüm. Dilenmedikleri halde millet para atıyordu. Yere düşen paraları alelacele toplayıp ilerliyorlardı. Son vagon yolcularından da para topladıktan sonra tren eski hızıyla tekrar yola koyuldu.

Anlattıklarına göre Ben Bella dilenciliğe son vermek için çalıştı ama Bumedyen'in uğraştığı yok. Kimin haklı olduğunu pek anlayamıyorum.

Siz ne dersiniz?»

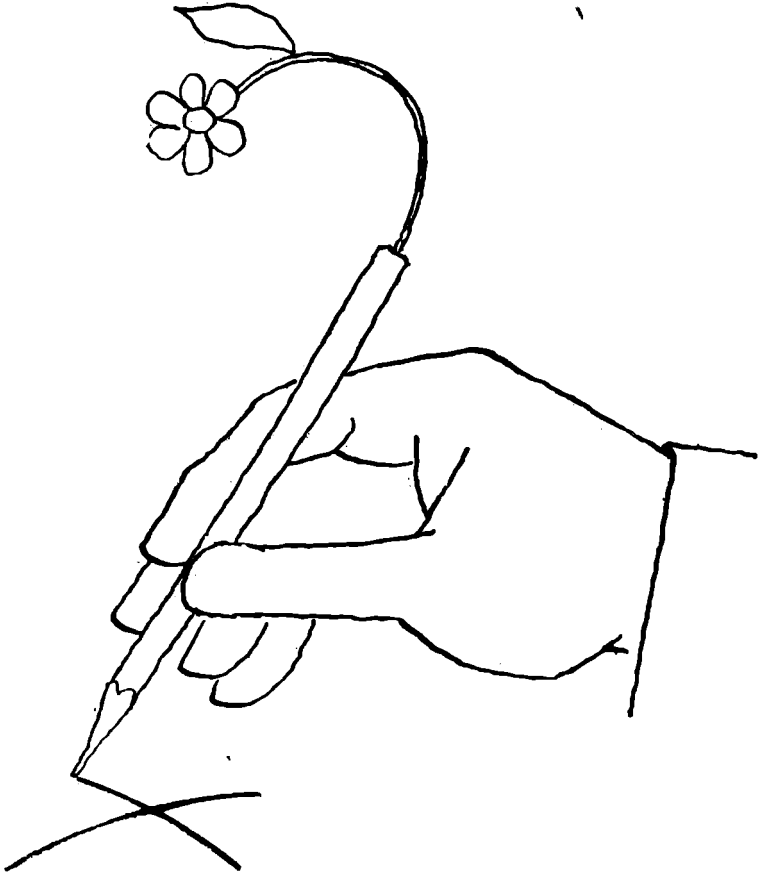
Yoksulların Dili

Francucio'nun diğer bir mektubu: «...yerde tahta bir çember buldum; oynamaya başladım. Yirmi kadar çocuk yanıma geldi, gülerek oyuna katıldılar. Beş on dakika konuşmadan oynadık. Aniden en büyükleri durmam için işaret etti, cebimdeki arapça gazeteyi görmüştü. Nerden geldiğimi, buraya ne yapmaya geldiğimi sordu. Bilmediğim az Arapça ile çok iyi anlaştık.

Konuşurken küçük bir cami önüne geldik, basamaklara çıktık. İçerden Müezzin çıkıp yanımıza geldi, durmadan konuşmaya başladı. Ne istediğini tam anlayamadığım için Arap olmadığımı ama Arapça okumayı becerdiğimi söyledim. Çok sevindi. Kuran'ı birlikte okuyalım diye camiye davet etti.

Dindaş

Fransa'da olan Sandro'nun mektubu : «...arabayı ana yol dışında bir yerde durdurdu. Oto - stop için para istedi. Allah

«Sanat' düşmanın yanlışını düzeltmek için ona uzatığın eldir.»

aşkına be arkadaş, dedim bizde aynı dindeniz. Böyle deyince biraz sıkıldı, para almaktan vazgeçti ama arabadan indirdi. Ana yola kadar dört kilometrelik yolu yürümek zorunda kaldım.»

Haşlanmış Ay Çiçeği Çekirdeği

Franco, Gallerden (93) yazıyor : «...Papazla uzun uzun konuştuk. Bir yığın şeyler anlattı.

Bir ihtiyar kadının bahçesine bakıyorum. Bugün sabahdan ay çiçeği çekirdeği ayıkladım. Kadıncağız et yemez ama benim için almak istedi. Zahmet etmemesini, bir süre benim de otlarla beslenebileceğimi söyledim. O zaman beni memnun etmek için iki sepet ay çiçeği çekirdeği haşlayıp verdi.»

Tarafsız

Marsilya'dan Carlo : «...İtalya'dan gelmiş bir Üniversiteli grup var. Hiç bir karşılık beklemeden Cezayirliler için çabalayıp duruyorlar. Fransızca öğrenmek niyetinde değiller. Siyasetle ilgilenmiyorlar, lâfını bile duymak istemiyorlarmış! Durmadan nutuk atıyorlar ama iş kazma küreğe gelince su koyuveriyorlar. Aralarında azıcık kaçık üniversiteli bir kız var. Akşam size yazmak için odama geldikten az sonra damlayıverdi. Yatağıma uzanıp Floransalılardan çok hoşlandığını belirtti!»

Yalana Methiye

Londra'da olan Edouard : «...kabahat onları şımartan ana-babalardadır. Paraları nasıl harcayacaklarını bile öğretmiyorlar. Her şeyi tek başlarına çözebileceklerini sanıyorlar. Bu yöntemle belki çocuklarına ana babalarına yalan söylemesi önlenirse bile bence bin türlü yanlış önleyecek olan bir yalanın zararı çok azdır. Bilmem anlatabiliyor muyum?

Tabii genç İngilizler kadar doğru sözlü olan yoktur bu dünyada. Fakat ana babanın hiç bir şekilde azarlamayacağını bildikten sonra neden yalan söylesin ki? Öte yandan, ben yalan söylemek zorunda kaldığım zaman zaten yanlışımı çoktan kavramışımdır. Bir daha tekrarlamadan önce çok iyi düşünürüm.»

Okula Şeref Veriyor

Yaşlı bir İngiliz sendikacısı Paolo için şunları yazıyor : «...atelyemiz için bir nimet, okulunuz için de bir şereftir. Canlı, neşeli, hayata bağlı doğru düşünen bir çocuk.

(93) Galler ülkesi: İngiltere'de bir bölge.

Burada işçilerin büyük bir kısmı radikallere oy verip patron gazetelerini okur. İkide bir de onlara şöyle diyorum : Benim gibi düşünen bir adam İtalya'dan mı gelmeliydi? Bu küçük çocuk-
tan biraz ders alın» (94).

Ölü Dil

Mektuplar bittikten sonra yine ufacık odama kapanıyordum. Büyük bir telâşla Virgil'in Sığırtmacı Türküleri kitabından çok sevdiğiniz bir bölümü okuyordum.

İki kopuk, uykuya dalmış üç arkadaşa saldırıp boğazladılar. Boğazlananların ve çalınan malların listesi uzun uzun açıklanıyor. Bu arada çalınan bir kuşak, ağırlığı ve de sahibi unutulmuyor! Bölüm bundan ibaret ve ben bütün bunları zaten ölü doğmuş bir dilde okuyorum.

Bu kitap programda değildi, girsin diye siz ısrar ettiniz. Sizi affedemeyeceğim.

Barbiana'daki arkadaşlarım ise, vaktimi bu tür kitaplarla harcadığım için beni affediyorlar. Bütün bunlara öğretmen olmak için katlandığımı biliyorlar. Ama okulunuza girdim gerekli ben de sizin gibi onlardan uzaklaştım.

ARINMAK

Sığ Düşünceller

Eylülde her iki derse de dört verdiniz. Terazınız bozuk galiba. Nasıl olur da, Eylülde, Haziranda bildiklerimden daha az şeyi bilirim?

Düğmeyi çevirip bir öğrenciyi sıldınız. Ama aslında kafamı yeniden aydınlatmış oldunuz. Gözümü açtım, kültürünüz, eğitiminiz için yeniden düşünmeye başladım.

Ve her şeyden önce size yakışanı buldum : Sizin kavrayışınız «sığ».

İntikam

Babam ve kardeşim, okuyabileyim diye ormanda çalışıyorlar; ben aynı sınıfı yeniden okumak için bir senemi harcayamam. Öte yandan da, «ben mi kurtaracağım dünyayı?» deyip

(94) Uluslararası bir anlaşmaya göre 18 yaşını bitirmemiş kişiler yabancı bir ülkede çalışamaz. Fakat kanunları çiğnemek herhalde sadece İtalyanların bir özelliği değildir. Barbiana'dan 14, 15, 16 yaşlarında birçok arkadaş Fransa ve İngiltere'de işçi olarak çalışmıştır. Söz konusu mektuplar da onlardan gelmiştir.

odun taşımaya da gidemem. Tabii bu sizi çok memnun ederdi ama ne yazık ki arzunuzu yerine getirmek niyetinde değilim.

Böylece Barbiana'ya döndüm ve Haziranda imtihanlara dışardan girdim.

Bir kere daha haksızlık ettiniz. Ama şunu iyi bilin ki sonuna kadar direteceğim. Öğretmen olup sizden daha iyi ders verilebileceğini göstereceğim.

İkinci İntikam

İkinci intikam bu mektuplardır. Hep birlikte hazırladık, çalışmalarına Gianni bile katıldı.

Okula tekrar başlaması için çok geç artık. Bütün ailesi eline bakıyor. Ama mektuptan söz ettiğimizde sevindi, yardım için pazar günleri geleceğini söyledi. Gerçekten de geldi. Yazılanları okudu. Zor cümle ve kelimelerin altını çizdi. Size çok yakışan bazı sıfatları hatırlattı. Önemli yerlere işaret etti. Gerçek yazarı az çok o sayılır.

Ama Allah kahretsin ifadesi hâlâ yayıf!

Sizden Bir Mektup Bekliyoruz

Şimdi biz, sizden bir cevap bekliyoruz. Her halde öğretmenler arasında şöyle bir cevap yazmak isteyenler olacaktır.

«Sevgili çocuklar,

Bütün öğretmenler, mektubu yolladığınız bu öğretmen gibi değildir. Siz de biraz haksız davranıyorsunuz gibi geliyor bana.

Bütün dediklerinize katılmamakla birlikte eğitimimizin tökezlediğini çok iyi biliyorum. Fakat ancak «mükemmel» bir eğitim, çeşitli kültürlerden gelen öğeleri reddedebilecektir. Böyle 'mükemmel' bir eğitim de olamaz. Ayrıca, bizim eğitimimiz olmadığı gibi, sizin teklif ettiğiniz de öyle bir eğitim değildir.

Bütün bunlara rağmen aranızdan öğretmen olmak isteyenler, gelsin imtihanlarını bizim okulda versin. Size yardımcı olmak için biraz hoşgörü göstermeye hazır olan birçok öğretmen arkadaş tanıyorum.

Pedagojide Gianni vakasıyla ilgili her bir şeyi sorup başka konuya girmeyeceğiz. İtalyancada bu güzel mektubu nasıl yazdığınızı, Latince dedelerinizin bile bildiği bir iki cümleyi, coğrafyada İngiliz köylüsünün hayat şartlarını, tabiat dersinde Sormenti'yi ve vişne ağacını soracağız.»

Mektubunuzu bekliyoruz. Geleceğinden eminiz.

Adresimiz : Barbiana Okulu.

Vicchio, Mugello - Firenze - Italia.

barbiana ÖĞRENCİLERİNDEN MEKTUP

İtalya'nın küçük bir köyü olan Barbiana'da Milli Eğitim'e bağlı olmayan bir okulun 8 öğrencisi tarafından yazılan bu kitap, eleyici ortaöğretimin başarılı bir eleştirisidir. 1967 yılında İtalya'da yayınlanmasından sonra Fransa, Belçika, İsviçre, Almanya ve Yunanistan'da yayınlanan ve tüm Avrupa ülkelerinde eğitim sorunlarına değinen önemli kitaplar arasında yer alan «Barbiana Öğrencilerinden Mektup» ülkemizde de günün konusu olan ortaöğretim reformu sorununa açıklık getirecektir. Eğitim sorununu sosyo - ekonomik boyutlarıyla ele alan Barbiana öğrencileri, eleştirilerini şu noktalarda toplarlar : Eğitimin görevi sınıfta bırakmak değil, eğitmektir — Kimler ve Neden sınıfta kalıyor? — Sınıfta kalanlar tembel ve aptallar mı? — Sınıfta kalanlar ne oluyor? — Bizi sınıfta bırakmaya hakkınız yok — Tökezleyen Mecburi eğitime öneriler.